ב"ה

אין ליכט פון תורה

ספר

משניות

מסכת

מעשרות

בלשון הקודש ואידיש

245

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשמ"ו לפ"ק

בעזרת השם יתברך

ספר
משניות
מסכת תרומות

עם פירוש הנשר הגדול רבינו עובדיה מברטנורא

והוספנו גם כן פירוש המשנה בלשון אשכנז עברי טייטש בשולי היריעה המפרש ומבאר כל דברי רבותינו ז״ל בעלי המשנה בקיצור נמרץ, עם פירוש הרע״ב, למען יבינו כל עם בני ישראל את התורה שבעל פה הנמסרה לנו על הר האלקים על ידי משה נביאו נאמן ביתו.

והתועלת הפירוש ועל מה ראינו על ככה לעשות את הפירוש הזה כבר מלתנו אמורה והודענו זאת בשבטי ישראל על ידי המודעה אשר הוספנו בלשון הקודש וגם על עברי טייטש, גם נדפסה הקדמה בהתחלת כרך זה.

❖

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק, שנת תשמ״ו לפ״ק

כתב הרמב"ם וסידר אחר שביעית מסכת תרומה גדולה מפני שהתרומה היא מתנת ראשונה שמוציאין מן הזרע:

פרק א חמשה לא יתרומו. ואם תרמו אין תרומתן תרומה. החרש והשוטה וקטן. והתורם את שאינו שלו. נכרי שתרם את של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו תרומה: **ב** חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום. ואם תרם תרומתו תרומה. **חרש** שדברו בו חכמים בכל מקום. **שאינו** לא שומע ולא מדבר: **ג** קטן שלא הביא שתי שערות ר"י אומר תרומתו תרומה. ר' יוסי אומר אם עד שלא בא לעונת נדרים אין תרומתו תרומה.

משבא

פרק א חמשה לא יתרומו. מנינא למעוטי הא דא"ר יהודה לקמן קטן שלא הביא שתי שערות תרומתו תרומה קמ"ל דאין תרומתו תרומה: **החרש והשוטה והקטן** כו'. כולהו מחד קרא נפקא לן דכתיב (במדבר כח) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו אל בני ישראל פרט לנכרי מאת כל איש פרט לקטן אשר ידבנו לבו פרט לחרש ושוטה שאין בהם דעת להיות נודבין וקטן לא מצי ממעיט מאשר ידבנו לבו דאיכא קטן שהגיע לעונת נדרים שיש לו דעת להיות נודב. ואת התרומה אשר תקחו מאתם פרט לתורם שאינו שלו. ושוטה המאבד מה שנותנים לו קרוי שוטה: **אפילו ברשות**. של ישראל שעשאו ישראל שלוחו לתרום אין תרומתו תרומה דכתיב (במדבר יח) כן תרימו גם אתם גם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית: **ב לא יתרום**. לכתחלה דצריך להשמיע לאזניו כשיברך: **חרש שדברו בו חכמים בכל מקום** וכו'. לאו כללא הוא דברים חגיגה תני חרש ומדבר ואינו שומע בכלל ובפ' מצות חליצה לענין חליצה: **שאינו שומע ואינו מדבר** שנולד חרש ממעי אמו וכיון שלא שמע מעולם מה שמדברים לו א"א לו שידבר: **ג רבי יהודה אומר תרומתו תרומה**. בדיעבד דלית ליה לרבי יהודה הך דרשא מאת כל איש פרט לקטן: **עד שלא בא לעונת נדרים**. הזכר בן י"ב שנים ויום אחד והנקבה בת י"א שנים ויום אחד

פרק א (חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרוֹמוּ) פִינְף מֶענְטְשְׁן טָארְן נִיט אָפּ שֵׁיידְן קֵיין תְּרוּמָה (וְאִם תָּרְמוּ אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה) אוּנ אַז זֵיי הָאבְּן אָפּ גְשֵׁייט אִיז זֵייעֶר תְּרוּמָה נִיט קֵיין תְּרוּמָה (הַחֵרֵשׁ) **אֵיין** טוֹיבְּשְׁטוּמֶר (וְהַשּׁוֹטֶה) אֵיין צוּ מִישְׁטֶר מֶענְטְשׁ (וְהַקָּטָן) אוּנ אֵיין קְלֵיין קִינְד (וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלוֹ) אוּנ דֶר וָוס שֵׁייט אָפּ תְּרוּמָה פוּן פְרֶעמְדֵי תְּבוּאָה (נָכְרִי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל) אוּנ אַז אֵיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים הָט אָפּ גְשֵׁייט תְּרוּמָה פוּן אֵיין יִשְׂרָאֵלְס תְּבוּאָה (אֲפִילוּ בִּרְשׁוּת אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה) אֲפִילוּ דֶר יִשְׂרָאֵל הָט אִים גְמַאכְט פַאר אֵיין שָׁלִיחַ עֶר זָאל אָפּ שֵׁיידְן דִיא תְּרוּמָה. אִיז דָס נִיט קֵיין תְּרוּמָה: **ב** (חֵרֵשׁ הַמְּדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לֹא יִתְרוֹם) אֵיין טוֹיבֶּר וָוס רֶעט אוּנ הֶערְט נִיט טָאר גִיט אָפּ שֵׁיידְן קֵיין תְּרוּמָה. וָוארוּם עֶר דַארְף הֶערְן דִי בְּרָכָה וָוס עֶר וֶועט מַאכְן אוֹף דִי תְּרוּמָה (וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה) אוּנ אוֹבּ עֶר הָט אָפּ גְשֵׁייט אִיז דָס תְּרוּמָה (חֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ בוֹ חֲכָמִים בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר) ווּ דִי חֲכָמִים זָאגְן אֵיין דִין פוּן הַחֵרֵשׁ מֵיינְן זֵיי אַזוֹ אֵיין חֵרֵשׁ וָוס הֶערְט נִיט אוּן רֶעט נִיט: **ג** (קָטָן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה) אֵיין קִינְד וָוס הָט נִיט קֵיין צְוֵויי הָאר (דָס מֵיינְט מֶען אִין דִיא פַארְבָּארְגֶענֶי עֶרְטֶר) זָאגְט רַבִּי יְהוּדָה אוֹבּ עֶר הָט אָפּ גְשֵׁייט תְּרוּמָה אִיז דִיא תְּרוּמָה גוּטֶע תְּרוּמָה. רַבִּי יוֹסִי זָאגְט (אִם עַד שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹנַת נְדָרִים אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה) אוֹבּ עֶר זָאל

נאך

אחד ומאותה שעה ואילך אם הרם תרומתו תרומה והלכה כרבי יוסי: **ד אין תורמין זיתים על השמן**. מי שיש לו שמן שחייב להפריש ממנו תרומה וזיתים שחייב להפריש מהן תרומה אינו יכול לתרום מן הזיתים כפי השיעור שיש לו לתרום על הזיתים ועל השמן ולפטור השמן בתרומ' הזיתים דכתיב (שם) כדגן מן הגורן מן הגמור על הגמור ולא ממה שאינו גמור על הגמור: **ואם תרם בית שמאי אומרי' תרומת עצמן יש בהן**. כלומר אין כאן תרומה אלא על הזיתים בלבד אבל לא על השמן: **וב"ה אומרים אינה תרומה**. הואיל ונתכוון לתרום גם על השמן אין כאן תרומה לא על הזיתים ולא על השמן והרי הוא כאילו לא תרם כלל:

משבא לעונת נדרים תרומתו תרומה: ד אין תורמין זיתים על השמן ולא ענבים על היין. ואם תרמו בית שמאי אומרים תרומת עצמן בהם ובית הלל אומרים אין תרומתן תרומה: ה אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר. ולא ממעשר ראשון (ס"א שלא) שנטלה תרומתו

ה אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה. מי שיש לו כרי של טבל אינו יכול להפריש עליו תרומה מלקט ושכחה ופאה שבידו שאלו מתנות עניים הן ואינו יכול לתקן טבלו במתנות עניים ולא מן ההפקר דכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש לך ואין לו אתה חייב ליתן יצא הפקר שידך וידו שוין בו: **ולא ממע"ר שנטלה תרומתו**. אין תורם ממנו תרומה גדולה על כרי של טבל שבידו ואיצטריך לאשמועינן היכא שהקדימו בן לוי לכהן בשבלים שהוא פטור מתרומה גדולה ודוקא שנטלה תרומתו אבל לא נטלה תרומתו יכול לתרום דהא בספרי מנין לבן לוי שהלך לעשות ממעשר

נאך ניט געקומען צו דר צייט וואס זיין נדר זאל זיין איין נדר (דס איז איין זכר צוועלף יאר מיט איין טאג אונ איין נקבה עלף יאר מיט איין טאג) איז זיין תרומה ניט קיין תרומה (משבא לעונת נדרים תרומתו תרומה) אונ ווי ער איז געקומען צו דר צייט אז זיין נדר איז אגוטר נדר איז זיין אפ שיידן תרומה גוטע תרומה: ד (אין תורמין זיתים על השמן ולא ענבים על היין) ווען איינר הט איילבערן (וואס מען האט נאך ניט ארוס גנומען פון זיי קיין אייל) אונ אייל. אונ ער האט וויינטרויבן אונ וויין. אונ מען הט נאך ניט געגעבן פון זיי קיין תרומה. טאר מען ניט אפ שיידן קיין תרומה פון די איילבערן אויף די איילבערן מיט די אייל. אונ פון די וויינטרויבן אויף די וויינטרויבן מיט די וויין (ואם תרמו בית שמאי אומרים תרומת עצמן בהם) אונ אוב מען הט אפ גשייט. זאגן בית שמאי ווי פיל ער הט גדארפט אפ שיידן פאר די איילבערן אונ פאר די וויינטרויבן איז גוטע תרומה. אונ די וואס ער הט אפ גשייט אויף די אייל אונ אויף די וויין איז ניט קיין תרומה (ובית הלל אומרים אין תרומתן תרומה) אונ בית הלל זאגן די תרומה איז ניט קיין תרומה אפילו אויף די איילבערן מיט די וויינטרויבן אויך ניט. נאר ער מוז נאך אמאל אפ שיידן תרומה אויף די איילבערן אונ די וויינטרויבן באזונדר. אונ אויף די אייל מיט די וויין באזונדר: ה (אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר) איין ארעם מאן טאר ניט געבן קיין תרומה פון זייני לקט שכחה ופאה (וואס דס איז פטור פון תרומה) אויף אנדרי תבואה וואס זענן חייב בתרומה. ווארום מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון אזעלכי תבואה וואס זענן פטור פון תרומה אויף אזעלכי תבואה וואס זענן חייב בתרומה. אונ פון הפקר טאר מען אויך ניט אפ שיידן קיין תרומה אויף אנדרי תבואה ווארום הפקר איז פטור פון תרומה (ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו) דר דין איז איידר מען נעמט ארוס די

ממעשר לאהרן שלו תרומה גדולה מנין שעושה ת"ל (במדבר יח) כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה מכאן שאם רצה לעשותו תרומה לאחרים עושה יכול אף לאחר שנטלה תרומתו יהא עושה אותו תרומה לאחרים ת"ל (שם) את מקדשו ממנו בזמן שקדשו בתוכו הוא עושה אותו תרומה לאחרים אין קדשו בתוכו אין עושה אותו תרומה לאחרים: **ולא ממעשר שני והקדש שנפדו.** הכי תנא כבר מעשר שני ממון גבוה הוא והיכא דלא נפדו פשיטא. דהיינו יכול לתקן טבלו בממון של גבוה אבל היכא דנפדו סד"א דיכול לעשותן תרומה גדולה על טבלו וכי תימא הא נמי פשיטא דחולין גמורים הוא אצטריך היכא דהקדימו בשבלים דפטור מתרומה גדולה כדפרישית במעשר ראשון: **והקדש שנפדה.** נמי אצטריך כשהקדיש טבל ומרחו הגזבר ואח"כ פדאו דפטור מן התרומה: **מן הפטור על החיוב.** כגון מפירות שלא הביאו שליש שהן פטורין מן המעשרות על הפירות שהביאו שליש שהן חייבין במעשרות: **ולא מן התלוש על המחובר**

תרומתו ולא ממעשר שני והקדש (ס"א שלא) שנפדו ולא מן החיוב על הפטור ולא מן הפטור על החיוב ולא מן התלוש על המחובר ולא
מן

תבואה פון די זאגן זענן זיי פטור פון תרומה. אונ אז מען הט שון ארום גנומן די תבואה פון די זאגן ניט מען פריער דעם כהן תרומה צוויי פון הונדרט אונ דר נאך דעם לוי צעהן פון אכט אונ ניינציג. אונ דר לוי גיט דעם כהן אצענטיל פון זיינע מעשר. אונ דס הייסט תרומת מעשר. אונ אוב דר לוי נעמט זיינע מעשר צעהן פון הונדרט איידר דר כהן איז גקומן. מוז ער אפ געבן דעם כהן זיינע תרומה וס עס איז דא אין די צעהן (ווארום ער האט דאך גדארפט נעמן צעהן פון אכט אונ ניינציג אונ ער הט גנומן צעהן פון הונדרט) אונ דר נאך גיט ער דעם כהן איינס פון צעהן תרומת מעשר. אבר אז דר לוי הט גנומן זיינע מעשר ווען די תבואה זענן גוועזן אין די זאגן. וס מען הט נאך ניט גבארפט געבן דעם כהן קיין תרומה. דארף דר לוי נאר געבן דעם כהן תרומת מעשר אונ ניט קיין תרומה. זאגט די משנה אז דר לוי טאר ניט מאכן די מעשר פאר תרומה אוף אנדרי תבואה. ווארום כל זמן עס איז דא תרומה אין די מעשר. דהיינו ער הט נאך ניט געגעבן קיין תרומת מעשר. אדר ער האט נאך ניט גגעבן דעם כהן זייני תרומה (איב ער האט גנומן דיא מעשר פאר דיא תרומה ווען מע האט שון ארום גנומן די תבואה פון דיא זאנגען) מעג ער מאכן פון דיא מעשר תרומה אוף אנדרי תבואה. איבר אז ער הט גנומן זיינע מעשר ווען די תבואה זענן נאך גוועזן אין דיא זאנגן קומט דאך ניט דעם כהן קיין תרומה פון דיא תבואה אונ דיא תרומת מעשר הט ער אוך אפ גגעבן דעם כהן איז דאך אין דיא תבואה ניטא קיין תרומה קען מען ניט מאכן פון זיי קיין תרומה אוף אנדרי תבואה (ולא ממעשר שני והקדש שנפדו) אונ פון מעשר שני אונ הקדש [וס מען הט הייליג גמאכט צום בית המקדש] אפילו מען הט דס אוס גלייזט [אוס גביטן אוף געלט] פון דעסט ווענן טאר מען זיי ניט מאכן קיין תרומה אוף אנדרי תבואה (ולא מן החיוב על הפטור) אונ אז ער שייט אפ תרומה פון תבואה וס מען איז חייב פון זיא צו געבן תרומה אוף אזעלכי תבואה וס מען דארף ניט געבן פון זיי קיין תרומה. איז דס ניט קיין תרומה (ולא מן הפטור על החיוב) אדר ער שייט אפ תרומה פון אזעלכי תבואה וס זענן פטור פון תרומה אוף אזעלכי תבואה וס זענן חייב בתרומה. איז דס ניט קיין תרומה (ולא מן התלוש על המחובר) אונ מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון אפ גשניטעני תבואה
אויף

מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ · ואם תרמו אין תרומתן תרומה : ו חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה · האלם והשכור והערום והסומא ובעל קרי לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה : ז אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין · אבל

המחובר. דכתיב (שם) והרמותם ממנו שלא יתרום מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש דלשון הרמה לא שייך אלא בתלוש וממנו משמע שהתרומה והחולין שיהיו שוין : **מן החדש על הישן.** מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו דכתיב (דברים יד) היוצא השדה שנה שנה אבל שדה שעשה שתי גרנות בשנה כגון שדה בית השלחין תורמים ומעשרים מזה על זה : **ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ** · דכתיב (ויקרא כז) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ גלי קרא במעשר וה"ה לתרומה וכן אין תורמין מפירות הארץ על פירות שבסוריא ולא מפירות שבסוריא על פירות שבארץ : **ו חמשה לא יתרומו** · מניינא למעוטי מדר' יהודה דאמר קטן שתרם תרומתו תרומה : **האלם** · והוא ששומע אלא שנשתתק מחמת חולי לא יתרום לפי שאינו יכול לברך וכן הערום אינו יכול לברך דכתיב (דברים כג) ולא יראה בך ערות דבר בשעה שאתה מדבר בו לא יראה בך ערוה : **ובעל קרי.** כמי בזמן התקנה מקמי דבטלי' לטבילותיה לא הוי מצי לברך דתקן בעל קרי מהרהר בלבו : **השכור והסומא.** אינם יודעים לברור מן היפה ואנן בעינן שיהא התורם בורר ותורם מן היפה דכתיב (במדבר יח) מכל חלבו את מקדשו והשכור מקרי כל שאינו יכול לדבר בפני המלך מחמת שכרותו : **ז אין תורמין לא במדה** · דכתיב (שם) ונחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם כלומר מאומד ואי אתה תורם לא במדה ולא במשקל ולא במנין. ואע"ג דהאי קרא בתרומת מעשר הוא דכתיב אם אינו ענין לתרומת מעשר שהרי נתנה בו תורה שיעור מעשר מן המעשר וצריך שימדוד כדי שיתן השיעור הראוי. תנהו ענין לתרומה גדולה שלא נתנה

כו

אויף תבואה וואס וואקסן נאך (ולא מן המחובר על התלוש) אונ ניט פון תבואה וואס וואקסן נאך אויף תבואה וואס איז שון אפ געשניטן (ולא מן החדש על הישן) אונ ניט פון די תבואה פון דעם יאר אויף די תבואה פון פאר יאהרן (ולא מן הישן על החדש) אונ ניט פון די תבואה פון פאר יאהרן אויף די תבואה פון דעם יאר (ולא מפירות הארץ על פירות חוץ לארץ) אונ מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון די פירות פון ארץ ישראל אויף די פירות פון חוץ לארץ (ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ) אונ ניט פון די פירות פון חוץ לארץ אויף די פירות פון ארץ ישראל (ואם תרמו אין תרומתן תרומה) אונ אוב מען האט אפ געשייט איז ניט קיין תרומה : ו (חמשה לא יתרומו) פינף מענטשן טארן ניט אפ שיידן קיין תרומה (ואם תרמו תרומתן תרומה) אונ אז זיי האבן אפ געשייט איז גוטע תרומה (האלם) איין שטומער . ווייל ער וועט ניט קענן מאכן קיין ברכה (והשכור והסומא) אונ איין שכור אונ אבלינדער ווייל זייא קענן ניט אוס קלייבן די בעסרי פירות. אונ תרומה מוז מען געבן פון די בעסטי פירות (והערום ובעל קרי) אונ איין נאקעטר אונ איין מענטש וואס האט געזעהן קרי וויל זיי טארן ניט מאכן קיין ברכה. אונ אוב זיי האבן אפ געשייט איז גוטי תרומה : ז (אין תורמין לא במדה) מען טאר ניט מעסטן (ולא במשקל) אדר וועגן (ולא במנין) אדר ציילן די תרומה וואס מען גיט . נאר ער נעמט אביסל

הבואה

אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי. אין תורמין בסל ובקופה שהם של מדה אבל תורם הוא בהן חציין ושלישן. לא יתרום בסאה חציה שחציה מדה: **ח** אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין • ולא יין על ענבים הנדרכים • ואם תרם תרומתו תרומה ויחזור ויתרום׳ הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבין עליה חומש אבל לא שניה:

ותורמין

ש מורה שיעור: **אבל תורם הוא את המדוד**. שמודד הוא את פירותיו או מונה ושוקל את פירותיו ומכניסו לתוך ביתו וכשמפריש התרומה גדולה ממנו מפריש מאומד ולא ימדוד ולא ישקול ולא ימנה: **אין תורמין בסל ובקופה שהם של מדה**. שהרואה אומר במדה הוא תורם: **אבל תורם הוא בהן חציין ושלישן**. דכיון דאינו ממלא אותן ליכא למגזר: **שחציה מדה**. שיש בסאה פעמים סימנין עד מקום חציה ואיכא למגזר דלמא אתי לתרום במדה: **ח הזיתים הנכתשים**. רגילים היו לכתוש הזיתים במכתשת להוציא שמן: **תרם ומה הוא התרומה**. תרומה היא מדאורייתא: **ויחזור ויתרום** מדרבנן לאחר שיפלים כתישת אותן הזיתים ודריכת הענבים יחזור ויוציא תרומה כשיעור הצריך לשמן ולין שילא: **הראשונה** מדמעת. אם נפלה לפחות ממאה חולין נעשה הכל מדומע ואסור לזרים וימכר הכל לכהן דתרומה גמורה היא מדאורייתא: **וחייבין עליה חומש**. זר האוכלה בשגגה משלם קרן וחומש כדין כל זר אוכל תרומה: **אבל לא שניה**. לפי שאינה אלא מדרבנן לפיכך אינה מעלה עד שיפרישו עליה תרומה ומעשרות ממקום אחר דמדאורייתא הוא טבל גמור ואי קשיא מאי שנא הכא בתורם שמן על הזיתים הנכתשים דתרומתו תרומה ויחזור ויתרום ומאי שנא לעיל גבי התורם׳ זיתים על השמן וענבים על היין דאין תרומתו תרומה, וי״ל דהתורם זיתים על השמן איכא פסידא לכהן לפיכך אין תרומתו תרומה אבל בתורם שמן על הזיתים הנכתשים דליכא פסידא לכהן תרומתו תרומה אלא דרבנן הוא דגזור דיחזור

ויתרום

תְבוּאָה וָוס עֶר רֶעכִינְט אַז עֶס וָועט זַיין אפוֹפצִיג חֵלֶק אוּנ גִיט דֶעם כֹּהֵן (אֲבָל תּוֹרֵם הוּא אֶת הַמָדוּד) אָבֶּר דִי תְּבוּאָה וָוס עֶר דארף גֶעבֶּן פוּן איר תְּרוּמָה מֶעג עֶר מֶעסְטֶן (וְאֶת הַשָּׁקוּל) אוּנ וֶועגֶן (וְאֶת הַמָּנוּי) אוּנ צֵיילֶן (אֵין תּוֹרְמִין בְּסַל וּבְקוּפָּה שֶׁהֵם שֶׁל מִדָה) מֶען טָאר נִיט אָפּ שֵׁיידֶן מִיט אֵיין קְוֹיְרב אָדֶר אֵיין קַאסְטֶן וָוס זֵיי הָאבֶּן אֵיין גֶעוִויסִי מָאס (אֲבָל תּוֹרֵם הוּא בָּהֶן חֶצְיָין וּשְׁלִישָׁן) אָבֶּר עֶר מֶעג אִין זֵיי אָפּ שֵׁיידֶן אֵיין הֶעלְפְט אָדֶר אֵיין דְרִיטֶל (אֲבָל לֹא יִתְרוֹם בִּסְאָה) אָבֶּר מֶען טָאר נִיט אָפּ שֵׁיידֶן אִין אֵיין סְאָה דִי הֶעלְפְט (שֶׁחֶצְיָה מִדָה) וַוייל דִי הֶעלְפְט אִיז אוֹיךְ אֵיין מָאס. וָוארוּם אַמָאל אִיז דָא אֵיין צֵייכֶן אִין דֶר סְאָה וואו עֶס אִיז אֵיין הַאלְבִּי סְאָה:

ח (אֵין תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל זֵתִים הַנִּכְתָּשִׁים) מֶען טָאר נִיט אָפּ שֵׁיידֶן קֵיין תְּרוּמָה פוּן אֵייל אוֹיף גְשְׁטוֹסֶעני אֵיילְבֶּערֶן (וְלֹא יַיִן עַל עֲנָבִים הַנִּדְרָכִים) אוּנ נִיט פוּן וויין אוֹיף גֶיטְרֶעטֶּני ווייִנְטְרוֹיבֶּן (וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְיַחֲזוֹר וְיִתְרוֹם) אוּנ אוֹיבּ עֶר הָאט אָפּ גְשֵׁיידְט אִיז דָס מִן הַתּוֹרָה גוּטֶע תְּרוּמָה. נָאר דִי רַבָּנָן זָאגֶן דֶר נָאךְ ווִי עֶר וָועט אַרוֹס נֶעמֶן דִי אֵייל פוּן דִי אֵיילְבֶּערֶן אוּנ דִי וויין פוּן דִי ווייִנְטְרוֹיבֶּן זָאל עֶר גֶעבֶּן נָאךְ אַמָאל תְּרוּמָה אוֹיף דִי אֵייל אוּנ אוֹיף דִי וויין (הָרִאשׁוֹנָה מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ) דִי עֶרְשְׁטִי תְּרוּמָה אוֹיבּ זִיא אִיז צוּ מִישְׁט גְוָוארֶן אִין חוּלִין וֶוענִיגֶר ווִיא הוּנְדֶרְט מָאל אַזוֹ פִיל ווִי זִיא אִיז. ווֶערְט אִין גַאנְצֶן אָסוּר צוּ אֵיין יִשְׂרָאֵל עֶר זָאל דָס עֶסֶן (וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חוֹמֶשׁ) אוּנ אוֹיבּ אֵיין יִשְׂרָאֵל הָט גֶגֶעסֶן דִי עֶרְשְׁטִי תְּרוּמָה בִּשׁוֹגֵג דארף עֶר בַּצָאלֶן אֶפִינְפְטִי טֵייל מֶער ווִי דִי תְּרוּמָה אִיז ווֶערְט (אֲבָל לֹא שְׁנִיָּה) אָבֶּר בַּאי דִי אַנְדֶרִי תְּרוּמָה ווָס

זי״א

ט ותורמין שמן על זיתים הנכבשים ויין על ענבים לעשותם צמוקים. הרי שתרם שמן על זיתים לאכילה. וזיתים על זיתים לאכילה. ויין על ענבים לאכילה. וענבים על ענבים לאכילה. ונמלך לדורכן אין צריך לתרום: י אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו. ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ואם תרמו תרומתן תרומה:

אין

ויתרום: ט זיתים הנכבשים. זיתים מלוחים וכבושים ביין או בחומץ כדי שיתקיימו והיינו דבר שנגמרה מלאכתו הלכך תורמין מן השמן עליהם דוקא שמן על זיתים העומדים להוציא שמן וכן יין על ענבים העומדות לידרך הוא דאסור לתרום אבל יין על צמוקים ושמן על זיתים הנכבשים שרי וכשהוא תורם מן השמן על הזיתים הנכבשים ומן היין על הצמוקים תורם לפי השמן הראוי שיצא מן הזיתים הנכבשים ולפי היין הראוי שיצא מן הצמוקים: אין צריך לתרום. הואיל וכי קא תרם שפיר קא תרם שהרי באותה שעה היו עומדות לאכילה: י אין תורמים מדבר שנגמרה מלאכתו. מדבר שנתמרח בכרי: על דבר שלא נגמרה מלאכתו. שלא נתמרח בכרי דכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מן הגמור על הגמור ולא מן הגמור על שאינו גמור ולא משאינו גמור על הגמור: ואם תרם תרומתו תרומה. ודוקא בשאר פירות אבל התורם מן הזיתים על השמן או מן הענבים על היין הא אמרי' לעיל דאין תרומתו תרומה משום דאית ביה פסידא לכהן כדלקמן:

דיא איז נאר מדרבנן איז ניט אזו דער דין: ט (ותורמין שמן על זיתים הנכבשים) מען מעג אפ שיידן תרומה פון אייל אויף איילבערין וואס זענן איין גזאלצן גווארן אונ איין גפרעסט אין וויין אדר אין עסיג (ויין על ענבים לעשותם צמוקים) אונ פון וויין אויף וויינטרויבן וואס מאכט פון זיי ראזינקעס (הרי שתרם שמן על זיתים לאכילה) אוב ער הט אפ גשייט תרומה פון אייל אויף איילבערן וואס שטייען צום עסן (וזיתים על זיתים לאכילה) אדר פון איילבערן אויף איילבערן וואס ביידע שטייען צו עסן (ויין על ענבים לאכילה) אדר פון וויין אויף וויינטרויבן וואס שטייען צום עסן (וענבים על ענבים לאכילה) אדר פון ווייגטרויבן אויף וויינטרויבן וואס ביידי שטייען צום עסן (ונמלך לדורכן אין צריך לתרום) אונ דר נאך הט ער זיך בדאכט ער זאל זיי ניט עסן אזו ווי זיא זענן נאר ער זאל זיי טרעטן אונ ארויס נעמן פון זיי די אייל אדר די וויין. דארף ער ניט אפ שיידן דר פון קיין תרומה נאך אמאל. ווייל בשעת ער הט אפ גשייט זענן זיי דאך גשטאנען צום עסן. (די אנדרי משנה וועט זאגן דעם טעם פון די אלי משניות וואס זענן דא גשטאנען): י (אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו) מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון איין זאך וואס דר בייא איז שון פערטיג אלי ארבייט עס שטייט שון צום עסן. אויף אזו איין זאך וואס זיין ארבייט איז נאך ניט פערטיג. עס שטייט נאך ניט צום עסן (ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו) אונ ניט פון אזו איין זאך וואס זיין ארבייט איז נאך ניט פערטיג אויף אזו איין זאך וואס זיין ארבייט איז שון פערטיג (ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו) אונ ניט פון אזו איין זאך וואס זיין ארבייט איז נאך ניט פערטיג אויף אזו איין זאך וואס זיין ארבייט איז נאך ניט פערטיג (ואם תרמו תרומתן תרומה) אונ אוב מען הט אפ גשייט איז דס גוטי תרומה:

אין

פרק ב **אין** תורמין מטהור על הטמא ואם תרמו תרומתן תרומה • באמת אמרו העגול של דבילה שנטמא מקצתו תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו • וכן אגודה של ירק וכן ערימה • היו שני עגולים שתי אגודות שתי ערימות אחת טמאה ואחת טהורה לא יתרום מזה על זה • רא"א תורמין מן הטהור על הטמא : **ב** אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם שוגג תרומתו

פרק ב **אין תורמין מטהו' על הטמא.** גזרה שמא יתרום שלא מן המוקף משום דמספקי שמא יגע הטמא בטהור ויטמאנו ולכן בעינן שהתורם יתרום מן המוקף : **באמת אמרו** . כל היכא דתנינן באמת אמרו כאלו היא הלכה למשה מסיני אבל לאו דוקא הלכה למשה מסיני שהרי בפרק קמא דשבת שנינו באמת אמרו החזן רואה היכן התינוקות קורין ומדרבנן היא: **העגול של דבלה** . אע"פ שהדבלות מדובקות זו בזו בתוך העגול אין חשובות חבור לענין טומאה ולהכי נגעה טומאה באחת מן הדבלות לא נטמאת האחרת : **וכן אגודה של ירק וכן ערימה.** לריכי דאי אשמעינן עגול הוה אמינא עגול שכולו גוף אחד תורם . אגודה שאינה יוף אחד אינו תורם . ואי אשמעינן אגודה הוה אמינא אגודה שהכל תפוסה אחת תורם ערימה שאינה תפוסה אחת אינו תורם לריכי : **רבי אליעזר אומר תורמים** . לכתחילה מן הטהור על הטמא דלא גזר רבי אליעזר שמא יבא לתרום שלא מן המוקף ואין הלכה כרבי אליעזר : **ב אין תורמין מן הטמא על הטהור** . משום כסילא דכהן : **ואם תרם שוגג תרומתו תרומה** . ודוקא שהיתה לה שעת הכושר והגיעה לעונת מעשרות קודם שנטמא דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא אבל אם נטמאת קודם שהגיעה לעונת מעשרות לא הוי' תרומה מדאורייתא ואם

פרק ב (אין תורמין מטהור על הטמא) מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון פירות וואס זענן טהור אוף פירות וואס זענן טמא (ואם תרמו תרומתן תרומה) אונ אוב מען הט אפ געשייט איז דס גוטע תרומה (באמת אמרו העגול של דבילה) אין אמת הט מען גזאגט פייגן וואס זענן צו זאמן געטרעטן איין סך אין איינם (שנטמא מקצתו) אונ אביסל פון זיי זענן טמא [ווארום אז עס רירט זיך אן איין טומאה אין עטליכי פייגן ווערן די איבעריגי ניט טמא] (תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו) מעג מען אפ שיידן פון דעם ביסיל וואס איז טהור אוף דעם ביסיל וואס איז טמא . וואס זיי זענן נאך אין איינם (וכן אגודה של ירק) אונ איין בינטיל ירק וואס עס ליגע שטיקלאך ירק פון דעם בינטל זענן טמא מעג מען אפ שיידן תרומה פון דיא וואס זענן טהור אוף די וואס זענן טמא (וכן ערימה) אונ אז אין איין בינטל תבואה איז דא אביסל זאנגן וואס זענן טמא מעג מען אפ שיידן תרומה פון די איבעריגע זאנגן וואס זענן טהור אוף די זאנגן וואס זענן טמא (היו שני עגולים) אז די צו זאמן געטרעטני פייגן וואס זענן טמא זענן באזונדר און די וואס זענן טהור זענן באזונדר (שתי אגודות) אדר צווי בינטלאך ירק (שתי ערימות) צוויא בינטלאך תבואה (אחת טמאה ואחת טהורה) איינע איז טמא אונ איינע איז טהור (לא יתרום מזה על זה) טאר מען ניט אפ שיידן קיין תרומה פון איינע אוף די אנדרע. רבי אליעזר זאגט (תורמין מן הטהור על הטמא) מען מעג אפ שיידן תרומה פון טהור אוף טמא [ווארום מן הסתם וועט ער טאהן ווי דר דין איז אונ ער וועט זעהן אז די פירות אדר די תבואה זאל זיין צו זאמן ווען ער וועט אפ שיידן די תרומה]: ב (אין תורמין מן הטמא על הטהור) מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון טמא אוף טהור (ואם תרם שוגג תרומתו תרומה) אונ אוב ער הט

תרומתו תרומה · ומזיד לא עשה כלום · וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפריש עליו והולך · שוגג מה שעשה עשוי מזיד לא עשה כלום. ר"א אם היה יודע בו בתחלה אע"פ שהוא שוגג לא עשה כלום: ג המטביל כלים בשבת · שוגג ישתמש בהם מזיד לא ישתמש בהם: המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד

ואם תרם לפי' שוגג אין תרומתו תרומה: מעשר טבל. מעשר ראשון שלא נטלה ממנו תרומת מעשר: היה מפריש עליו והולך. היה מפריש ממנו על שאר מעשרותיו: אם היה יודע בו בתחילה. שהוא טבל או שהוא טמא אע"פ שבשעה שתרם היה שוגג ששכח שהוא טבל או שהוא טמא הוי שוגג קרוב למזיד: לא עשה ולא כלו'. ואין הלכה כר' יהודה: ג המטביל כלים

בשבת. פאסור להטביל כלים טמאים להעלותם מידי טומאתן בשבת מפני שנראה כמתקן כלי: המעשר. פאסור להפריש תרומות ומעשרות בשבת מפני שהוא מתקן: והמבשל בשבת. בשוגג יאכל אותו תבשיל למוצאי שבת אבל לא בשבת עצמו ובמזיד לא יאכל הוא אבל אחרים אוכלים למוצאי שבת דכתיב (שמות לא) ושמרת' את השבת כי קדש היא היא קדש ואין מעשיה קדש

אפ געשייט. אוב ער הט ניט גוואוסט אז דס איז טמא. איז גוטי תרומה (ומזיד לא עשה כלום) אונ אז ער הט גוואוסט אז דס איז טמא פון דעסט וועגן הט ער אפ געשייט. איז ניט קיין תרומה (וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפריש עליו והולך) אונ אזו איז דר דין אז איין לוי הט געהאט מעשר וואס זיי זענן געוועזן טבל [מען הט נאך ניט גנומן פון זיי קיין תרומת מעשר]. אונ זיי זענן געוועזן טמא אונ ער הט אפ געשייט פון די מעשר תרומת מעשר אויף אנדרי מעשר טבל וואס ער הט געהאט (שוגג מה שעשה עשוי) אוב ער האט ניט גוואוסט אז זיי זענן טמא. איז גוטי תרומה (ומזיד לא עשה כלום) אונ אז ער הט גוואוסט אז זיי זענן טמא אונ האט אפ געשייט. איז דס ניט קיין תרומה. רבי יהודה זאגט (אם היה יודע בו בתחלה) אוב ער הט אין אנהייב גוואוסט אז דס איז טמא (אע"פ שהוא שוגג לא עשה כלום) אפילו בשעת ער הט אפ געשייט האט ער פאר געסן. איז דס ניט קיין תרומה (ועיין בפי' הרע"ב ותוי"ט). מען קען זאגן דעם פשט אין דר משנה אזו. וכן. אונ אזו איז דר דין באיי איין לוי וואס ער הט געהאט מעשר טבל [מעשר וואס מען הט נאך ניט געגעבן קיין תרומת מעשר] אונ די מעשר איז טהור (היה) הט ער אפ געשייט פון אנדרי תבואה וואס זענן טמא די תרומת מעשר וואס ער דארף געבן פון די מעשר. איז אויך דר דין אוב בשוגג ער הט ניט גוואוסט אז זיי זענן טמא איז גוטע תרומת מעשר. אונ אוב ער הט גוואוסט אז זיי זענן טמא אונ ער הט במזיד אפ געשייט דר פון די תרומת מעשר איז דס ניט קיין תרומה. [דר ציילט די משנה אז תרומה מיט תרומת מעשר האבן איין דין]. אונ רבי יהודה קריגט אויף דר גאנצר משנה אונ זאגט אוב ער הט נאר אמאל גוואוסט אז זיי זענן טמא אפילו ער הט פאר געסן בשעת ער הט אפ געשייט די תרומה. איז דס גלייך צו מזיד אונ עס איז ניט קיין תרומה: ג (המטביל כלים בשבת) ווען איינר האט טובל געוועזן כלים אום שבת וואס זענן געוועזן טמא. איז דר דין (שוגג ישתמש בהם) אוב ער האט פאר געסן אז עס איז שבת מעג ער ניצען מיט די כלים (מזיד לא ישתמש בהם) אוב ער הט טובל געוועזן במזיד טאר ער ניט ניצן מיט די כלים (המעשר) ווען איינר מעשרט זיינע פירות אום שבת (והמבשל) אדר ער קאכט אום שבת (שוגג יאכל מזיד לא יאכל) אוב ער הט דאס געטאן בשוגג. ער הט פאר געסן אז עס איז שבת. אדר ער הט גמיינט אז מען מעג דס טאן

קדש : **ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור**. שנחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבת : **ד כל מין חטים אחד**. ואע״ג דאיכא שחמתית ולבנה : **וכל מין תאנים אחד**. אע״ג דאיכא שחורות ולבנות. תאנים בעודן לחים קרויין תאנים וכשיבשו קרויין גרוגרות וכשדורסין בעגול קרויין עגול דבלה : **תורם מן היפה**. מן

מזיד לא יאכל · הנוטע בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור · ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור : ד אין תורמין ממין על שאינו מינו · ואם תרם אין תרומתו תרומה · כל מין חטים אחד כל מין תאנים וגרוגרות והדבלה אחד · ותורם מזה על זה · כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקו׳ שאין כהן תורם מן המתקיי׳. ר״א לעולם הוא תורם מן היפה : ה תורמין בצל קטן שלם ולא חצי בצל

התאני׳ על הגרוגרות דתאנים יפים מן הגרוגרות : **תורם מן המתקיים**. מן הגרוגרות על התאנים דגרוגרות מתקיימי טפי : **לעולם הוא תורם מן היפה**. דכתיב (במדבר יח) בהרימכם את חלבו לעולם בעינן חלבו ואי פסיד יפסד ואין הלכה כרבי יהודה : **ה התורמים בצל קטן שלם**. לפי שהוא מתקיים : **ולא חצי בצל גדול**. אף על פי שהוא

אום שבת (יאכל) מעג ער דס עסן מוצאי שבת. אבער אום שבת ניט. אוב ער הט דס גטאן במזיד טאר ער דס קיין מאל ניט עסן. אונ אנדרי מעגן דס עסן מוצאי שבת (הנוטע בשבת) ווען איינר הט גפלאנצט איין בוים אום שבת (שוגג יקיים) אוב ער הט פאר געסן אז עס איז שבת מעג ער דעם בוים לאזן וואקסן (מזיד יעקור) אונ אז ער הט דס גטאן במזיד מוז ער דעם בוים אוס רייסן (ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור) אונ אוב ער הט גפלאנצט אבוים אום שביעית סאיי בשוגג סאיי במזיד מוז ער אוס רייסן דעם בוים. ווארום אוף שבת איז מען ניט אין חשד אז מען זאל טאן במזיד אונ מען זאל זאגן אז דס איז גוועזן בשוגג. דאריבער אז איינר זאגט ער הט גטאן בשוגג גלויבט מען אים. אבער אום שביעית קען זיין ער זאל טאן במזיד אונ זאגט אז ער הט גטאן בשוגג. דאריבער הט מען גזאגט אז סאיי במזיד אונ סאיי בשוגג מוז ער אוס רייסן דעם בוים : ד (אין תורמין ממין על שאינו מינו) מען טאר ניט אפ שיידן קיין תרומה פון איין מין תבואה אוף דעם אנדרן מין (ואם תרם אין תרומתו תרומה) אונ אוב ער הט אפ גשייט איז דס ניט קיין תרומה (כל מין חטים אחד) אלי מינים ווייץ רוטע אונ ווייסע ווערט גרעכנט איין מין (כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחד) אלי מינים פייגן (שווארצע אונ ווייסע). אונ געטריקנטי פייגן. אונ צו זאמן גיטרעטני פייגן. דס הייסט אלץ איין מין (ותורם מזה על זה) אונ מען מעג אפ שיידן תרומה פון איינס אוף דס אנדרי (כל מקום שיש כהן תורם מן היפה) אין אלי ערטר וואו עס איז דא הכהן גיט מען תרומה פון די בעסטי (וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים) אונ וואו עס איז ניטא קיין כהן אונ מען דארף ווארטן ביז מען וועט קריגן הכהן אים צו געבן די תרומה. גיט מען תרומה פון די וואס דויערט לייגר. רבי יהודה זאגט (לעולם הוא תורם מן היפה) מען מוז אייביג געבן תרומה פון די בעסטי. אפילו וואו עס איז ניטא קיין כהן אונ ביז עס וועט קומן הכהן וועט דר ווייל פארפיילט ווערן. איז דס אוך תרומה : ה (תורמין בצל קטן שלם ולא חצי בצל גדול) מען גיט תרומה אקליינע ציבעלע אגאנצע אונ ניט איין אהלבע ציבעלע פון אגרויסע. חאטשע די האלבע איז בעסר. דא קען

בצל גדול. ר"א לא כי אלא חצי בצל גדול. וכן היה רבי יהודה אומר תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים אבל לא מן הכופרים על בני המדינה מפני שהוא מאכל פוליטיקין: ו ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש ולא זיתי כבש על זיתי שמן. ויין שאינו מבושל על המבושל ולא מן המבושל על שאינו מבושל. זה הכלל כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה אפי' מן היפה

על

שהוא יפה ממנו: **רבי יהודה אומר לא כי.** ר' יהודה לטעמיה דאמר לעולם הוא תורם מן היפה: **מבני המדינה.** טובים לאכילה מן הכופרים הבצלים של בני הכפרים אבל של בני הכפרים מתקיימים יותר: **מפני שהוא מאכל פוליטיקי'.** בצלים של בני המדינה הוא מאכל לאנשים חשובים והם יפים יותר מהוקן של בני הכפרים. פוליטיקין. בני פלטרין של מלכים: **ו תורמין זיתי שמן.** שעומדים להוציא שמן: **על זיתי כבש.** זיתים שאין עושים שמן וכובשים אותן ביין או בחומץ לקיים אותן לאכילה וזיתי שמן יפין מזיתי כבש שלכך מפרישים מזיתי שמן על זיתי כבש דהוה ליה מן היפה על הרע: **ויין שאינו מבושל.** יפה לשתיה מן המבושל: **כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה לזה.** דאמר קרא (במדבר יח) כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן אמרה

תורה

אבער ניט לאנג ליגען אונ דיא גאנצי קען לאנג ליגען. רבי יהודה זאגט (לא כי אלא חצי בצל גדול) ניט אזו דארף זיין. נאר ער דארף געבן איין האלבי ציבעלי פון אגרויסי וויל זיא איז בעסר. (וכן היה ר"י אומר תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים) אונ אזו האט רבי יהודה גזאגט מען שייט אפ תרומה פון די ציבעלי וואס וואקסן אין שטאט אויף די ציבעלי וואס וואקסן אין דארף (אבל לא מן הכופרים על בני מדינה מפני שהוא מאכל פוליטיקין) אבער ניט פון די ציבעלי וואס וואקסן אין דארף אויף די וואס וואקסן אין שטאט. וויל די וואס וואקסן אין שטאט זענן בעסר ווי די וואס וואקסן אין דארף. זייא זענן איין עסין פאר איידעלי מענטשן. חאטשי די וואס וואקסן אין דארף דויערן לייגער. נאר רבי יהודה גייט נאר נאך די וואס בעסר איז. דאריבער אז ער שייט אפ פון די וואס וואקסן אין שטאט אויף די וואס וואקסן אין דארף הייסט דאס מן היפה על הרעה פון גוטע אויף שלעכטי איז דאס תרומה. אונ אז ער שייט אפ פון די וואס וואקסן אין דארף אויף די וואס וואקסן אין שטאט הייסט דאס מן הרעה על היפה פון שלעכטע אויף גוטי איז דאס ניט קיין תרומה: ו (ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש) מען מעג אפ שיידן תרומה פון איילבערן וואס מען וועט פון זיי מאכן אייל אויף די איילבערן וואס מען קען ניט מאכן פון זיי קיין אייל נאר מען וועט זיי איין פרעגן אין וויין אדער אין עסיג אונ מען וועט זיי אזו עסן. ווארום די איילבערן וואס מען וועט פון זייא מאכן אייל זענן בעסר ווי דיא איילבערן וואס מען וועט זיי אזו עסן. הייסט דס פון גוטע אויף שלעכטע. אבער פון די איילבערן וואס מען וועט אזו עסן טאר מען ניט אפ שיידן קיין תרומה אויף די איילבערן וואס מען וועט פון זיי ארוס נעמן די אייל. וויל דאס הייסט פון שלעכטע אויף גוטע (ויין שאינו מבושל על המבושל) ניט קיין גקאכטע וויין איז בעסר צום טרינקען ווי גקאכטע. דאריבער מעג מען געבן תרומה פון ניט גקאכטע וויין אויף גקאכטע (ולא מן המבושל על שאינו מבושל) אבער פון גקאכטע וויין טאר מען ניט געבן קיין תרומה אויף ניט גקאכטע (זה הכלל כל שהוא כלאים בחבירו) דס איז דר כלל. די צוויי מינים וואס זענן כלאים אויב מען זייט זיי אין איינעם (לא יתרום מזה על זה) טאר מען ניט געבן סי

תורם מן חלב לזה וחלב לזה : חוץ מן הזונין . בערבי צא"ן ובלע"ז ויל"א ואינו מאכל אדם ומקיימים אותם ליונים : הקישות . בערבי פאקו"ס : והמלפפון . בערבי כייא"ר: של חומץ כו'. שסבור' מן החומץ על היין אין תרומתו תרומה דיין וחומץ שני מינים הן : אם ספק. עד שלא תרמה החמיצה או לאחר שתרמה החמיצה : תרומה ויחזור ויתרום .

על הרע . וכל שאינו כלאים בחבירו תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה • ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה חוץ מן הזונין על החטים שאינן אוכל . הקישות והמלפפון מין אחד • ר"י אומר שני מינין :

פרק ג התורם קישות ונמצאת מרה • אבטיח ונמצא סרוח • תרומה ויחזור ויתרום • התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ • אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה אם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה • אם

מין אחד . ותורמין מזה על זה : שני מינים • ואין תורמין מזה על זה ואין הלכה כרבי יהודה :

פ"ג התורם וכו' . בשוגג איירי ולפ"ה יהזור ויתרום דהוי קרוב למזיד משום דהוה ליה [למטעמיה]:ונמצאת

ונותן שהיכן לכהן וכהן נותן לו דמי הראשונה שהיא גדולה מן השניה שהשניה מהמעטת כפי מה שעולה תרומ' הראשונה ולפי שהכהן הוא המוציא מחבירו ואנן קיימא לן בכל דוכתא המוציא מחבירו עליו הראיה לפיכך אינו נוקט

תרומה פון איין מין אויף דעם אנדרן (אפילו מן היפה על הרע) אפילו פון גוטע אויף שלעכטע (וכל שאינו כלאים בחבירו) אונ די מינים וואס זענן ניט קיין כלאים (תורם מן היפה על הרע) מעג ער געבן תרומה פון דעם בעסרן מין אויף דעם ערגרן (אבל לא מן הרע על היפה) אונ ניט פון דעם ערגערן אויף דעם בעסרן (ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה) אונ אוב ער הט אפ געשייט פון דעם ערגערן מין אויף דעם בעסרן איז גוטע תרומה (חוץ מן הזונין על החיטים שאינו אוכל) נאר פון זונין אויף ווייץ איז ניט קיין תרומה . ווארום זונין איז ניט קיין עסן צו מענטשן (והקישות והמלפפון מין אחד) קישות אונ מלפפון איז איין מין . ניט מען תרומה פון איינס אויף דס אנדרע (רבי יהודה אומר שני מינים) רבי יהודה זאגט דס איז צוויי מינים אונ מען טאר ניט געבן קיין תרומה פון איינס אויף דס אנדרע :

פרק ג (התורם קישוה) ווען איינר האט אפ געשייט תרומה פון קישות (ונמצאת מרה) אונ דר נאך הט מען פר זוכט אונ זיא איז ביטר . (אבטיח ונמצא סרוח) אדר ער הט אפ געשייט תרומה פון אבטיח . אונ דר נאך הט מען געזעהן אז זיא איז פרפוילט (תרומה) איז דס תרומה [ווארום דאס איז איין מין נאר פון שלעכטע אויף גוטע . אונ פון שלעכטע אויף גוטע אוב מען הט שון אפ געשייט איז תרומה (ויחזור ויתרום) נאר ער דארף געבן נאך אמאהל תרומה . [מען הט איהם גקנסת וויל ער האט בדארפט פר זוכן אוב עס איז ניט ביטר אדר זעהן אוב עס איז ניט פרפוילט] (התורם חבית של יין) ווען איינר הט אפ געשייט תרומה איין פאס ויין (ונמצאת של חומץ) דר נאך הט מען געזעהן אז דס איז עסיג . איז דר דין (אם ידוע שהיתה של חומץ) אוב עס איז געוויס אז דאס איז געווען עסיג (עד שלא תרמה) איידר מען האט אפ געשייט (אינה תרומה) איז דס ניט קיין תרומה . ווארום עסיג מיט וויין זענן צוויי מינים (אם משתרמה החמיצה) אונ אוב בשעת מען האט אפ געשייט די פאס איז זיא געווען וויין דר נאך איז זיא זויער געווארן (הרי זה תרומה) איז דאס טעטע

שקה בלא דמים אלא הקטנה וצריך שיתן לו דמי הגדולה שהיא הראשונה : **הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה.** אם נפלה לפחות ממאה של חולין אין נעשית מדומע דשמא אינה תרומה אלא השניה היא תרומה וכן השניה אינה מדמעת בפני עצמה שמא הראשונה תרומה ולא השניה ·

ואין חייבין עליה חומש. אי שאכל הראשונה או השניה לבדה אינו משלם חומש כדין שאר אוכלי תרומ' בשגגה : **ב מדמעות כקטנה שבשתיהן**. כשיעור השניה שהיא קטנה שבשתיהן ואם יש בחולין מאה כנגד הקטנה אין נעשים מדומע אלא נוטל מן החולין כשיעור אלו הב' תרומות שנפלו בהן ונותן לכהן והשאר חולין

אם ספק · תרומה ויחזור ויתרום · הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה · ואין חייבין עליה חומש וכן השניה : ב נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן · נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעתן. נפלו שתיהן למקו' אחד מדמעות כקטנה שבשתיהן :

תְּרוּמָה (אִם סָפֵק) אוּנ אוּב מֶען ווייס נִיט ווען זִיא אִיז זוֹיעֶר גְוואָרֶן (תְּרוּמָה וְיַחֲזוֹר וְיִתְרוֹם) אִיז דָם תְּרוּמָה אוּנ מֶען דַארְף נָאךְ אַמָאהְל אָפּ שֵׁיידְן תְּרוּמָה. אוּנ עֶר גִיט בֵּיידֶע צוּם כֹּהֵן נָאר פַר אֵיינֶע בֶּצָאהְלְט אִיהם דֶר כֹּהֵן (הָרִאשׁוֹנָה אֵינָהּ מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ) אוּב דִי עֶרְשְׁטֶע פַאס וויין אִיז צוּ מִישְׁט גְוואָרֶן מִיט נָאךְ פֶעסֶר פוּן חוּלִין ווערְן דִי פֶעסֶר פוּן חוּלִין נִיט אָסוּר טָאמֶר אִיז זִיא נִיט קֵיין תְּרוּמָה. אוּנ אוּב דִי אַנְדֶערֶע פַאס אִיז בּזוּנֶדר צוּ מִישְׁט גְוואָרֶן מִיט פֶעסֶר פוּן חוּלִין אַסַרְתּ זִיא אוֹיךְ נִיט ווָארוּם טָאמֶר אִיז דִיא עֶרְשְׁטֶע נִיט גְוועֶן קֵיין עֶסִיג בִּשְׁעַת מֶען הָט אִיר אָפּ גְשֵׁייט פַר תְּרוּמָה. אִיז דָאךְ דִי עֶרְשְׁטֶע תְּרוּמָה אוּנ דִי אַנְדֶערֶע אִיז נִיט קֵיין תְּרוּמָה. נָאר אַז דִי עֶרְשְׁטֶע מִיט דִי אַנְדֶערֶע צוּ זַאמֶען ווערְן צוּ מִישְׁט אִין חוּלִין. אִיז דָאךְ אֵיינֶע גֶעווִיס תְּרוּמָה ווערְן אַלֶע פֶעסֶר אָסוּר. בִּיז הוּנְדֶערְט (וְאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ חוֹמֶשׁ) אוּנ אַז הַיִשְׂרָאֵל הָט גְטְרוּנְקֶען פוּן דֶר עֶרְשְׁטֶער פַאס (ווָס זִיא אִיז עֶסִיג) בְּשׁוֹגֵג דַארְף עֶר נִיט בֶּצָאהְלֶען מִיט אַפִינְפְטֶעל מֶער. טָאמֶר אִיז זִיא נִיט קֵיין תְּרוּמָה (וְכֵן הַשְּׁנִיָּה) אוּנ אוּב עֶר הָט גְטְרוּנְקֶען פוּן דֶר אַנְדֶערְר פַאס [אוּנ נִיט פוּן דֶר עֶרְשְׁטֶער] דַארְף עֶר אוֹיךְ נִיט בֶּצָאהְלֶען אַפִינְפְטֶעל מֶער. טָאמֶר אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע גְוועֶן תְּרוּמָה. אִיז דִיא נִיט קֵיין תְּרוּמָה. נָאר אַז עֶר טְרִינְקְט פוּן בֵּיידֶע פֶעסֶר בְּשׁוֹגֵג דַארְף עֶר בֶּצָאהְלֶען מִיט אַפִינְפְטֶעל מֶער אוֹיף אֵיין פַאס. אוֹיף דֶר עֶרְשְׁטֶער פַאס ווָס זִיא אִיז עֶסִיג. ווָארוּם עֶר קֶען זָאגֶן צוּם כֹּהֵן עֶר זָאל בְּרֵיינְגֶען עֵדוּת אַז דִי אַנְדֶערֶע אִיז תְּרוּמָה. טָאמֶר אִיז דִיא עֶרְשְׁטֶע שְׁפֶּעטֶער זוֹיעֶר גְוואָרֶן אִיז דָאךְ דִי עֶרְשְׁטֶע תְּרוּמָה אוּנ נִיט דִי אַנְדֶערֶע: ב (נָפְלָה אַחַת מֵהֶן לְתוֹךְ הַחוּלִין) אוּב אֵיין פַאס פוּן דִיא בֵּיידֶע פֶעסֶר אִיז צוּ מִישְׁט גְוואָרֶן אִין חוּלִין אִין ווייניגֶער ווִיא הוּנְדֶערְט פֶעסֶר (אֵינָהּ מְדַמַּעְתָּן) אַסַרְתּ נִיט דִי פַאס דִי אִיבֶּרִיגֶע פֶעסֶר. נָאר אֵיינֶע גֶעמְט עֶר אַרוֹם אוּנ בַּאלְט זִיא אַזוֹ ווִי תְּרוּמָה (נָפְלָה שְׁנִיָּה לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ מְדַמַּעְתָּן) אוּנ אַז דִי אַנְדֶערֶע פַאס אִיז צוּ מִישְׁט גְוואָרֶן מִיט אַנְדֶערֶע חוּלִין ווערְן דִי חוּלִין אוֹיךְ נִיט אָסוּר [אַזוֹ ווִי פְרִיעֶר אִיז גְשְׁטַאנֶען] (נָפְלָה שְׁתֵּיהֶן לְמָקוֹם אַחֵר) נָאר אוּב דִיא בֵּיידֶע פֶעסֶר צוּ זַאמֶען זֶענֶען צוּ מִישְׁט גְוואָרֶן אִין ווייניגֶער ווִי הוּנְדֶערְט חוּלִין (מְדַמַּעַת כִּקְטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן) ווערְן דִי חוּלִין אָסוּר. אוּנ אוּב עֶס אִיז דָא הוּנְדֶערְט פֶעסֶר חוּלִין ווִי דִי קְלֶענֶערֶע אִיז [ווָארוּם דִי עֶרְשְׁטֶע פַאס אִיז אָפּ גְשֵׁייט גְוואָרֶן פוּן פוּפְצִיג פֶעסֶר. אוּנ דִי אַנְדֶערֶע אִיז דָאךְ נָאר אָפּ גְשֵׁייט גְוואָרֶן פוּן נַיין פֶערְצִיג אִיז דָאךְ דִי אַנְדֶערֶע קְלֶענֶער ווִי דִי עֶרְשְׁטֶע] נֶעמְט מֶען אַרוֹם פוּן דִי חוּלִין אַזוֹ

חולין כמו שהיו: ג תרומ' שניהם תרומה. היינו דתרומת כ"א מהן הויא תרומה וחציה חולין נמצא כשתרמו שניהם מנ' סאין זה סאה וזה סאה שלא קדשה תרומה כי אם חצי סאה בכל זה וחצי סאה בכל זה כ"א כפי חלקו: אם תרם הראשון כשיעור. אחד מנ' כשיעור שנתנו חכמים תרומתו תרומה והלכה כר' יוסי דלפרושי מילתייהו דחכמים קאתי. ואיכא דמפרשי אם תרם הראשון כשיעור גם שתרם חברו אח"כ תרומתו תרומה דחזקה דהוי ניחא ליה להילך בתרצה במה שתרם הראשון שהרי היתה דעתו מסכמת עמו בשיעור התרומה. ופי' ראשון נראה בעיני עיקר:

ג השותפין שתרמו זה אחר זה רבי עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה וחכמים אומרים תרומת הראשון תרומה. רבי יוסי אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה ואם לא תרם הראשון כשיעו' תרומת השני תרומה: ד במה דברים אמורים כשלא דבר אבל הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום תרומתו תרומה. בטל אם עד שלא תרם

ד בד"א. הא דפליג ר"ע לעיל ואמר תרומת שניהם תרומה: בשלא דבר. שלא נטל רשות מחבירו לתרום אלא תרם מדעתו: אבל הרשה. שנתן בע"ה רשות לתרום תרומתו תרומה: בטל. אם לאחר שמינה שליח לתרום בטל שליחותו

פיל ווי עס איז אריין גפאלן פון די ביידע פעסר אונ עס איז מותר : ג (השותפין שתרמו) ווען צוויי שותפים האבן אפ גשייט תרומה פון איינע תבואה (זה אחר זה) איינר נאך דעם אנדרן (רבי עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה) זאגט רבי עקיבא אז ביידונס תרומה איז גוטע תרומה. [דהיינו אוב זיי האבן גהאט בשותפות פופציג סאה תבואה אונ איין שותף הט אפ גשייט איין סאה פר תרומה. אונ דר נאך הט דר אנדרר אויך אפ גשייט איין סאה פר תרומה. איז פון דעם שותף איין הארבע סאה תרומה אונ איין האלבע סאה חולין אונ דעם אנדערונס איז אויך אזו איין האלבע סאה תרומה אונ איין האלבע חולין]. ווארום יעדר האט דאך נאר אין דיא תבואה פופציג האלבע סאה (וחכמים אומרים תרומת הראשון תרומה) אונ דיא חכמים זאגן דעם ערשטינס תרומה איז גוטע תרומה (רבי יוסי אומר) רבי יוסי איז מפורש די רייד פון די חכמים. ווען זאגן די חכמים אז דעם ערשטונס תרומה איז גוטע תרומה אונ דעם אנדערונס איז ניט קיין תרומה (אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה) נאר אז ער הט אפ גשייט תרומה ווי דר דין איז איינס פון פופציג (ואם לא תרם הראשון כשיעור) אבר אז דר ערשטר הט ניט געגעבן די תרומה ווי דר דין. נאר דר אנדרר הט געגעבן ווי דר דין (תרומת השני תרומה) איז דעם אנדרונס תרומה גוטע תרומה. [אונ דעם ערשטונס בלייבט אויך תרומה. ווארום מן התורה האט דאך תרומה ניט קיין שיעור איז דאך דעם ערשטונס תרומה מן התורה גוטע תרומה] : ד (במה דברים אמורים) ווען זאגט רבי עקיבא אז ביידונס תרומה איז גוטע תרומה (כשלא דבר) נאר אז זיא האבן ניט אפ גרעט צווישן זיך ווער עס זאל אפ שיידן תרומה (אבל הרשה את בן ביתו) אבר אז איינר הט גהייסן זיין הויז מענטש (או את עבדו) אדער זיין קנעכט (או את שפחתו) אדער זיין דינסט (לתרום) זיי זאלן אפ שיידן תרומה (תרומתו תרומה) איז גוטע תרומה. [אונ אז ער ניט רשות זיין שותף ער זאל אפ שיידן תרומה איז געוויס גוטע תרומה] (בטל) אוב דר נאך ווי ער הט גגעבן איינעם רשות אפ צו שיידן תרומה הט ער מבטל געווען זיינע שליחות [אונ ער וויל שון ניט אז יענר זאל אפ שיידן דיא תרומה]. איז דר דין אזו (אם

בטל אין תרומתו תרומה. ואם משתרם בטל תרומתו תרומה. הפועלים אין להם רשות להרום חוץ מן הדרוכות שהן מטמאים את הגת מיד: ה האומר תרומת הכרי זה בתוכו ומעשרותיו בתוכו תרומ׳ מעשר זה בתוכו. רש״א קרא שם. והב״א עד שיאמר בצפונו או בדרומו.

שליחותו נאחר שהלך השליח מלפניו: חוץ. בעלים ע״ה שהשכירו פועלים חברים כדי להפריש תרומה בטהרה רשאים לתרום עד שלא יגעו בו הבעלים ע״ה ויטמאו את התרומה מפני שהן מטמאים את הגת שהבעלים עמי הארץ מיד כשהתחילו הדורכים לדרוך והלכו בגת שתי וערב אינם נזהרים יותר מליגע בגתן ומטמאים אותה לפי שהם חושבים שמיד כשהתחילו לדרוך הפרישו החברים תרומה גדולה הלכך מפרישים החבילים הדורכים מן היין כדי שיעור תרומה הצריכה לכל הגת מיד כשהלכו בה שתי וערב. שאם יגעו בו הבעלים ויטמאו הגת קודם שיגמור יש לכן יין מזומן להפריש על הכל בטהרה: ה קרא שם. צריך לתרום ולעשר מתוכו ואינו יכול להפריש עליו ממקום אחר ואע״ג דרחמנא קרייה לתרומ׳ ראשית ובעינן שיהיו שיריה ניכרים כיון דאמר בתוכו משמע באמצע הכרי תהא התרומה והא איכא סביביו שהם שיריה ניכרים: עד שיאמר בצפונו או בדרומו. ואע״ג דבתוכו משמע באמצעיתו לא הוי מקום מסויים והרי הוא כאילו לא אמר כלום עד שיאמר בצפונו או

בדרומו

עד שלא תרם בטל) אוב ער הט מבטל געוועזן די שליחות איידער יענער הט אפ געשייט די תרומה [נאר דר שליח הט ניט געוואסט דר פון אונ האט דר נייל אפ געשייט תרומה (אין תרומתו תרומה) איז די תרומה ניט קיין תרומה (ואם משתרם) אונ אוב דר נאך ווי ער האט שון אפ געשייט די תרומה [נאר דר בעל הבית הט ניט געוואסט אז ער הט שון אפ געשייט] (בטל תרומתו תרומה) הט ער מבטל געוועזן די שליחות. איז דיא תרומה גוטע תרומה (הפועלים אין להם רשות לתרום) ארבייטר האבן ניט קיין רשות אליין אפ צו שיידן תרומה פון דעם זם זיי ארבייטן (חוץ מן הדרוכות) נאר אז איין עם הארץ הט גדונגן פועלים לוטרים זיי זאלן טרעטן ווייטרויבן מעגן זיי אפ שיידן תרומה בטהרה אן דעם רשות פון בעל הבית. איידר דר בעל הבית [וואס ער איז איין עם הארץ] ווערט קומן (שהן מטמאים את הגת מיד) ווארום דר בעל הבית באלד ווי ער קומט צום קעלטר ווערט איז ער אים מטמא ווייל ער רעכינט דיא פועלים האבן געווים באלד ווי זייא האבן גיטרעטן אפ געשייט תרומה ווארום פון הסתם הט ער דאריבר גדונגן פועלים לוטרים כדי די תרומה זאל זיין טהור אין גליך ווי ער וואלט זיי געגעבן רשות אפ צו שיידן תרומה: ה (האומר תרומת הכרי זה בתוכו) ווען איינר זאגט די תרומה פון דעם כרי בארג תבואה זאל זיין אין דעם כרי (ומעשרותיו בתוכו) אונ די מעשרות פון דעם כרי זאל אויך זיין אין דעם כרי (תרומת מעשר זה בתוכו) אונ די תרומת מעשר וואס מען דארף געבן פון די מעשר זאל אויך זיין אין דעם כרי (רבי שמעון אומר קרא שם) זאגט רבי שמעון ער הט גרופן איין נאמן [דס הייסט דיא תבואה פון מיטן כרי איז געווארן תרומה אונ מעשר אונ תרומת מעשר. ווארום אז ער זאגט אין כרי איז גליך ווי ער וואלט זאגן אין מיטן כרי הט ער דאך בעצייכנט וועלכע עס זאל זיין תרומה אונ מעשר אונ תרומת מעשר אונ וועלכע עס איז די איבריגע (וחכמים אומרים עד שיאמר בצפונו או בדרומו) אונ דיא חכמים זאגן עס ווערט אנדערש ניט קיין תרומה אונ מעשר ביז ער זאגט די תרומה זאל זיין אין דעם כרי אין צפון זייט [אדר אין איין אנדר זייט] אונ דיא מעשר זאל זיין אין דרום זייט [אדר אין איין אנדר זייט] ער זאל בעצייכנן

ר׳אליעזר הסמא אומר האומר תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם • ראב״י אומר האומר עשור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו • קרא שם : ו המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון להתרומה ומעשר שני לראשון. אע״פ שהוא עובר בלא תעשה מה שעש׳ עשוי שנא׳ (שמות כ״ב) מלאתך ודמעך לא תאחר : ז ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה זה קרוי תרומה וראשית • וזה קרוי תרומה וראשית אלא יקדמו בכורים לכל שהן בכורים לכל . ותרומה לראשון שהוא ראשי׳

ומעשר

נדרוהו וכן כל׳ : תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם . דלא בעינן שיריה ניכרים: עשור מעשר זה וכו׳ • ר״א בן יעקב פליג אר׳ שמעון דאמר תרומת מעשר זה בתוך הכרי קרא שם וקאמר דתרומת מעשר זה בתוכו קודש בסופרם שמעשר לא קרא שם אבל לאחר שהופרש המעשר אם אמר תרומ׳ מעשר עליו קרא שם ולית הלכתא כחד מינייהו אלא כחכמים בלבד : ו שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר . ה״ק אע״פ שהוא עובר בל״ת : שנאמר מלאתך

ודמעך לא תאחר . אעפ״כ מה שעשה עשוי מלאתך אלו הבכורים שמתמלאים בבכור ודמעך זו תרומה ומעשר ראשון נמי יש בו תרומת מעשר . לא תאחר לא תשנה הסדר : ז זה קרוי תרומה וראשית . בכורים קרויין תרומה דא״מ ותרומת ידך (דברים יב) אלו בכורים דכתיב בהו (שם כו) ולקח הכהן הטנא מידך וקרויין ראשית בכורי אדמתך (שמות כ״ג) תרומה קרוי תרומה את משמרת תרומותי (במדבר יח) וקרויה ראשית דגנך (דברים יח): בכורים שהן

בכורים

בפירוש אין וועלכן ארט איז די מעשר אונ אין וועלכן ארט איז דיא תרומה (רבי אליעזר חסמא אומר האומר תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם) רבי אליעזר חסמא זאגט ווען איינער זאגט די תרומה [אונ מעשר] וואס מען דארף געבן פון דעם כרי זאל זיין פון דעם כרי איף דעם כרי . איז עס שון תרומה אונ מעשר (רבי אליעזר בן יעקב אומר) רבי אליעזר בן יעקב קריגט אויף רבי שמעון ניט אזו וויא רבי שמעון זאגט אז ער קען זאגן אין איין מאהל אז תרומה אונ מעשר אונ תרומת מעשר זאלן זיין אין דעם כרי . זאגט רבי אליעזר בן יעקב אז נאר תרומה אונ מעשר מעג ער זאגן אוף דעם כרי אבר תרומת מעשר קען ער אנדרש ניט זאגן ביז ער האט שון אפ געשייט מעשר . אונ (האומר עשור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו) אז ער זאגט דר נאך אצענטיל פון דיא מעשר זאל זיין תרומת מעשר (קרא שם) הט ער שון גרופן איין נאמן [דם הייסט איז שון אין די מעשר דא די תרומת מעשר]:
ו (המקדים תרומה לבכורים) ווען איינר גיט תרומה פאר בכורים. מעשר ראשון (לתרומה) פאר תרומה. מעשר שני (לראשון) פר מעשר ראשון (אף על פי שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה עשוי) חאטשי ער איז עובר איין לאו (שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר) וואראם עס שטייט מלאתך [דיינע בכורים] ודמעך [דיינע תרומה אונ מעשר] לא תאחר [זאלסטו ניט פאר שפעטיגן צו געבן]. שטייט דאך פריער בכורים אונ דר נאך תרומה אונ מעשר. פון דעסטוועגן אפילו ער הט ניט געגעבן בסדר איז ער אוך יוצא : ז (ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה) אונ פון וואנען ווייס מען אז בכורים זאל. מען געבן פריער פאר תרומה (זה קרוי תרומה וראשית) בכורים ווערט גרופן תרומה אונ ראשית (וזה קרוי תרומה וראשית) אונ תרומה ווערט גרופן תרומה אונ ראשית (אלא יקדימו בכורים לכל) נאר בכורים דארף מען פריער פר אלץ (שהן בכורים לכל) וויל דר ווארט בכורים איז דר טייטש פריא. אזוי ווי די שטייען פריער אין דר תורה. (ותרומה לראשון שהוא ראשית) אונ תרומה דארף מען

בכורים לכל. לשון בכורים דריש לכך קריינהו רחמנא בכורים. אי נמי משום דכתיבי בפרשה כי השה עד אלא נלמוד על התרומות: **שיש בו ראשית.** דבמעשר ראשון יש בו תרומת מעשר והתרומה קרויה ראשית, לפיכך דין הוא שיקדים ראשון לשני: **ח עד שיהיו פיו ולבו שוין.** דכתיב (שם כג) מוצא שפתיך תשמור וכתיב (שמות לה) כל נדיב לב הא כיצד בעינן גומר בלבו ומוציא בשפתיו: **ט הנכרי והכותי תרומתן תרומה.** אם הפרישו תרומה מן התבואה שלהן אבל אם תרם הנכרי משל ישראל בשליחותו אין תרומתו תרומה כדדרשינן מכן תרימו גם אתם (במדבר יח) מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית: **וחכ"א יש לו.** והלכה כחכמים: **תרומת הנכרי מדמעת.** אם נפלה לפחות ממאה נעשה הכל

ומעשר ראשון לשני · שיש בו ראשית : **ח** המתכוון לומר תרומה ואמר מעשר · מעשר ואמר תרומ' · עולה ואמר שלמים . שלמים ואמר עולה · שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה . שאיני נהנה לזה ואמר לזה · לא אמר כלום עד שיהיו פיו ולבו שוין : **ט** הנכרי והכותי תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדשן הקדש · רבי יהודה אומר אין לנכרי כרם רבעי · וחכ"א יש לו · תרומת הנכרי

פריער פר מעשר ראשון נוייל תרומה הייסט ראשית . דארף זיא זיין צו ערשט אונ דר נאך מעשר ראשון (ומעשר ראשון לשני) אונ מעשר ראשון דארף זיין פריער פר מעשר שני (שיש בו ראשית) נוייל אין מעשר ראשון איז דא תרומת מעשר אונ תרומה ווערט דאך גרופן ראשית . דאריבר דארף זיא זיין פאר מעשר שני: **ח** (המתכוין לומר תרומה) ווען איינר האט גוואלט זאגן דס זאל זיין תרומה (ואמר מעשר) אונ עס הט זיך איהם ארוס גרעט מעשר (מעשר ואמר תרומה) אדר ער האט גוואלט זאגן דאס זאל זיין מעשר אונ עס האט זיך איהם ארוס גרעט תרומה (עולה ואמר שלמים) אדר ער הט גוואלט זאגן די בהמה זאל זיין איין עולה . אונ עס האט זיך איהם ארוס גרעט שלמים (שלמים ואמר עולה) אדר ער האט גוואלט זאגן זיא זאל זיין שלמים . אונ עס הט זיך איהם ארוס גרעט עולה (שאיני נכנס לבית זה) אדר ער האט גוואלט זאגן איך טוה הנדר איך זאל ניט אריין גיין אין דר שטוב (ואמר לזה) אונ עס הט זיך איהם ארוס גרעט [אוף איין אנדר שטוב] אין דר שטוב (שאיני נהנה לזה) אדר ער הט גוואלט זאגן איך טוה הנדר איך זאל קיין הנאה ניט האבן פון דעם מענטשן (ואמר לזה) אונ עס הט זיך איהם ארוס גרעט אוף איין אנדרן פון דעם מענטשן (לא אמר כלום) איז דס וס ער הט גזאגט גאר נישט (עד שיהיו פיו ולבו שוין) ביידין זיין מול מיט זיין הארץ זאלן זיין גליך . ער זאל זאגן אזו וויא ער מיינט: **ט** (העכו"ם) איין עובד כוכבים (והכותי) אונ איין כותי אז זיי האבן גגעבן תרומה אונ מעשר פון זייערע תבואה . (תרומתן תרומה) איז דיס גוטע תרומה (ומעשרותן מעשר) אונ גוטי מעשר (והקדשן הקדש) אונ אז זיי האבן מקדיש געוען איז גוטי הקדש (רבי יהודה אומר אין לנכרי כרם רבעי) רבי יהודה זאגט אוב דר עובד כוכבים הט גפלאנצט אויין גארטן איז ביי די פירות פון פערטן יאהר נאך דעם פלאנצן ניט נוהג דר דין רבעי אזו וויא ביי איין ישראל . (והחכמים אומרים יש לו) אונ די חכמים זאגן עס איז נוהג ביי זיי דר דין רבעי : (תרומת הנכרי מדמעת) די תרומה פון איין עובד כוכבים אוב זי איז צו מישט געווארן אין חולין וואס די חולין איז ווייניגר פון הונדערט מאהל אזו פיל ווי דיא

בכל מדומע ואסור לזרים: וחייבין עליה חומש. זר שאכלה בשגגה משלם קרן וחומש: ור"ש פוטר. מחומש הכל מודה שהוא מדמעת ואין הלכה כר"ש:

הנכרי מדמעת וחייבים עליה חומש• ורבי שמעון פוטר:

פרק ד

המפריש מקצת התרומה ומעשרו' מוציא ממנו תרומה עליו אבל לא (ס"א למקום) ממקום אחר. רבי מאיר אומר אף מוציא הוא (ס"א למקום) ממקו' אחר תרומה ומעשרות: ב מי שהיו פירותיו במגורה. ונתן סאה לבן לוי • וסאה לעני • מפריש עד שמונה סאין ואוכלן דברי ר' מאיר • וחכמים

המפריש מקצת תרומה ומעשרות. כגון שהיה לו מאה סאין טבל והוציא מהן סאה תרומה ובדעתו להפריש עדיין האחר חוזר ומוציא מאותו הכרי עצמו עד שישלים שני סאין כשיעור התרומה דהטבל הוא שישלה בידו ולא מה שכבר מתוקן: אבל לא למקום אחר. אם יש לו מאה סאין אחרים של טבל אינו יכול להפריש עליהן מאלו שהוציא מקלת תרומתן. דלגבי אחרים הוינן דלמא מן המתוקן הוא מוציא עליהן ולא מן הטבל הזה ור"מ סבר אף למקום אחר ואין הלכה כר"מ: ב במגורה. באוצר כדכתיב (חגי ב) העוד הזרע במגורה: ונתן סאה לבן לוי. מתני' איירי בפועל חבר הבא לסעוד אצל בעל הבית והיינו מאמינו על המעשרו' ורואה הפועל את בעל הבית נותן ממגורתו סאה לבן לוי וסאה לעני. ר"מ אומר דאותו פועל יכול לאכול מן המגורה שמונה סאה דמסתמא בתורת מעשר ראשון נתן ללוי ובתורת מעשר עני נתן לעני והרי יש כאן ח' סאים מתוקנים ומעט יותר. ואע"פ שלא ראהו מפריש תרומה גדולה לא נחשדו עמי

הארץ

תרומה. איז אין גאנצן אסור צו הישראל. (וחייבין עליה חומש) אונ אוב איין ישראל האט גנעמן די תרומה פון איין עובדי כוכבים בשוגג דארף ער בצאהלן מיט אפינפטיל מעהר ווי עס איז ווערט (ורבי שמעון פוטר) אונ רבי שמעון זאגט ער דארף ניט געבן קיין פינפטל מעהר: פרק ד (המפריש מקצת תרומה ומעשרות) ווען איינר האט הונדערט סאה תבואה. דארף ער געבן דר פון צוויא סאה תרומה אונ צעהן סאה מעשר אונ ער האט דר ווייל נאר ארוס גנומן איין סאה אוף תרומה אונ פינף סאה אוף מעשר זענן דאך נאר גמעשרט געווארן פופציג סאה. (מוציא ממנו תרומה עליו) מעג ער דר נאך ארוס נעמן נאך הסאה אוף תרומה אונ פינף סאה אוף מעשר אוף די אנדרי פופצג. אונ מען זאגט ניט טאמר וועט ער איצט נעמן די תרומה אונ מעשר פון די פופציג וואס זענן שון גימעשרט געווארן וועט עס זיין מן הפטור על החיוב. ווייל ער מעשרט די זעלביגע הונדערט האט מען אים מתיר געווען צו געבן די איבריגע תרומה אונ מעשר פון די זעלביגע תבואה (אבל לא ממקום אחר) אבר דר נאך ווי ער האט ארוס גנומן דעם ערשטן סאה תרומה אדר די ערשטי פינף סאה מעשר. וויל ער אפ שיידן פון דיא תבואה תרומה אונ מעשר אוף אנדרי תבואה. טאר ער ניט. ווייל טאמר איז די תבואה וואס ער וועט נעמן פון די פופציג סאה וואס זענן שון גמעשרט געווארן. גיט ער דאך מן הפטור על החיוב. רבי מאיר זאגט (אף מוציא הוא ממקום אחר תרומה ומעשרות) אפילו אוף אנדרי תבואה מעג ער אויך געבן תרומה אונ מעשר פון די תבואה. אונ מען זאגט אז דיא תרומה אונ מעשר נעמט ער פון די פופציג וואס זענן נאך ניט גמעשרט געווארן: ב (מי שהיו פירותיו במגורה. ונתן סאה לבן לוי. וסאה לעני. מפריש עד שמונה סאין ואוכלן) די משנה שמועסט אז איין ארבייטר [וואס איז איין למדן] עסט בייא זיין בעל הבית וואס ער איז איין עם הארץ.

סאין על התרומה: וחכ"א לא הפריש בעל הבית אלא לפי חשבון. סעודה שרוצה הפועל לאכול אצלו והשאר מתנה בעלמא הוא דיהיב ללוי ולעני הלכך אין הפועל יכול לאכול אצלו עד שילכו ח' סאין כדברי ר"מ. אלא אותה סעודה שהיה לו לאכול אצלו ותו לא. פירוש אחר ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני והלכו להם וכשבא להפריש שמונה סאין מן המגורה ולאכול אותם על סמך השני סאין שנתן לבן לוי ולעני ואינו יודע אם אותן שני סאין קיימים אם לאו ר"מ אומר מפריש שמונה סאין ואוכלן על סמך אותן שני סאין שנתן לבן לוי ולעני בחזקת שהן קיימים. וחכ"א אינו מפריש אלא לפי חשבון הקיימים אם כל השני סאין קיימים מפריש עליהן ח' סאין ואם יותר ואם אין קיימים אלא אחד אינו מפריש עליהם אלא ארבע סאין לפי חשבון מה שנמצא מהן קיימים כך מפריש עליהם ולא יותר והלכה כחכמים:

וחכמים אומרים אינו מפריש אלא לפי חשבון: ג שיעור תרומה עין יפה אחת מארבעים. בית שמאי אומרי' משלשי'. והבינונית מחמשי'. והרעה מששים. תרם ועלה בידו אחד מששים תרומה ואין צריך לתרום. חזר והוסיף חייב במעשרו'.

עלה

ג עין יפה אחד מארבעים. מי שהוא נדיב לב ותורם בעין יפה מפריש א' מארבעים: והבינונית אחד מחמשים. לאו דברי בית שמאי נינהו אלא ת"ק קאמר לה ומעין יפה דב"ש אתה למד לדבריהם עין רעה ובינונית אע"ג דלא תני לה במתניתין: ועלה בידו אחד מששים. כגון שתרם מאומד ועלה בידו אחד מששים והוא עין רעה: הזר והוסיף חייב במעשרות.

דככר

אונ ער גלויבט אים ניט אויף מעשרות. זאגט די משנה אוב דר ארבייטר הט געזעהן אז דר בעל הבית האט געגעבן פון זיין שייער איין סאה תבואה צום לוי אונ איין סאה צום ארעם מאן. מן הסתם הט ער דעם לוי געגעבן דעם סאה פאר מעשר. אונ דעם עני אויך פאר מעשר עני. זענען דאך שון צכט סאה געמעשרט געווארן. מעג דר ארבייטר אפ שיידן אכט סאה אונ עסן פון זיי. אפילו ער הט ניט געזעהן אוב דר בעל הבית הט אפ געשייט תרומה מעג ער אויך עסן. ווארום אויף תרומה איז דר עם הארץ ניט אין חשד. מן הסתם הט ער געגעבן תרומה. אזו זאגט רבי מאיר. אונ די חכמים זאגן (אינו מפריש אלא לפי חשבון) אז דר עם הארץ הט ניט מער געמעשרט נאר די איינע סעודה וואס דר ארבייטר דארף איצט עסן. אונ דס וואס ער הט געגעבן דעם לוי אונ דעם עני אגאנצי סאה הט ער געמיינט נאך דעם חשבון ווי פיל מען דארף מעשרן די איצטיגע סעודה וואס דר ארבייטר וועט עסן זאל זיין מעשר. אונ די איבריגע הט ער זיי ניט געגעבן פאר מעשר נאר ער הט זיי געשיינקט. דאריבער טאר דר ארבייטר ניט מער עסן נאר די איינע סעודה: ג (שיעור תרומה) ווי פיל דארף מען געבן תרומה (עין יפה אחת מארבעים) איין גוטי אונ [דס הייסט ער פארגינט דעם כהן] גיט איינע פון פירציג. בית שמאי זאגן (משלשים) איינע פון דרייסיג (והבינונית מחמשים) אונ איין מיטעלר. גיט איינס פון פופציג (והרעה מששים) אונ איין שלעכטער גיט איינע פון זעכציג (תרם ועלה בידו אחד מששים) אוב דר מענטש וואס הט איין עין יפה הט אפ געשייט תרומה אונ הט ניט געמאסטן [אזו ווי דר דין איז אז תרומה טאר מען ניט מעסטן] נאר ער הט אפ געשאצט די ביסל וואס ער הט אפ גענומען פון די תבואה פאר תרומה אונ ער הט געמיינט אז דא וועט זיין איינס פון פערציג. דר נאך הט ער געזעהן אז עס איז נאר איינס פון זעכציג (תרומה ואין צריך לתרום) איז דס גוטי תרומה אונ ער דארף ניט אפ שיידן נאך אמאל תרומה (חזר והוסיף) אוב ער הט אבר צו געלייגט צו די תרומה נאך תבואה ביז עס זאל זיין איינס פון פערציג (חייב במעשרות)

דכבר נפטרו ואין שם תרומה אלא על מה שמוסיף הלכך התוספת הזאת הוא טבל גמור וחייבת במעשרות : **משׁשׁים ואחד**. כגון שהיה בכרי ששים ואחד סאין ועלה בידו סאה אותה סאה תרומה : **ויחזור ויתרום כמו שהוא למוד**. [אם הוא רגיל] לתרום אחד מששים יפריש עדיין א' מששים בכאה ואם הוא רגיל לתרום אחד מחמשי' כמלאו דכשאמרו עדיין י"א סאין שלא נתרמו : **במדה** **ובמשקל**. כלומר אותו מותר שהוא תורם מותר לתרום במדה ובמשקל ובמנין. דלא אמרו לתרום מאומד אלא בתחלת התרומה : **אף שלא מן המוקף**. דסבר ר"י אין צריך לתרום מן המוקף אלא בתחלת תרומה ואין הלכה כר' יהודה : **מוקף**. קרוב וסמוך ובאותו מקום עצמו : **ד כדעתו של בעה"ב**. לפי שיש תור' בעין יפה ויש בעין רעה ויש בבינונית : **פיחת עשׂרה**. ותרם

מהרבעים

עלה בידו משׁשׁים ואחד · תרומה ויחזור ויתרום כמות שהוא למוד · במדה ובמשקל ובמנין · ר"י אומר אף שלא מן המוקף : **ד** האומר לשלוחו צא ותרום . תורם בדעתו של בעל הבית . אם אינו יודע דעתו של בעל הבית . תורם כבינונית אחת מחמשים · פיחת עשׂרה או

הוסיף

איז דיא וואס ער האט צו גלייגט ניט קיין תרומה אונ ער מוז פון דר ביסל געבן מעשר אזוי אזו ווי פון די גאנצי תבואה זיינע [ער דארף געבן איינס פון פערציג מיט איין מאל אבר ניט בסלאך וייז] (עלה בידו מששים ואחד) אוב ער האט גהאט איין אונ זעכציג סאה תבואה אונ ער האט גנומן דר פון תרומה אן אמאס נאר ער האט אפ גשאצט . אונ דר נאך האט ער דס גמאסטן אונ עס איז גוועזן איין סאה האט ער דאך אפילו ווי איין עין רעה אוך ניט געגעבן [ווארום איין עין רעה גיט איינס פון זעכציג אונ ער האט געגעבן איינס פון איין אונ זעכציג] . איז דר דין (תרומה ויחזור ויתרום) אז דס איז תרומה נאר ער דארף געבן תרומה נאך אמאל (כמות שהוא למוד) אזו ווי ער איז גוואנט. אוב ער גיט אלי מאל תרומה איינס פון זעכציג . איז דאך נאר גבליבן איין סאה וואס ער האט פון איר ניט געגעבן קיין תרומה . זאל ער געבן אזעכציג חלק סאה תרומה אויף דר סאה. אונ אוב ער גיט אלע מאל איינס פון פופציג איז דאך גבליבן עלף סאה. דארף ער געבן אפופציג חלק פון די עלף סאה . אונ אוב ער גיט אלי מאל איינס פון פערציג איז דאך גבליבן איין אונ צוואנציג דארף ער געבן איין פערציג חלק פון איין אונ צוואנציג . נאר ווייל מן התורה איז דאך שון אפ גשייט גווארן תרומה פון גאנצן . דאריבר די תרומה וואס ער גיט איצט נאך אמאל מעג ער געבן (במדה) מיט אמאס (ובמשקל) אדר מיט אוואג (ובמנין) אדר מיט אצאל. רבי יהודה זאגט נאר דס ערשטי מאל ווען ער גיט תרומה דארף זיין מן המוקף [דס הייסט אז די גאנצי תבואה דארף ליגן צו זאמן בשעת ער נעמט דער פון דיא תרומה] . אבר אז ער שייט אפ תרומה נאך אמאל [אזו וויא פריער איז גשטאנען](אף שלא מן המוקף) אפילו דיא תבואה וואס ער נעמט פאר תרומה ליגט ניט צו זאמן מיט די איבריגי תבואה . איז אוך גוטי תרומה: ד (האומר לשלוחו צא ותרום) ווען איינער זאגט צו זיין שליח גייא אונ גיב תרומה פון מיינעטוועגן (תורם כדעתו של בעל הבית) גיט ער תרומה נאך דעם ווילן פון בעל הבית (אם אינו יודע דעתו של בעל הבית) אוב דר שליח וייס ניט די דעה פון בעל הבית אוב ער איז קארג אדר גוט (תורם כבינונית אחת מחמשים) זאל ער געבן איינס פון פופציג [ווי אמיטעלר מענטש גיט] (פיחת עשׂרה) אונ אז דר שליח האט פון צעהן

הוסיף עשרה תרומתו תרומה . אם נתכוין להוסיף אפי' אחת אין תרומתו תרומה : ה המרבה בתרומה. רבי אליעזר אומר אחד מעשרה כתרומת מעשר . יתר מכאן יעשנה תרומת מעשר (ס"א אבל לא) למקום אחר . רבי ישמעאל אומר מחצה חולין ומחצה תרומה . ר' טרפון ורבי עקיבא אומרים עד שישייר שם חולין:

בשלשה

מלרבעים : או הוסיף עשרה . והרי משים : תרומתו תרומה . דכיון דכאחד משיעורי חכמים הרי יכול למימר ליה אנא לככי אמוסיף : ואם נתכוין להוסיף . הכיס יודע דעתו של בעל הבית ובמתכוין הוסיף אפילו אחד. אין תרומתו תרומה :

ה אחד מעשרה. יכול לכרום ולהפריש תרומה . הואיל ולא נתכן שם תרומה במקום אחר הויא אחד מעשר. ואם ריבה יותר אין שם תרומה על תוספ' ריבוי. והוא תולין שסבולין למעשר ומדומע בתרומה וזו היא שהגתו שיעשנו תרומת מעשר למקום אחר ויתכוין ללוי שיעשנו תרומת מעשר על מעשר טבל שלו והלוי יתן לו חולין כנגד אותו רבוי והא דקאמר יעשנו תרומת מעשר למקום אחר ולא אמר יעשנו תרומה למקום אחר . לפי שאין תורמין שלא מן המוקף. אבל תרומת מעשר מפרישין אותה שלא מן המוקף : מחצה חולין ומחצה תרומה . דסבר יכול אדם לעשות חצי כריו תרומה דכתיב (דברים יח) ראשית דגנך דיו לראשית שיהיה כדגן [ראשית היא תרומה] ודגן הוא השיריי': עד שישייר שם חולין . לא בעינן רק

שיהיו

איינר געגעבן ער האט געגעבן איינס פון פערציג (או הוסיף עשרה) אדר ער האט פון צעהן מער געגעבן [ער האט געגעבן איינס פון זעכציג] (תרומתו תרומה) איז דס גוטע תרומה . ווארום דר שליח קען זאגן צום בעל הבית איך האב געגעבן תרומה אזו ווי איך האב דיך גרעכינט ווס פאר א מענטש דוא ביסט (אם נתכוין להוסיף אפילו אחת) אוב דר שליח האט גיוואסט ווי פיל דר בעל הבית גיט תרומה . נאר ער האט גיוואלט געבן מער ווי דר בעל הבית גיט . אפילו ער האט נאר געגעבן מיט איינע מער (אין תרומתו תרומה) איז דס ניט קיין תרומה : ה (המרבה בתרומה) ווען איינר וויל אפ שיידן תרומה מער ווי מען דארף זאגט רבי אליעזר (אחד מעשרה כתרומת מעשר) ער מעג געבן פאר תרומה ביז איינס פון צעהן . וייל מען געפינט דעם נאמן תרומה ביי איינע פון צעהן . דס איז תרומת מעשר . מעג ער געבן פאר תרומה גדולה אויך ביז איינס פון צעהן (יתר מכאן) אז ער האט אבר געגעבן תרומה מער ווי דר שיעור איז [דהיינו ער האט געגעבן איינס פון ווייניגר ווי צעהן] . איז דאך די איבריגי ניט קיין תרומה נאר חולין אונ מען באדארף פון זייא געבן מעשר . זיי זענן אבר צומישט מיט תרומה . ווי זאל דר ישראל טאהן . דעם כהן קען ער ניט געבן במתנה טאמר וועט ער דר פון ניט געבן קיין מעשר . ער קען דס אליין ניט עסן וייל עס איז דאך אום גמישט מיט תרומה . ער זאל דס מאכן פאר תרומה אויף אנדרי תבואה . קען ער אויך ניט . ווארום די תרומה מוז זיין צו זאמען מיט די תבואה ווס ער גיט אויף איר די תרומה (יעשנה תרומת מעשר למקום אחר) איז דר דין : אז די איבעריגי ווס עס איז מער ווי דר שיעור תרומה זאל ער געבן צו הלוי ווס ער דארף געבן תרומת מעשר פון זיינע מעשר ווס ער האט . אונ דר לוי וועט די תרומה געבן פאר תרומת מעשר . אונ דר לוי וועט געבן צום ישראל דער פאר אנדרי תבואה ווס זענן חולין . ווארום תרומת מעשר דארף ניט זיין צו זאמען מיט דיא מעשר . רבי ישמעאל זאגט (מחצה חולין ומחצה תרומה) ער מעג געבן העלפט תבואה תרומה אונ העלפט חולין . רבי טרפון אונ רבי עקיבא זאגן (עד שישייר שם חולין) ער מעג מאכן די גאנצי תבואת

ו בשלשה פרקים משערים את הכלכלה. בבכורו' ובסיפות ובאמצע הקיץ. המונה משובח. והמודד משובח ממנו. והשוקל משובח משלשתן: ז רבי אליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה. ר"י אומר במאה ועוד ועוד זה אין לו שיעור

שיהו שיריה ניכרין. והלכה כר"ש ור"ע: ו הכלכלה. הסל שמודדים בו להפריש מעשרות ותרומת מעשר שאין מפרישים אותן אלא במדה ובמנין ובמשקל. כדתנן ואל תרבה לעשר אומדות. אבל תרומה גדולה אין מפרישי' אותה אלא מאומד כדתנן לעיל: משערין את הכלכלה. לידע מה שיכנסו בה מן הפירות: בבכורות. בזמן שהפירות בבכוריהן הן במלואן והכלכלה מכילה מהן פחות ממה שהיא מכילה מהן בסוף הקיץ. שכבר התחילו להצטמק והן לגומות דקות: ובאמצע הקיץ. שהן מבושלות ואינם מצומקו'. שהכלכלה מחזקת מן הפירות יותר ממה שמחזקת מהן כשהן מבוכרות במלואן ופחות ממה שהיא מחזקת מהן בסוף הקיץ כשכבר נצטמקו. הלכך משערין בג' זמנים הללו: ובסיפות. פירות שבסוף הקיץ: המונה משובח. מן המשער באומד: והמודד משובח וכו'. ודוקא במעשרות ותרומת מעשר אבל לא בתרומה גדולה כדפרישית: ז תרומה עול' באחד ומאה. סאה של תרומה שנפלה למאה סאין של חולין שהם בין הכל אחד ומאה נוטל אחת מהן ונותנה לכהן והשאר חולין כמו שהיו: במאה ועוד. אם נפלה סאה של תרומה לתוך תשעה ותשעים סאין של חולין ומשהו יותר מתשעים ותשעה וזה המשהו אין לו שיעור

תרומה נאר אביסל זאל ער לאזין פאר זיך חולין: ו (בשלשה פרקים משערים את הכלכלה) אין דריי צייטן אין יאר שאצט מען אפ די קארב וואס מען גיט מיט איר מעשרות און תרומת מעשר [וואָרום תרומה גדולה טאר מען ניט מעסטן מען מוז נאר געבן אפ גשאצט. און מעשרות מוז מען נאר מעסטן] צו זעהן ווי פיל פירות עס גייט אריין אין דר קארב. ווארום די פירות זענען ניט אלי מאל גלייך (בבכורות ובסיפות ובאמצע הקיץ) אין אנהייב זומר ווען די פירות ווערן צייטיג און די פירות זענען פול מיט זאפט גייט ווייניגר אריין אין קארב ווי אין מיטען זומר אז די פירות זענען שון איין געטריקינט. און אין מיטען זומר אז די פירות זענען נאר אביסיל איין געטריקנט גייט מער אריין אין קארב ווי אין אנהייב זומר און ווייניגר ווי אין סוף זומר אז די פירות זענען שון גוט איין געטריקנט. און אין סוף זומר גייט נאך מער אריין. דאריבר מעסט מען די קארב ווי פיל עס גייט אין איר אריין אין אנהייב זומר און ווי פיל אין מיטן זומר און ווי פיל אין סוף זומר (המונה משובח) דר וואס ציילט די תרומת מעשר און די מעשר איז מער געלויבט ווי דר וואס גיט אפ געשאצט (והמודד משובח ממנו) און דר וואס מעסט איז מער געלויבט אפילו ווי דר וואס ציילט (והשוקל משובח משלשתן) און דר וואס וועגט איז נאך מער געלויבט אפילו ווי דר וואס מעסט [מער ווי אלי דרייא] (ועי' תי"ט): ז רבי אליעזר זאגט (תרומה עולה באחד ומאה) אויב איין סאה תרומה איז צו מישט געווארן אין הונדערט סאה חולין. איז צו זאמן הונדערט און איין סאה נעמט ער ארויס איין סאה און גיט דעם צום כהן פאר תרומה. און די הונדערט סאה זענען חולין אזו ווי זיי זענען געווען. רבי יהושע זאגט (במאה ועוד) אויב איין סאה תרומה איז צומישט געווארן אין ניין און ניינציג סאה חולין מיט נאך אביסל. צו זאמן איז דא הונדערט סאה מיט אביסל. זאל ער ארויס נעמען איין סאה און געבן פאר תרומה צום כהן. און די ניין און ניינציג מיט אביסיל זענען חולין אזו ווי זייא זענען געווען (ועוד זה אין לו שיעור) און דר ביסיל האט ניט קיין שיעור ווי פיל עס זאל זיין. רבי יוסי

שיעור. רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדמע: ח רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות. לבנות מעלות את השחורות. עגולי דבלה הגדולים מעלים את הקטנים והקטנים מעלין

את

שיעור. הואיל ויש כאן מאה ועוד משהו. נופל סאה אחת ונותנה לכהן והשאר חולין כשהיו: קב למאה סאה שתות למדמע. אם נפלה סאה של תרומה בצ״ט של חולין וקב יותר שהקב הוא שתות לסאה של תרומה המדמעת. שהסאה ו׳ קבין. אז נופל סאה אחת והשאר חולין כשהיו. הכל אם היו החולין פחות מתשעים ותשעה וקב הכל מדומע וימכרו כלם לכהן בדמי תרומה חוץ מדמי סאה של תרומה שבה. והלכה כר״א שאין תרומה עולה בפחות מאחד ומאה. דסתם לן תנא כוותיה בכמה דוכתי. והכל מודים שאין התרומה עולה במאה בלבד וכ״ש בפחות ממאה דכתיב בתרומת מעשר מכל חלבו את מקדשו ממנו דבר שאתה תורם ממנו אם נפל לתוכו מקדשו והיינו אחד ממאה דמאחר שאין מפרישין עשרה למעשר ראשון ומאותו עשרה סאה לתרומת מעשר ואמר רחמנא שאם חזרה אותה סאה לצ״ט מקדשתן ונעשה הכל מדומע: ח תאני׳ שחורות מעלות את הלבנות. תאנה של תרומה. שחורה. או לבנה. שנפלו לק׳ תאנים של חולין אלין שחורות ואלין לבנות. כולן מצטרפין לבטלה. שאם היה רוצה היה דורסן ומערבן הכל ביחד ואם שחורה נפלה מעלה אחת מן השחורות ואם לבנה מעלה אחת מן הלבנות. והשאר חולין כשהיו: עגולי דבלה. דבלת תאנים הנדרסים בעגול גדולים מעלים את

הקטנים

בן משולם זאגט די ביסיל וואס דארף זיין מער ווי הונדערט סאה (ועוד קב למאה סאה) זאל זיין איין קב (שתות למדמע) דאס איז איין זעקסטיל פון דער סאה תרומה וואס האט זיך אריין געמישט: ח רבי יהושע זאגט (תאנים) אוב עס איז אריין גיפאלן איין פייג פון תרומה אין הונדערט פייגן דאס הייסט פופציג שווארצע אונ פופציג ווייסע פון חולין. איז דער דין (שחורות מעלות את הלבנות) אוב א שווארצע פייג פון תרומה איז אריין גפאלין העלפן די ווייסע צו די שווארצע מבטל צו זיין דעם שווארצן פייג פון תרומה (לבנות מעלות את השחורות) אונ אוב עס איז אריין גפאלין א ווייסער פייג פון תרומה העלפן די שווארצע צו די ווייסע מבטל צו זיין דעם ווייסן פייג פון תרומה. אונ ער נעמט ארוס איין פייג אונ גיט דעם כהן פאר תרומה אונ די איבריגע זענען חולין (עגולי דבלה) פייגן צו זאמען גטרעטענע אונ עס איז גמאכט פון אזא פייגן איין שטיק אקאילעכדיקע. ווערט עס גרופן עגולי דבלה. זאגט די משנה (הגדולים מעלים את הקטנים) אוב איינער האט גהאט פופציג עגולים קליינע אונ פינף אונ צוואנציג עגולים גרויסע וואס יעדער עגול א גרויסער איז אזוי ווי צוויי קליינע. אונ די עגולים זענען גוועזן חולין. אונ עס איז צו מישט גווארן אין זייא איין עגול א קליינער פון תרומה. העלפן די פינף אונ צוואנציג גרויסע עגולים (וואס זיי זענען אזוי ווי פופציג קליינע עגולים) צו די פופציג קליינע עגולים מבטל צו זיין דעם קליינעם עגול פון תרומה. ווארום דאס ווערט גרעכינט ווי הונדערט קליינע עגולים. אדער פאר קערט. ער האט גהאט פופציג גרויסע עגולים אונ הונדערט קליינע עגולים. וואס יעדער צוויי קליינע עגולים זענען גרויס ווי איין עגול א גרויסער (הייסט עס צו זאמען הונדערט גרויסע עגולים). אונ אוב עס איז צו מישט גווארן איין גרויסער עגול פון תרומה אין די עגולים פון חולין (והקטנים מעלין את הגדולים) העלפן די קליינע עגולים צו די גרויסע מבטל זיין דעם עגול פון תרומה (העגולים) אוב ער האט גהאט פופציג עגולים (פייגן צו זאמען גטרעטן קאיילעכדיק) אונ פופציג מלבנים

פייגען

הקטנים אם יש שם חמשים עגולים קטנים הלבנות אסורות וכן בגדולים וקטנים .
ול"ט עגולים גדולים ואחד מן הגדולים כשנים ועגולים ומלבנים הדומין לאותה שנפלה אסו'
מן הקטנים ונפל לתוכן עגול קטן של תרומה • בידוע מה נפלה . שחורה או לבנה אין
בסייעות טלן נבטל וכן עגולים ומלבנים . מעלות לפי שיטול לאכול האחרות . ואין

עגולי' הם הנדרסות בעגול מלבנים תאנים הנדרסות בצורת רבוע כמין דפוס שעושים בו הלבנים מרובעות :

את הגדולים • העגולין מעלין את המלבנים • והמלבנים מעלין את העגולים . רבי אליעזר אוסר • ורבי עקיבא אומר בידוע מה נפלה אין מעלות זו את זו . וכשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו : ט כיצד חמשים תאנים שחורות . וחמשים לבנות . נפלה שחורה שחורות אסורות • והלבנות מותרות . נפלה לבנה לבנות אסורות • ושחורות מותרות • בשאינו ידוע מה נפלה

ורבי אליעזר אוסר . אם שחורה נפלה השחורות אסורו' ואם לבנה נפלה

דמותרו' הן אינמם יכר לבטל אבל אם אין ידוע אם שחורה נפלה או לבנה נפלה כיון דטלן בספק אוסר מעלות זו את זו והלכה כר"ע :

ט כיצד . לפרושי מלתיה דר"ע קאתי .

וכזו מעל'ת

[פייגן צו זאמן גטרעטן פיר קאנטיג ווי אציגול] אונ זיי זענן גוועזן תולין . אונ עס איז צו מישט גווארן צווישן זיי איין עגול פון תרומה (העגולין מעלין את המלבנים) העלפין די מלבנים צו די עגולים מבטל צו זיין דעם עגול פון תרומה . אדר עס איז צו מישט גווארן צווישן זיי איין מלבן (איין פיר קאנטיקע שטיק פייגן) פון תרומה (והמלבנים מעלין את העגולים) העלפן די עגילים צו די מלבנים מבטל צו זיין דעם מלבן פון תרומה : רבי אליעזר זאגט אוב עס איז גוועזן פופציג פייגן שווארצע אונ פופציג פייגן ווייסי . אוב עס איז אריין גפאלן צווישן זיא אשווארצר פייג פון תרומה זענן אלי שווארצי פייגן אסור אונ די ווייסע זענן מותר . אונ אוב עס איז אריין גפאלן אווייסי פייג פון תרומה זענן אלי ווייסי פייגן אסור אונ די שווארצי זענן מותר . אונ אז ער הט גהאט גרויסע עגולים פופציג אונ קליינע פופציג . אוב עס איז אריין גפאלן אגרויסר עגול פון תרומה זענן אלי גרויסי עגולים אסור אונ די קליינע זענן מותר . אונ אוב עס איז אריין גפאלן אקליינר עגול זענן אלי קליינע עגולים אסור אונ די גרויסע זענן מותר . אונ אז ער הט גהאט מלבנים [פיר קאנטיק] אונ עגולים . די פופציג אונ די פופציג . אוב עס איז אריין גפאלן צווישן זיי איין עגול פון תרומה זענן די עגולים אסור אונ די מלבנים מותר . אונ אוב עס איז אריין גפאלן איין מלבן זענן די מלבנים אסור אונ די עגולים מותר רבי עקיבא זאגט (בידוע מה נפלה אין מעלות זו את זו) אוב מען ווייס וועלכר מין עס איז אריין גפאלן העלפט ניט דר אנדרר מין צו מבטל זיין די וואס איז אריין גפאלן (ובשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו) אונ אוב מען ווייס ניט ווע לכר מין עס איז אריין גפאלן העלפט איין מין צום אנדרן מבטל צו זיין דס וואס איז אריין גפאלן : ט (כיצד חמשים תאנים שחורות . וחמשים לבנות) דיא משנה איז מפורש וואס רבי עקיבא הט גזאגט . פופציג פייגן שווארצי אונ פופציג פייגן ווייסע (נפלה שחורה שחורות אסורות . והלבנות מותרות) אוב עס איז אריין גפאלן אשווארצי זענן די שווארצי אסור אונ די ווייסי מותר (נפלה לבנה לבנות אסורות . ושחורות מותרות) אונ אוב עס איז אריין גפאלן אווייסי זענן די ווייסע אסור אונ די שווארצי מותר (ובשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו) אונ אוב מען ווייס ניט וועלכר עס איז אריין גפאלן

ובזו ר' אליעזר מחמיר. בהא דתנין לעיל אבל מאי דבעינא למימר לקמן הוי איפכא: י בדורס ליטרא קציעות. ליטרא של תאנים יבשים של תרומה: על פי הכד. של חולין והרבה כדין יש: ואין ידוע. באיזה כד דרסה ובכל כד יש מאה ליטרות של חולין. אפי' אין כאן מאה כדין שרי ר' אליעזר. ואף על פי שידוע הוא שהליטרא של תרומה היא בפי הכד ואינה מעורבת עם החולין רואין אותן כאילו נפרדו ממקומן ונתערבו בחולין בתרומה ועולין באחד ומאה. ורבי יהושע סבר כיון דאינה מעורבת אין התחתונות מסייעות לבטל את העליונות אלא השולים מותרים והפומים אסורים עד שיהיו שם מאה כדין ויתבטל פי חבית זה במאה פומין והלכה כר' יהושע: יא מגורה. אוצר שאוגרין בו התבואה: וקפאה. הכיר מה שלמעלה תרגום ויצף הברזל (מלכים ב ו) וקפא פרזלא: אם יש בקפוי תעלה בא' ומאה. מפרש בירו'

מעלות זו את זו בזו רבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל: י ובזו רבי אליעזר מיקל ורבי יהושע מחמיר בדורס ליטרא קציעות ע"פ הכד ואינו יודע איזוהי רבי אליעזר אומר רואין אותן כאילו הם פרודות · והתחת וגו' מעלות את העליונות · רבי יהושע אומר לא תעלה · עד שיהיו שם מאה כדים: יא סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה רבי אליעזר אומר אם יש בקפוי מאה (ס"א ל"ג מאה סאה) מאה סאה תעלה

אנוייסר צו אשוואר׳צר העלפט אייני צו די אנדרי עס זאל גרעכינט ווערן, עס איז דא הונדרט חולין ווערט בטל די איינע פון תרומה (בזו רבי אליעזר מחמיר · ורבי יהושע מיקל) אין דעם דין וואס אין יענר משנה איז גשטאנן איז רבי אליעזר מחמיר אונ רבי יהושע מיקל: י (ובזו רבי אליעזר מיקל ורבי יהושע מחמיר) אונ אין דעם דין וואס ווייטר וועט שטיין איז רבי אליעזר מיקל און רבי יהושע מחמיר (בדורס ליטרא קציעות על פי הכד ואינו יודע איזוהי) ווען איינר הט איין גיפרעסט אפונט פייגן גטריקנטי פון תרומה אויף איין פאס וואס אין דר פאס איז גוועזן הונדרט פונט גטריקנטע פייגן פון חולין · אונ עס זענן גשטאנן אסך פעסר מיט גיטריקנטי פייגן פון חולין · אונ ער ווייס ניט אויף וועלכר פאס ער הט ארויף גלייגט דעם פונט פון תרומה זאגט רבי אליעזר (רואין אותן כאילו הם פרודות. והתחתונות מעלות את העליונות) תאמשי מען ווייס אז דר פונט פייגן פון תרומה ליגט פון אויבן אויף דר פאס אונ זיא איז ניט אום גמישט גוואורן אין דר גאנצר פאס · זענן דאך די הונטערשטי פייגן ניט אין ספק פון דעסט וועגן זעהט מען גלייך ווי דר פונט פייגן וואלט אום געמישט גוואורן אין דר גאנצר פאס · אונ אין דר פאס איז דאך דא הונדרט פונט חולין ווערט דר פונט תרומה בטל · רבי יהושע זאגט (לא תעלה עד שיהיו שם מאה כדים) וויל דר פונט תרומה איז ניט אום געמישט גוואורן אין דר פאס · נאר ער ליגט פון אויבן · איז דאך ניט דר ספק אויף דר גאנצר פאס · נאר די גאנצי פאס איז מותר אונ פון אויבן איז אסור · דאריבר קענן ניט העלפן די הונטערשטי צו מבטל זיין דעם פונט פייגן וואס ליגט פון הויבן · נאר אוב עס איז דא הונדרט פעסר אונ ער ווייס ניט אויף וועלכר פאס ער הט גלייגט דעם פונט תרומה זענן דאך אלי פעסר אין ספק זענן זיי מבטל דעם פונט תרומה וואס איז אויף איין פאס: יא (סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה) ווען איין סאה תרומה איז ארויף גפאלן אויף איין שיער תבואה פון הויבן · אונ מען הט די גאנצי אויבערשטי תבואה אראפ גנומן זאגט רבי אליעזר (אם יש בקפוי מאה סאה

באחד ומאה . רבי יהושע אומר לא תעלה . סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפאנה . ואם כן למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה . אם אינו ידוע אם בלולות הן . או לאין נפלה : יב שתי קופות ושתי מגורות . שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהן נפלה

מעלות

דהכי קאמר אם יש בקפוי עם מה שתחתיו אחד ומאה תעלה ור' אליעזר לטעמיה דאמר התחתונות מעלות את העליונות . וקמ"ל דאע"ג דקפאה וגלי דעתיה שלא נתערבה עם התחתונות . אף על פי כן התחתונות מסייעות לבטל : ורבי יהושע אומר לא תעלה . ר' יהושע לטעמיה דאמר לעיל שאין התחתונות מסייעות לבטל : סאה תרומה . סיומא דמלתיה דר' יהושע היא והכי קאמר כיון דלא תעלה כיצד יעשה יקפיאנה. יסיר מה שצף למעלה ומעט סביב לה עד שידע שהסיר כלה . והשאר הכל חולין : א"ב למה אמרו . מתניתין פריך על מלתיה דר' יהושע . אם כן באיזו מקום אמרו תרומה צריכה א' ומאה . כיון שיש תקנה בקפוי. ומשני בשאין ידוע אם נבללה הסאה במגורה אחר שנפלה על פי המגורה. אי נמי בתחלה אין ידוע להיכן נפלה . והלכה כר' יהושע : יב שתי קופות . בכל אחת חמשים סאה : ואין ידוע לאיזה מהן נפלה . ושתיהן אסורות מספק מסייעות זו את זו לבטל . ואם רצה להעלות

סאה

תַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה) אוב עס איזדא אין די אויבערשטי תבואה מיט די הונטערשטי הונדערט סאה רעכינט מען גלייך ווי די סאה תרומה וואלט גוועןאום געמישט אין גאנצן שייער . ווערט די סאה תרומה בטל . אונ אוב עס איז ניטא קיין הונדערט סאה תבואה אין דעם גאנצן שייער איז די גאנצי תבואה אסור אפילו די פון הונ טן אוך. רבי יהושע זאגט (לא תַעֲלֶה) ווייל דר סאה תרומה ליגט נאר פון אויבן זענן נאר די אויבערשטי תבואה אסור אונ די אונטערשטי ניט דאריבר קענן ניט די הונטערשטי תבואה מבטל זיין דעם סאה תרומה . ווייל זיי זענן ניט אין דעם ספק אונ ווייל די הונטערשטי תבואה רעכינט זיך ניט צו זאמען מיט דיא אויבערשטע איז דער דין אזוי (סְאָה תְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה יַקְפִּאֶנָּה) איין סאה תרומה וואס זיא איז ארויף גפאלן אויף אשייער תבואה פון אויבן . אפילו עס איז ניטא אין גאנצן שייער קיין הונדערט סאה דארף ער נאר אראפנעמן די גאנצי תבואה פון אויבן ביז ער זאל וויסן געוויס אז פון די אויבערשטי תבואה איז גאר ניט געבליבן . איז די איבעריגע תבואה אין גאנצן מותר . [אונ די ווערטר סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפאנה דס זאגט אלץ רבי יהושע] (וְאִם כֵּן לָמָה אָמְרוּ תְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה) פרעגט די משנה נאך רבי יהושע אז עס איז גנוג מען זאל גאר אראפ נעמן פון אויבן . צו וום הט מען גזאגט אז תרומה ווערט בטל אין הונדערט אונ איינס . ענפערט די משנה (אִם אֵינוֹ יָדוּעַ אִם בְּלוּלוֹת הֵן) דאס איז אוב מען ווייס ניט צו דיא סאה איז געבליבן ליגן פון אויבן אודר זיא איז אום געמישט געווארן אין דעם גאנצן שייער (אוֹ לְאַיִן נָפְלָה) אדר מען הט באלד פון אנהייב ניט געוואסט וו די סאה תרומה איז גפאלן פון אויבן אדר אין מיטן דארף מען הונדערט סאה חולין : יב (שְׁתֵּי קוּפּוֹת וּשְׁתֵּי מְגוּרוֹת) עס זענן גשטאנן צוויי קערב תבואה פון חולין . אין דער קארב איז ניט געווען קיין הונדערט סאה אונ אין דר אנדרער איז אוך ניט געווען קיין הונדערט סאה . אדר צוויי שייערן אין יעדן שייער באזונדער איז ניט געווען קיין הונדערט סאה (שֶׁנָּפְלָה סְאָה תְרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶם וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזוֹ מֵהֶן נָפְלָה) אונ עס איז אריין גפאלן הסאה תרומה אין איינר פון זיי אונ

משו

סאה מזו מעלה. מזו מעלה. מאלה מזו ומאלה מזו מעלה. ושתי קופות אפי׳ הן בשני בתים ואין ידוע לאיזו מהן נפלה סאה של תרומה. מעלות זו את זו • מפני שדרכן להתפנות. והן מטלטלות ממקום למקום. ופעמים שמתערבו׳ זו עם זו. אבל שתי מגורות שאינן מטלטלות בזמן שהיו בבית אחד. מעלות זו את זו. והם הן בשני בתים אין מעלות זו את זו: ר״ש אומר אפילו הן בשתי עיירות.

מעלות זו את זו. רבי שמעון אומר אפילו הם בשתי עיירות מעלות זו את זו: יג אמר רבי יוסי מעשה בא לפני רבי עקיבא בחמשי׳ אגודות של ירק שנפלה אחת מהם לתוכן חציה תרומה. ואמרתי לפניו תעלה׳ לא שהתרומה תעלה בחמשים ואחד • אלא שהיו שם מאה ושני חציים:

סאה

ואין הלכה כר״ש: יג שנפלה אחת מהן. אגודה אחת כיוצא בהן ואינה ניכרת מביניהן. ואותה אגודה היתה אליה חולין ואליה תרומה: שהיו שם מאה ושני חציים. עם האלי של תרומה בהם. ואשמועינן רבי יוסי שאין האגודה שאלייה התרומה נדמעת אלא לפי חשבון תרומה שבה. ולא אמרינן שהאגודה כלה נדמע. כיון שהיא התרומה מעורבת בהולין:

סאה

מען ווייס ניט אין וועלכר. זענן דאך ביידי אסור פון ספק (מעלות זו את זו) העלפט איינע די אנדרי צו מבטל זיין דעם סאה תרומה. אוב אין ביידע צו זאמן איז דא הונדרט סאה חולין ווערט די תרומה בטל. אונ ער נעמט ארוס איין סאה צו געבן דעם כהן פאר תרומה פון וועלכר קארב ער וויל. אדר ער נעמט פון דר קארב איין האלבי סאה אונ פון דר אנדרר קארב איין האלבי סאה. אונ דר דין איז אפילו די צווי קערב זענן אין צווי הייזר אונ מען נייס ניט אין וועלכר קארב איז אריין גפאלן די תרומה פון דעסט ווענן רעכינט מען זיי צו זאמן אונ אוב אין ביידע איז דא הונדרט סאה ווערט די תרומה בטל. ווייל די קערב טראגט מען פון איין ארט אוף דעם אנדרן קען זיין אז מען זאל זיי אום מישן אין איינם. אבר צווי שייערס וואס מען טראגט זיי ניט פון איין ארט אוף דעם אנדרן. אוב זיי זענן איינר באיי דעם אנדרן. אונ עס איז אריין גפאלן איין האלבע תרומה אונ מען ווייס ניט אין וועלכן רעכינט מען ביידע צו זאמן אונ אוב עס איז אין ביידע הונדרט סאה זענן זיי מבטל דעם סאה תרומה אונ אוב זיי זענן ווייט איינר פון אנדרן רעכינט מען זיי ניט צו זאמן נאר זיי זענן ביידע אסור. אונ רבי שמעון זאגט אפילו (הם בשתי עיירות מעלות זו את זו) זיי זענן אין צווי שטעט רעכינט מען זיי אוך צו זאמן מבטל זיין די סאה תרומה: יג (אמר רבי יוסי מעשה בא לפני רבי עקיבא בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת מהן לתוכן חציה תרומה) הט רבי יוסי גזאגט עס איז גקומן איין מעשה פאר רבי עקיבא אז אין פופציג בינטלאך ירק פון חולין איז צו מישט גווארן איין בינטל ירק וואס דר בינטל איז גוועזן איין האלבי חולין אונ איין האלבע תרומה. אונ דר בינטל איז גוועזן אזו גרוס ווי איינר פון די בינטלאך פון חולין (ואמרתי לפניו תעלה) האב איך גזאגט פאר רבי עקיבא אז עס ווערט בטל (לא שהתרומה תעלה בחמשים ואחד) אונ ניט ווייל תרומה ווערט בטל אין איין אונ פופציג (אלא שהיו שם מאה ושני חציים) נאר ווייל מען איז ניט מבטל דעם גאנצן בינטל וואס איז אריין גפאלן. נאר דר האלבר בינטל ירק פון תרומה ווערט בטל. אונ האלבי בינטלאך זענן דאך דא הונדרט אונ צווי. הונדרט אונ איינס חולין. אונ איינס תרומה.

פרק ה סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין.

פרק ה **סאה** תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין • או למעשר ראשון. או למעשר שני. או להקדש • בין טמאין • בין טהורי'• ירקבו . ואם טהורה היתה אותה הסאה. ימכרו לכהנים בדמי תרומ'. חוץ מדמי אותה סאה . ואם למעש' ראשון נפלה • יקרא שם לתרומת מעשר . ואם למעשר שני . או

דתרומה טמאה כמי עולה באחת ומאה : ירקבו . דאי אפשר לכהן לאכלה משום תרומה טמאה . והא דלא תנן ידלקו משום דחיישינן דלמא אדמדליק להו אתא כהו לידי תקלה ואתי למיכל מנייהו . משום דמדמע קיל להו לאינשי ולא מזדהרי ביה כולי האי : ואם טהורה היתה אותה סאה . וגם החולין אסורים ימכרו לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה :

שדמים פחותים לפי שאין לה אוכלים מרובים. וגם אם נטמאת לא חזיא לאכילה: חוץ מדמי אותה סאה . שצריך ליתנה לכהן : ואם למעשר ראשון . הסור שלא נטלה ממנו תרומת מעשר נפלה. יבקש מן הלוי שיחליפה לו בחולין . ויעשה הלוי תרומת מעשר על טבלו : ואם למעשר שני והקדש טהורים נפלה . יפדו ויאכל דמי המעשר בירושלים . והדמוע ימכור לכהנים

להקדש

ואם

פרק ה (סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין) ווען איין סאה תרומה (וואס מען טאר איר ניט עסין) איז צו מישט געווארן אין ווייניגער וויא הונדערט סאה חולין (או למעשר ראשון) אדר זי איז צו מישט געווארן אין מעשר ראשון (או למעשר שני) אדער אין מעשר שני (או להקדש) אדר אין תבואה וואס מען האט זיי הייליג געמאכט צום בית המקדש . וואס עס איז אין די אלע זאכן ניט גיוועזען קיין הונדערט סאה (בין טמאין בין טהורין) סיי די אלע זאכן זענען אויך גיוועזען טמא אונ סיי זיי זענען גיוועזען טהור . (ירקבו) איז דער דין אז מען טאר דם ניט עסין ווייל דיא תרומה טמאה איז אריין גמישט געווארן אין זיי . נאר דם מוז ליגן ביז עס וועט פר פוילט ווערן (ואם טהורה היתה אותה הסאה) אונ אוב די סאה תרומה וואס איז צו מישט געווארן אין ווייניגער ווי הונדערט סאה חולין . איז גיוועזען תרומה טהורה . (ימכרו לכהנים בדמי תרומה) זאל ער פר קויפן די גאנצי תבואה צו כהנים . נאר ער מז זייא פר קויפן וואלוויל אזו ווי תרומה איז ווערט . ווייל עס איז ניטא קיין אנדרי קויפר אויף די תבואה נאר כהנים . אונ די כהנים קענן דם אויך ניט אלע מאהל עסן . אוב ער ווערט טמא קען ער דם ניט עסן . אדר אז די תבואה ווערט טמא קען ער דם אויך ניט עסן ווייל עס איז דא צו מישט תרומה . (חוץ מדמי אותה סאה) נאר פר דער איין סאה תרומה וואס איז צו מישט געווארן זאל ער ניט נעמן קיין געלט . ווארום תרומה מוז ער דאך געבן דעם כהן . (ואם למעשר ראשון נפלה) אונ אוב די סאה תרומה וואס איז גיוועזען טהור איז צו מישט געווארן אין מעשר ראשון וואס איז גיוועזען טהור (ווייניגער ווי הונדערט סאה) וואס מען האט נאך ניט גנומען דר פון קיין תרומת מעשר (יקרא שם לתרומת מעשר) זאל ער בעטן דעם לוי ער זאל איהם אום בייטן די תבואה אויף חולין אונ דר לוי וועט מאכן די גאנצע תבואה פר תרומת מעשר אויף זיינע מעשר אונ וועט עס געבן דעם כהן (ועיין בתוי"ט) (ואם למעשר שני או להקדש נפלה) אונ אויב די סאה תרומה איז צו מישט געווארן אין מעשר שני אדר אין הקדש (וואס זענען גיוועזען טהור) (הרי אלו

להקדש נפלה. הרי אלו יפדו. ואם טמאים היו אותן החולין. יאכלו נקודים או קליות. או ילושו במי פירות או יתחלקו לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה: **ב** סאה תרומה טמאה שנפלה לתוך מאה חולין טהורין. רבי אליעזר אומר תירום ותשרף. שאני אומר סאה
שנפלה

ואם טמאים היו. החולין והמעשר ראשון שנפלה בהן תרומה טהורה. דהשתא לא מצי למעבדינהו תרומת מעשר על מקום אחר. מפרים עליו תרומת מעשר וימכרנו לכהנים ויאכלום הכהני' נקודי'. פירוש ביובש כמו יבש היה נקודים (יהושע ט): **או קליות.** כי היכי דלא תתכשר התרומה הטהורה שיש בה לקבל טומאה דכל אוכל שלא בא עליו משקה מז' משקים אינו מוכשר לקבל טומאה: **או ילושו במי פירות.** כגון מי זיתי' ורימונים דלא מכשרי: **או יתחלקו לעיסות.** שיתן פחות מכביצה בכל עיסה ועיסה דאוכל שהוא פחות מכביצה אינו מקבל טומאת אוכלים ואינו מטמא טומאת אוכלים. ואי קשיא מאי שנא מסאה תרומה טמאה שנפלה בחולין טהורי' דאמרינן ירקבו משום דעושה הס' תרומ' ונחשב כתרומה טמאה וטהורה שנתערבו ואם כן תרומה טהורה וחולין טמאים נמי שנתערבו יחשבו כתרומה טהורה וטמאה שנתערבו ויהיו אסורי' באכילה. וי"ל דלא דמי דלעיל הכא חולין נעשו כתרומה ליאסר לזרים מכח תרומה טמאה הלכך לכהנים נמי אסירי כדין תרומה טמאה. אבל הכא חולין דהכא אין נעשי' תרומה אלא מכח הרומה טהורה. הלכך שריין לכהנים כתרומה טהורה:

ב סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים. והשתא התרומ' עולה באחד ומאה ולא נעשה הכל מדומע. והחולין טהורים לא הוכשרו לקבל טומאה ולא נימאן כתרומה טמאה: **תירום ותשרף.** כשם שאם היתה

ת ו"ה

יפדו) זאל ער די מעשר שני אונ די הקדש אום בייטן אוף געלט. אונ די געלט פון מעשר שני וועט ער עסן אין ירושלים. אונ די געלט פון הקדש גיט ער אוועק צו הקדש. אונ די גאנצי תבואה פר קופט ער צו הכהן נאר פר דר איין סאה זאל ער ניט נעמן קיין געלט ווארום תרומה מוז ער דאך געבן צום כהן (ואם טמאים היו אותן החולין) אונ אוב די סאה תרומה נום איז געווען טהור איז צו מישט געווארן אין חולין. אדר אין מעשר ראשון וואס איז געווען טמא קען דאך שון ניט מאכן דר לוי דר פון קיין תרומת מעשר. זאל ער אזו טאן (יאכלו נקודים או קליות) ער זאל געבן פון אנדרע תבואה תרומת מעשר אוף די מעשר וואס איז צו מישט מיט די תרומה]. אונ דר נאך זאל ער דיא מעשר [אדר די חולין] וואס איז צו מישט מיט די תרומה פר קופן צו הכהן. אונ דר כהן זאל עסן די תבואה טרוקן [ער זאל זיי היטן עס זאל אוף זיי ניט ארוף קומן קיין וואסר די תרומה זאל ניט טמא ווערן פון די חולין אונ מעשר וואס זענן טמא] אדר קליות [דס איז גטריקונטע זאנגן. אונ מען עסט זיי רויע ווי זייא זענן] (או ילושו במי פירות) אדר ער זאל זיי קנעטן מיט וואסר פון פירות [דאס הייסט מיט אייל אדר מיט אייער אן וואסר] וועלן זיי ניט טמא ווערן (או יתחלקו לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה) אדר מען זאל פון זיי קנעטן קליינע שטיקלאך וואס יעדר שטיקיל איז קלענר ווי איין איי. וועלן זיי ניט טמא ווערן: ב (סאה תרומה טמאה שנפלה לתוך מאה חולין טהורין) ווען איין סאה תרומה טמאה איז ארין גפאלן אין הונדרט סאה חולין וואס זענן טהור. איז דאך דר דין אז דיא תרומה ווערט בטל. אונ אוף די חולין איז נאך גיט געווען קיין וואסר זענן זיי נאך ניט טמא געווארן פון דיא תרומה טמאה (רבי אליעזר אומר תירום ותשרף) זאגט רבי אליעזר מען זאל ארופ נעמן איין סאה אונ מען זאל פר ברענן

שאני

תרומה טהורה תעלה ותאכל. כך הטומאה פירוש והשרף. והאי תשרף דומיא דתירקב. שאסור ליהנות ממנה בשעת שריפה. דאי שרית ליה ליהנות ממנה אתי למיכלה. דסבור שהיא מותרת ע"י ביטול:

משום דלעיל תרומה טמאה נפלה. אע"פ שנתבטלה בחולין הטהורים. מ"מ כשמגביהה שם תרומה עליה וחוזרת לשמה הראשון. אבל הכא דטהורה נפלה. אע"פ שהחולין כיון טמאים. כשמגביהה חוזר לשמה תרומה טהורה כמו שהיתה:

שנפלה היא סאה שעלתה. וחכמים אומרים תעלה ותאכל נקודים או קליות. או תלוש במי פירות • או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה: **ג** סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין תעלה ותאכל נקודים • או קליות • או תלוש במי פירות או התחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה: **ד** סאה תרומה טמאה. שנפלה למאה סאה תרומה טהורה. בית שמאי אוסרים • ובית הלל מתירין • אמרו ב"ה לב"ש הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים

תעלה ותאכל נקודים. ביובש. טליה כדפרשיק לעיל. והלכה כחכמים: **ג** תעלה ותאכל. בהא מודה רבי אליעזר דאף אותה סאה נאכלת.

ד ב"ש אוסרים. דסברי תרומה טמאה נתערבה בטהורה הרי שלה באחד ומאה. כדמפרש טעמא לקמן:

לאחר

(שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה) ווארום מען זאגט אז די סאה וואס איז אריין נפאלן די סאה הט מען ארוס גנומן. אז זיא וואלט געווען טהור וואלט דר כהן געגעסן אונ אז זיא איז טמא זאל מען פר ברענגן. אזו ווי אלע תרומה וואס זענן טמא (וחכמים אומרים תעלה ותאכל נקודים או קליות) אונ די חכמים זאגן געוויסע תרומה טמאה דארף מען פאר ברענגן אבער דא אז זיי זענן צו מישט געווארן מיט חולין טהורים אונ מען הט ארוס גנומן איין סאה. אונ מען וויס ניט צו די סאה איז דיא תרומה וואס איז אריין גפאלן אדר זיא איז חולין. פון ספק דארף מען ניט פאר ברענגן נאר ער נעמט ארוס איין סאה אונ עסט זיא טרוקן [עס זאל אוף איר ניט ארוף קומן קיין וואסר] אדר ער עסט זיי גטריקנטע זאנגן (או תלוש במי פירות) אדר ער זאל זיא קנעטן מיט וואסר פון פירות (או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה) אדר ער זאל דם קנעטן קליינע שטיקלאך יעדר שטיקיל קלענר ווי איין איי: ג (סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין) ווען איין סאה תרומה טהורה איז אריין גפאלן אין הונדרט סאה חולין וואס זייא זענן טמא (תעלה ותאכל נקודים או קליות) זאל מען ארוס נעמן איין סאה [אונ די חולין זענן מותר]. אונ דעם סאה וואס ער נעמט ארוס ווייל עס קען דאך זיין אז עס איז אריין גמישט פון די חולין וואס זענן טמא. דאריבר זאל ער זיי עסן טרוקן עס זאל אוף זיי ניט קומן קיין וואסר. אדר ער זאל זיי עסן גטריקנטע זאנגן (או תלוש במי פירות) אדר ער זאל זייא קנעטן מיט וואסר פון פירות (או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה) אדר ער זאל זיי קנעטן קליינע שטיקלאך טייג קלענר ווי איין איי. זיי זאלן ניט טמא ווערן. [אזו ווי אין יענר משנה איז גשטאנן]: ד (סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה) איין סאה תרומה טמאה וואס איז אריין גפאלן אין הונדרט סאה תרומה טהורה. בית שמאי זאגן מען טאר זיי ניט עסן אונ בית הלל זאגן מען מעג (אמרו בית הלל לבית שמאי הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים) האבן בית הלל גזאגט צו בית שמאי ווייל תרומה טהרה איז אסור צו איין

ישראל

לאחר שהודו. ב"ש לדברי ב"ה מטום דהקשו להם ב"ה לב"ש ומה תרומה טהור' בטילה במיאה אף הזרים עולה. טמאה שהיא בעשה אלא כהן לא כ"ש וחזרו ב"ש להורות כדברי ב"ה: תירום ותשרף.

והשאר מותר: אבדה במיעוטה. כיון דככל תרומה ואין

והשאר שהגביהה אין בה אלא חלק אחד ממאה תרומה והשאר חולין:

אין כאן גזל השבט לפי' לתרום אין לריך והנכה כחכמים: ה כתרומה ודאי. רבי אליעזר לטעמיה דאמר שאני אומר סאה שנפל' היא סאה שעלת': אינה מדמעת אלא לפי חשבון.

לכהנים. מה טהורה עולה אף טמאה תעלה. אמרו להם בית שמאי לא. אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה. תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה. לאחר שהודו. רבי אליעזר אומר תירום ותשרף. וחכמי' אומרים אבדה במיעוטה: ה סאה תרומה שנפלה למאה. הגביהה ונפלה למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי. וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון

ישראל אונ תרומה טמאה איז אסור צו כהנים (מה טהורה עולה אף טמאה תעלה) אזו וויא תרומה טהורה וואס פאלט אריין אין הונדרט חולין ווערט זיא בטל אונ מען מעג די חולין עסן. אזו דארף זיין באיי תרומה טמאה אוב זיא איז אריין גפאלן אין הונדרט סאה תרומה טהורה ווערט זיא בטל אונ מען מעג עסן די תרומה טהורה (אמרו להם בית שמאי) האבן בית שמאי גזאגט צו בית הלל (לא) ניין. עס איז ניט גליך איינס צום אנדרן (אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה) די חולין דארפן מבטל זיין די תרומה. ווייל חולין זענן גרינג. זיי זענן מותר צום עסן צו אלע מענטשן דעריבר זענן זייא אין דעם דין אוך גרינג אז זיי זענן מבטל די תרומה וואס איז אין זיי אריין גפאלן (תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה) אבר תרומה ווייל די תורה הט באיי איר מחמיר גוועזן אז זיא איז אסור צו אלע מענטשן נאר צו הכהן איז זיא מותר. איז מען באיי דעם דין אוך מחמיר אוב עס איז צו מישט גווארן תרומה טמאה ווערט זיא ניט בטל אונ עס ווערט אין גאנצן אסור אפילו צו כהנים (לאחר שהודו) דר נאך ווי בית שמאי האבן מודה גוועזן אז עס איז מותר. זאגט רבי אליעזר צו בית הלל מען זאל ארוס נעמן איין סאה אונ מען זאל פאר ברענן ווארום איך זאג די וואס איז אריין גפאלן די הט מען ארוס גנומן. אונ די חכמים זאגן מען דארף די סאה ניט ארוס נעמן נאר זיא ווערט בטל אין די הונדרט סאה: ה (סאה תרומה שנפלה למאה) ווען איין סאה תרומה איז אריין גפאלן אין הונדרט סאה [חולין] (הגביהה ונפלה למקום אחר) אונ מען הט ארוס גנומן איין סאה [אזו ווי דר דין איז] אונ די סאה איז אריין גפאלן אין אנדרע תבואה [פון חולין] (רבי אליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי) זאגט רבי אליעזר אז מען זאגט די סאה וואס איז אריין גפאלן די סאה הט מען ארוס גנומן. איז דאך די סאה וואס מען הט ארוס גנומן אין גאנצן תרומה. דעריבר אז זיא איז אריין גפאלן אין אנדרע תבואה דארף דארט אוך זיין הונדרט סאה חולין (וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון) אונ די חכמים זאגן מען זאגט ניט די סאה וואס איז אריין גפאלן די האט מען ארוס גנומן. נאר די סאה וואס מען הט ארוס גנומן איז אין איר נאר דא איין הונדרט חלק תרומה דעריבר אז דיא סאה איז אריין גפאלן אין אנדרע חולין דארף נאר זיין חולין צו

מבטל

ו אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון • לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דמוע בעינן מאה מן החולין ולא בעינן מאה חולין כנגד כל אותה סאה של דמוע שאינה נחשבת כולה תרומה לאסור חולין שנייה :

חשבון: ז סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה · ונדמעו · ונפל מן המדומע למקום אחר · רבי אליעזר אומר מדמעת כתרומת ודאי · וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון . ואין המחומץ מחמיץ
אלא

אין המחומץ מחמיץ אלא לפי חשבון. עיסה של חולין שנתחמצה בשאור תרומה הרי כולה אסורה לזרים. ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין ומחמצתה אינה אוסרת אלא לפי חשבון שאור של תרומ׳ שמעורב בה ולא מתסרא אחרונ׳ אא״כ נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיש בשאור של תרומה המעורב בה כדי לחמץ האחרונה בלא צירוף החולין המדומעין:
ואין

מבטל זיין איין הונדערט חלק סאה תרומה : ז (סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה) תעז איין סאה תרומה איז אריין גפאלן אין ווייניגר ווי הונדערט סאה חולין (ונדמעו) איז דאך צו מישט תרומה מיט חולין און עס איז אין גאנצן אסור (ונפל מן המדומע למקום אחר) אונ עס איז פון די צו מישטע אריין גיפאלין אסאה אין איין אנדר ארט [אין אנדרע חולין] (רבי אליעזר אומר מדמעת כתרומת ודאי) זאגט רבי אליעזר אז די סאה איז גלייך ווי זיא וואלט גוועזן גוויסע תרומה אונ מען דארף געגן איר האבן הונדערט סאה חולין (וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון) אונ דיא חכמים זאגן אז מען רעכינט נאר נאך דעם חשבון ווי פיל חולין פריער איז גוועזן . דהיינו אוב די סאה תרומה איז אריין גיפאלין אין פופציג סאה חולין רעכינט מען אז אין יעדר סאה פון די צומישטע איז דא אפופציג חלק תרומה . אונ אז איין סאה פון די צומישטע איז אריין גפאלן אין אנדרע חולין דארף דארט נאר זיין חולין צו מבטל זיין אפופציג חלק סאה תרומה (ואין המחומץ מחמיץ אלא לפי חשבון) אין דר צייט פון דר משנה איז גוועזן דר מנהג אז מען הט פר קנעטן אטייג אונ מען הט איר גהאלטן אזו לאנג ביז זיא איז שטארק זויער גווארן . אונ די טייג פרעגט מען ניט עסן נאר מען פלעגט פון איר געמן שטיקלאך מען זאל מיט זייא זויער מאכן אנדרע טייג . זאגט דיא משנה אוב באיי איינעם איז אריין גיפאלין אשטיק זויערע טייג פון תרומה אין אטייג פון חולין . אונ די טייג פון חולין איז זויער גווארן פון די טייג פון תרומה . איז דיא טייג פון חולין אסור . אונ אוב עס איז אריין גפאלן אשטיק פון די טייג אין אנדרע טייג פון חולין אונ עס הט יענע אוך זויער גמאכט . זאגט מען ניט אז מען רעכינט די טייג וואס אין איר איז אריין גפאלן די תרומה גלייך וויא זיא וואלט גווארן אין גאנצן תרומה אונ אז פון איר איז אשטיקיל אריין גפאלן אין אנדרע טייג פון חולין אונ עס הט איר זויער גמאכט זאל זיא אין גאנצן אסור ווערין . נאר מען בערעכינט נאכן חשבון . אוב אין דר שטיק [וואס איז אריין גפאלן אין דיא אנדרע חולין] איז דא אזו פיל פון די תרומה אז די שטיקיל תרומה אליין וואלט צריין גפאלן אין די אנדרע טייג וואלט דיא טייג זויער גווארן פון איר אליין . איז די גאנצע טייג אסור . אונ אוב אין דר שטיק טייג איז נאר דא פון די תרומה אז דיא תרומה וואלט נאר קענן זויער מאכן איין העלפט אדר אדריטיל אדער אפערטיל [אדער נאך ווייניגער אדר נאך מעהר] פון די אנדרע טייג . נאך דעם חשבון ווערט אזו אחלק אסור פון די
אנדערע

אלא לפי חשבון . ואין המים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון:

ז סאה תרומה שנפלה למאה · הגביהה ונפלה אחרת· הרי זו מותרת עד שתרבה תרומה על החולין :

ח סאה תרומה שנפלה למאה · ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ורבי שמעון מתיר

ואין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון. מקוה שיש בו עשרים ואחד סאים מי גשמים ממלא בכתף תשע עשרה סאים ופותקן למקוה דרך המשכה והן פסולין ואע"ג דג' לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה · כשאיבה כשרה כשהיא דרך המשכה והיה רוב שיעו' המקוה שהם כ"א סאים מי גשמים והיינו לפי חשבון דאין השאובי' פוסלין המקוה כשהיא דרך המשכה אלא א"כ הם עשרים [סאים] מים שאובים שאין שם רוב כשיעור מקוה ממי גשמים . והלכה כחכמים : **ז הגביהה** . כדין תרומה שעולה באחד ומאה : **הרי זו מותרת** : **עד שתרבה התרומה על החולין** . דהיינו עד שיפלו שם כ"א של תרומה אבל מאה על מאה שרי : **ח עד שנפלה אחרת** . סאה אחרת של תרומה: **הרי זו אסורה**. דכמו שנפלו בבת אחת דמי : **ור' שמעון מתיר** . כשלא נודע לו נפילה ראשונה עד שנפלה שנייה מודה ר' שמעון דכמאן דנפלו בבת אחת דמי כי פליג היכא דנודע לו ביניהם ולא הספיק להרים עד שנפלה אחרת רבי שמעון סבר כיון דעומד להרים כמורם דמי ואזלא לטעמיה דלית ליה בעלמא

אַנְדֶרֶע טֵייג (אֵין הַמַּיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן) וָוען אין הַמִּקְוֶה איז גְוֶוען מֶעהר וִוי צְוַואנְצִיג סָאָה רֶעגְן וַואסֶר . אוּנ עֶר הָט אַרַיין גְגָאסְן דוּרְךְ רִינֶעם אָן גְשֶׁעפְּטֶע וַואסֶר וֶוייניגֶער וִוי צְוַואנְצִיג סָאָה עֶס זָאל זַיין צוּ זַאמֶן פֶערְצִיג סָאָה . מֶעג מֶען זִיךְ טוֹבֵל זַיין אִין דֶר מִקְוֶה . אוּנ אוֹב עֶס אִיז גְוֶוען רֶעגְן וַואסֶר גְלַייךְ צְוַואנְצִיג סָאָה אָדֶר נָאךְ וֶוייניגֶער טָאר מֶען נִיט דֶר גִיסְן מִיט אָן גְשֶׁעפְּטֶע וַואסֶר בִּיז פֶערְצִיג סָאָה : ז (סְאָה תְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה) וָוען אֵיין סָאָה תְּרוּמָה אִיז אַרַיין גְפַאלְן אִין הוּנְדֶרְט סָאָה חוּלִין (הִגְבִּיהָהּ) אוּנ מֶען הָט אֵיין סָאָה אַרוֹם גְנוּמֶן אִיז דָאךְ דִי חוּלִין מוּתָּר גְוָוארְן [וִוי דֶר דִין אִיז] (וְנָפְלָה אַחֶרֶת) דֶר נָאךְ אִיז אִין דִיא הוּנְדֶרְט סָאָה חוּלִין ווִידֶר אַרַיין גְפַאלְן אֵיין סָאָה תְּרוּמָה (הֲרֵי זוֹ מוּתֶּרֶת עַד שֶׁתִּרְבֶּה תְּרוּמָה עַל הַחוּלִין) מֶעג מֶען נָאךְ אַמָאל אַרוֹם נֶעמֶן אֵיין סָאָה אוּנ דִי חוּלִין וֶוערְן מוּתָּר . אוּנ אַזוֹ וִוי פִיל מָאל אֵיין סָאָה תְּרוּמָה וֶועט אַרַיין פַאלְן וֶועט זִיא אַלְץ מוּתָּר וֶוערְן . בִּיז פוּפְצִיג סָאָה תְּרוּמָה . אָבֶר אַז עֶס וֶועט אַרַיין פַאלְן אַיין אֵיין אוּנְד פוּפְצִיגְסְטִי סָאָה אִין דִי תְּבוּאָה אִיז שׁוֹן אִין גַאנְצְן אָסוּר ; טָאמֶר דִי וָויס עֶר הָט פְרִיעֶר אַרוֹם גְנוּמֶען זֶענֶען גְוֶועזְן חוּלִין אוּנ דִי תְּרוּמָה אִיז גְבְלִיבְּן אִיז דָאךְ שׁוֹן דָא אֵיין אוּנְד פוּפְצִיג סָאָה תְּרוּמָה אוּנ פוּפְצִיג סָאָה חוּלִין . וֶוערְט שׁוֹן נִיט מוּתָּר : ח (סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה) וָוען אֵיין סָאָה תְּרוּמָה אִיז אַרַיין גְפַאלְן אִין הוּנְדֶרְט סָאָה חוּלִין (וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְבִּיהָהּ עַד שֶׁנָּפְלָה אַחֶרֶת) אוּנ אֵיידֶר עֶר הָט צַייט גְהַאט אַרוֹם צוּ נֶעמֶן דִי אֵיין סָאָה אִיז אַרַיין גְפַאלְן נָאךְ אֵיין סָאָה (הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה) אִיז אִין גַאנְצְן אָסוּר וָוארוּם עֶס אִיז גְלַייךְ וִוי דִי צְווֵיי סָאָה וָואלְטְן אַרַיין גְפַאלְן אִין אֵיינְמָאל וֶוערְן זַיי נִיט בָּטֵל. אוּנ רַבִּי שִׁמְעוֹן אִיז מַתִּיר וַוייל עֶר הָט גְוָואוּסְט פוּן דֶר עֶרְשְׁטֶער סָאָה אַז זִיא אִיז אַרַיין גְפַאלְן אוּנ עֶר הָט אִיר גְוָואלְט אַרוֹם נֶעמֶן אִיז גְלַייךְ וִוי זִיא אִיז שׁוֹן אַרוֹם גְנוּמֶן גְוָוארְן . אוּנ דִי אַנְדֶערֶע סָאָה אִיז אַרַיין גְפַאלְן נָאר אִין הוּנְדֶרְט חוּלִין . דַארִיבֶּר אִיז אִין גַאנְצְן מוּתָּר [אָבֶר אַז עֶר הָט נִיט גְוָואוּסְט פוּן דֶר עֶרְשְׁטֶער סָאָה בִּיז דִי אַנְדֶרֶע אִיז אַרַיין גְפַאלְן זֶענֶען אָסוּר דִי

בענמא כל השומד ליזרק כזוק דמי והכהנים אומרים שסתא מיסת לא הורמה. והלכה כחכמים: ט וטחנן. כולן בבת אחת: ופחתו. לא אמרינן חולין פחתו ולא התרומ' ואין כאן מאה וא' ואסור: ואם ידוע שהחטי' של חולין יפות משל תרומ' מותר. דאל חולין כוסילו ושל תרומה לא כוסילו ויש כאן אחד ומאה ואע"ג דמשיקרא נאסרו חזרו והותרו בטחינ' ואפי' לכתחלה יכול לטחון כדי להתירן: ואם מזיד אסור. קנסוהו רבנן לפי שבטל איסור לכתחלה והוא הדין לכל איסורים שבתורה שבטלן במזיד שהן אסורים:

האוכל תרומה שוגג משלם קרן וחומש. כדכתיב (ויקרא כב) כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו והחומש הוא רביעית מה שאכל כגון אם אכל תרומה בשוה

דינר

מתיר: ט סאה תרומה שנפלה למאה. וטחנן ופחתו. כשם שפחתו החולין כך פחתה התרומה ומותר. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה. וטחנן והותירו. כשם שהותירו החולין כך הותירה התרומה ואסור. אם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ואחר כן נפלו שם חולין אם שוגג מותר. ואם מזיד אסור:

פרק ו האוכל תרומה שוגג. משלם קרן וחומש.

אחד

הונדערט און צוויי סאה] : ט (סאה תרומה שנפלה למאה) ווען איין סאה תרומה איז אריין געפאלן אין הונדערט סאה חולין (וטחנן ופחתו) און ער האט די הונדערט און איין סאה צו מאלי און נאך דעם מאלן איז ניטא קיין הונדערט און איין סאה (כשם שפחתו החולין כך פחתה התרומה ומותר) מן הסתם אזו ווי עס איז ווייניגער געווארן פון די חולין אזו איז ווייניגער געווארן פון די תרומה. און נאך דעם זעלביגן חשבון איז איצט אויך דא חולין הונדערט מאל אזו פיל ווי תרומה. און עס איז מותר (סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה) ווען איין סאה תרומה איז אריין געפאלן אין ווייניגער ווי הונדערט סאה חולין (וטחנן והותירו) און ער האט זיי צו מאלן און עס איז מער געווארן (כשם שהותירו החולין כך הותירה התרומה ואסור) מן הסתם אזו ווי די חולין זענען מער געווארן אזו זענען די תרומה אויך מער געווארן. און אזויא ווי פריער איז ניט געווען אין די חולין קיין הונדערט מאל אזו פיל ווי אין די תרומה אזו איז איצט אויך ניטא (ואם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר) און אויב מען האט געוואוסט אז די ווייץ פון חולין זענען געווען בעסערי ווי די ווייץ פון תרומה. און די מעל פון חולין זענען מער ווי די מעל פון תרומה מיט הונדערט מאהל אזו פיל איז מותר (סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה) ווען איין סאה תרומה איז אריין געפאלן אין ווייניגער ווי הונדערט סאה חולין (ואחר כן נפלו שם חולין) און דר נאך איז אריין געפאלן נאך חולין. און איצט איז שון דא הונדערט סאה חולין (אם שוגג מותר) אויב עס איז אריין געפאלן פון זיך אליין. ניט מען האט זיי אריין געשיט. אדער דר בעל הבית האט זיי אריין געשיט נייער ער האט ניט געוואוסט אויב עס איז דא אריין געמישט געווארן תרומה און מען דארף זייא מבטל זיין. איז מותר (ואם מזיד אסור) און אויב מען האט געוואוסט אז עס איז אריין געמישט געווארן תרומה און מען דארף זיי מבטל זיין. און ער האט אריין געשיט די חולין כדי די תרומה זאל בטל ווערן. ווערט ניט בטל. ווארום מען טאר ניט מבטל זיין קיין איסור ברוב. סיידן עס איז אליין צומישט געווארן ברוב:

פרק ו (האוכל תרומה שוגג משלם קרן וחומש) ווען איין ישראל עסט תרומה בשוגג [ער האט ניט געוואוסט אז דס איז תרומה] מוז ער באצאלן זייער ווערט און נאך איין

פינפטל

הכי משלם דינר ורביעית שהם בין הכל חמשה רביעיות דינר נמצא הקרן עם חומשו חמשה וכל חומשים שאמורים בתורה כך הם: **אחד השותה יין ואחד הסך**. שמן דשתייה בכלל אכילה דכתיב (דברים יד) בבקר ובצאן וביין ובשכר וכתיב בתריה ואכלת שם וסיכה כשתיה דכתיב (תהלים קט) ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו: **וחומש חומשה**. שאם אכל תרומה ושלם קרן וחומש וחזר ואכל תשלומי החומש מוסיף חומש על אותו חומש: **אינו משלם תרומה**. שהתרומה לכהן ותשלומי מה שאכל הם חוב עליו ואינו יכול לפרוע חובו ממקום אחר: **אלא חולין מתוקנים**. שהפרישו מהן תרומות ומעשרות דרחמנא אמר (ויקרא כב) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש וחומש נמי צריך להיות מחולין מתוקנים דכתיב (שם) ויסף חמישיתו עליו מלמד שחומשו כמוהו: **והן נעשין תרומה**. אותן חולין מתוקני׳: **והתשלומין תרומה**. שאם חזר ואכל בשוגג אותן חולין שנשתלמו מה שחזר ומשלם שתחילה גם הם נעשין תרומה: **אינו מוחל**. דכיון דגזירת הכתוב הוא דחייב לשלם דבר הראוי להיות קדש ואינו יכול לפטור עצמו בדמים אין הדבר תלוי בבעלים: **ב בת ישראל**. שהפרישה תרומה ולא נתנה לכהן ואכלתה בשוגג: **ואחר כך נשאת לכהן**. והרי היא ראויה לאכול בתרומה דאשת כהן

אחד האוכל ואחד השותה · ואחד הסך · אחד תרומה טהורה · ואחד תרומה טמאה · משלם חומשה וחומש חומשה. אינו משלם תרומה · אלא חולין מתוקנים והם נעשין תרומה · והתשלומין תרומה · אם רצה הכהן למחול אינו מוחל: **ב** בת ישראל שאכלה תרומה ואחר כך נשאת לכהן · אם תרומה שלא זכה בה

פינפטל מער וויא עס איז ווערט. אוב ער הט גגעסן תרומה וואס איז ווערט איין גילדין · דארף ער געבן תבואה פאר אגילדן מיט אפרטיל גלדן · צו זאמן איז דס פינף פרטיל גלדן · איז דס מיט אפינפטיל מער. ער הט גגעסן פיר פרטיל גילדן אונ ער בצאלט פינף פרטיל גלדן (אחד האוכל) סאיי דר וואס עסט תרומה (ואחד השותה) אונ סאיי דר וואס טרינקט וויין פון תרומה (ואחד הסך) אונ סיי דר וואס שמירט זיך מיט אייל פון תרומה (אחד תרומה טהורה) סאיי תרומה טהורה (ואחד תרומה טמאה) אונ סאיי תרומה טמאה דארף ער אלץ באצאלן מיט פינפטל מער (משלם חומשה וחומש חומשה) אונ אוב ער הט גגעסן תרומה אונ הט באצאלט דם קרן מיט החומש מיט תבואה. אונ דר נאך הט ער אויף גגעסן דעם חומש · דארף ער באצאלן דעם חומש מיט החומש אויף דעם חומש (אינו משלם תרומה) אז ער באצאלט דעם כהן פאר די תרומה וואס ער הט גגעסן · טאר ער ניט באצאלן מיט אנדרי תרומה (אלא חולין מתוקנים) נאר ער מוז אים געבן חולין וואס פון זיי איז שון גגעבן גווארן תרומה און מעשרות (והם נעשין תרומה) אונ זייא ווערן תרומה ביי דעם כהן (והתשלומין תרומה) אונ אוב ער הט אויף גגעסן די תבואה וואס ער הט בצאלט דעם כהן פאר די תרומה · דארף ער נאך אמאל בצאלן דעם קרן מיט החומש · אונ דס ווערט אויך תרומה (ואם רצה הכהן למחול אינו מוחל) אונ אוב דר כהן וויל שיינקן דעם ישראל דעם קרן מיט דעם חומש אדר נאר דעם חומש · טאר ער ניט שיינקען: **ב** (בת ישראל שאכלה תרומה ואחר כך נשאת לכהן) ווען אטאכטר פון אישראל הט גגעסן תרומה אונ דר נאך איז זיא גנומען גווארן צו הכהן [זיא הט חתונה גהאט מיט הכהן] מעג זיא דאך איצט אויך עסן תרומה. איז דר דין אזו (אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה) אוב זיא הט אפ גשייט תרומה [פאר דר חתונה] אונ זיא הט נאך

בה כהן אכלה · משלמת קרן וחומש לעצמה · ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה · משלמת קרן לבעלי' · וחומש לעצמה · מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג · משלם קרן לבעלים וחומש לכל מי שירצה : ג המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה. הוא משלם את הקרן . והם משלמין את החומש . דברי ר"מ . וחכמים אומרי' הם משלמין קרן וחומש והוא משלם להם

כהן אוכלת בתרומה : משלמת קרן והומש לעצמה. שהרי אם היתה אותה תרומה שאוכלת עכשיו בעין לא היתה הייבת ליתנה לכהן דהיא נעשית כהנת בנישואיה הלכך עתה נמי התשלומים הן שלה : משלמת קרן לבעלים. כדין גוזל חבירו אבל החומש תעכב לעצמה: ג הוא משלם את הקרן: דמי תרומה כדין גוזל שהרי הוא נעשה גזלן עליה : והן משלמין את החומש. שהן אכילתן בשוגג שאין משלם חומש אלא אוכל ושותה וסך עצמו אבל המזיק את התרומה אינו משלם חומש דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש פרט למזיק : הן משלמין קרן והומש · חולין מתוקנים ויעשו תרומה והוא משלם להם דמי הולין שהיה צריך להאכילן ואוכלה ביוייהו דלר"מ אין המאכיל משלם

נִיט גֶגֶעבֶּן דִי תְּרוּמָה צוּם כֹּהֵן · דִי תְּרוּמָה אִיז נָאךְ גֶוועֶן בַּאיי אִיר · אוּנ זִיא הָט זַייא גֶגֶעסִין בְּשׁוֹגֵג · אוּנ אֵייְדֶר זִיא הָט בַּצָאלְט דֶעם קֶרֶן מִיט הַחוֹמֶשׁ הָט זִי חֲתוּנָה גְהַאט · מֶעג זִיא דָאךְ אוֹךְ עֶסֶן תְּרוּמָה ווִי הַכֹּהֵן (מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ) זָאל זִיא נֶעמֶן חוּלִין גְמַעֲשְׂרְטִי ווִיא פִיל עֶס אִיז וֶוערְט גֶוועֶן דֶר קֶרֶן מִיט דֶעם חוֹמֶשׁ · אוּנ זָאל דָס אַלֵיין עֶסֶן ווִי תְּרוּמָה · וָוארוּם וָוס אִיז דֶר חִילּוּק צוּ זִיא גִיט צוּ אַיין אַנְדֶר כֹּהֵן צוּ זִיא נֶעמְט דָס פַאר זִיךְ · וָוארוּם דִי תְּרוּמָה וָוס הַכֹּהֵן שֵׁייט אָפּ פוּן זַיינִי תְּבוּאָה ·גִיהֶערְדָאךְ צוּ אִים · וָואלְט זִיא דָאךְ דִי תְּרוּמָה [אוּב זִיא וָואלְט זַיי נִיט אוֹף גֶגֶעסֶן] אוֹךְ נִיט בַּאדַארְפְט גֶעבֶּן צוּ קֵיין כֹּהֵן · דַארְף זִיא אִיצְט דִי בַּצָאלוּנְג פַאר דִי תְּרוּמָה אוֹךְ נִיט גֶעבֶּן צוּ קֵיין כֹּהֵן נָאר זִיא הַאלְט דָס פַאר זִיךְ (וְאִם תְּרוּמָה שֶׁזָּכָה כֹּהֵן אֲכָלָהּ) אִינ אוּב זִיא הָט גֶגֶעסֶן תְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג בַּאיי הַכֹּהֵן (מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן לַבְּעָלִים) דַארְף זִיא בַּצָאלֶן דֶעם קֶרֶן צוּ דֶעם כֹּהֵן וָוס זִיא הָט גֶגֶעסֶן זַיינֶע תְּרוּמָה [וָוארוּם אַיין כֹּהֵן טָאר נִיט גְזָלֶן בַּאיי דֶעם אַנְדֶרֶן כֹּהֵן קֵיין תְּרוּמָה] (וְחוֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ) נָאר דֶעם חוֹמֶשׁ מֶעג זִיא הַאלְטֶן פַאר זִיךְ (מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ הָאוֹכֵל תְּרוּמָה שׁוֹגֵג) וָוארוּם מֶען הָט גְזָאגְט וֶוען אֵיינֶר עֶסְט תְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג (מְשַׁלֵּם קֶרֶן לַבְּעָלִים וְחוֹמֶשׁ לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה) בַּצָאלְט עֶר דֶעם קֶרֶן צוּם בַּעַל הַבַּיִת אוּנ דֶעם חוֹמֶשׁ צוּ וֶועמֶן עֶר ווִיל · אוּנ זִיא אִיז דָאךְ אִיצְט אַכֹּהֶנֶת נֶעמְט זִיא דֶעם חוֹמֶשׁ צוּ פַאר זִיךְ : ג (הַמַּאֲכִיל אֶת פּוֹעֲלָיו וְאֶת אוֹרְחָיו תְּרוּמָה) וֶוען אֵיינֶר גִיט עֶסֶן זַיינֶע אַרְבֵּייטֶער אָדֶר זַיינִי גֶעסְט תְּרוּמָה (הוּא מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן) דַארְף עֶר בַּצָאלֶן ווִיפִיל דִיא תְּרוּמָה וֶוערְט אִיז [דָס הֵייסְט קֶרֶן] (וְהֵם מְשַׁלְּמִין אֶת הַחוֹמֶשׁ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר) אוּנ זַיי בַּצָאלֶן דֶעם פִינְפְטִיל וָואס מֶען דַארְף מֶער גֶעבֶּן · וָוארוּם דֶר בַּעַל הַבַּיִת הֵייסְט אוֹף דִי תְּרוּמָה הַגַּזְלָן · עֶר הָט גְגָזְלְתְּ דִי תְּרוּמָה בַּאיי דֶעם כֹּהֵן · דַארִיבֶּר דַארְף עֶר נָאר בַּצָאלֶן דֶעם קֶרֶן · אוּנ אִין דֶר תּוֹרָה שְׁטֵייט וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ אַמֶענְטְשׁ וָועט עֶסֶן תְּרוּמָה זָאל עֶר בַּאצָלֶן אַפִינְפְטִיל מֶער · אוּנ דִי פּוֹעֲלִים אָדֶר דִי אוֹרְחִים הָאבֶּן דָאךְ גֶגֶעסֶן דִי תְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג דַארְפֶן זַיי בַּצָאלֶן דֶעם פִינְפְטֶל · אַזוֹ זָאגְט רַבִּי מֵאִיר. אוּנ דִי חֲכָמִים זָאגֶן (הֵם מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וְהוּא מְשַׁלֵּם לָהֶם דְּמֵי סְעוּדָתָן) דִי פּוֹעֲלִים אָדֶר דִי אוֹרְחִים בַּצָאלֶן צוּם כֹּהֵן דֶעם קֶרֶן אוּנ דֶעם חוֹמֶשׁ [פוּן חוּלִין וָוס זֶענֶן שׁוֹן גְמַעֲשְׂרְט גְוָוארֶן אַזוֹי ווִי דֶר דִין אִיז] · אוּנ דֶר בַּעַל הַבַּיִת בַּצָאלְט צוּ דִי פּוֹעֲלִים ווִי פִיל זַייעֶר עֶסֶן וָואלְט

להם דמי סעודתן: ב הגונב תרומה ולא אכלה. משלם תשלומי כפל דמי תרומה. אכלה משלם שני קרנים וחומש קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה. גנב תרומת הקדש ואכלה. משלם שני חומשים וקרן. שאין בהקדש תשלומי כפל: ה אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר. ולא ממעשר ראשון (ס"א שלא) שנטלה תרומתו.

ולא

משלם אלא דמי תרומה ולרבנן משלם דמי חולין: ד דמי תרומה. שאין דמיה יקרים כחולין: קרן וחומש מן החולין. וכן נעשין תרומה כדין כל אוכל תרומה בשגגה: וקרן דמי תרומה. משום כפל לגנב': תרומת הקדש. שהקדיש הכהן תרומה לבדק הבית: שני חומשים. אחד משום אוכל תרומה ואחד משום נהנה מן ההקדש אבל כפל בהקדש ליכא דכתי' (שמות כב) ישלם שנים לרעהו ולא להקדש: ה מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה. משום דאין בהם זיקת תרומה ומעשרות הלכך לא הוי בכלל דבר הראוי להיות קדש ולא דמי לחולין מתוקנים דהנהו היו ראוין להיות קדש קודם שנתקנו אבל לקט שכחה ופאה מעולם לא נראו להיות קדש: ומן ההפקר. לאחר שזכה בו: ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו. ואע"ג דהשתא הוו כחולין המתוקנים כיון

דקודם

וערט גוועין אז ער וואלט זיי געבן חולין צו עסן. אונ די נפקא מינה צווישן רבי מאיר מיט די חכמים. נאך רבי מאיר אז דר בעל הבית בצאלט צום כהן דעם קרן בצאלט ער אים נאר זוי פיל די תרומה איז ווערט גוועזן. אונ תרומה איז ווייניגר ווערט ווי חולין. אונ נאך די חכמים אז דר בעל הבית בצאלט די פועלים פאר זייער עסן ווי פיל עס וואלט ווערט גוועזן. פון חולין. איז דס מער. וויל חולין איז טייערר ווי תרומה: ד (הגונב תרומה ולא אכלה. משלם תשלומי כפל דמי תרומה) ווען איינר הט גגנבת תרומה אונ הט איז ניט געגעסן. דארף ער בצאלן דעם כהן [כפל] צוויי מאל אזו פיל ווי די תרומה איז ווערט (אכלה משלם שני קרנים וחומש קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה) אונ אז ער הט געגעסן די תרומה בצאלט ער דעם קרן צוויי מאל אונ איין פינפטל מער. דהיינו אוב ער הט געגעסן איין סאה תרומה. דארף ער געבן דעם כהן ווי פיל איין סאה מיט אפערטיל סאה [דס איז פינף פערטיל סאה] תרומה איז ווערט. פון תבואה חולין וואס זענן שון גמעשרט גווארן. אונ ניט קיין געלט. אונ ער בצאלט אים מיט געלט ווי פיל הסאה תרומה איז ווערט [דאס הייסט כפל אזו ווי הגנב דארף בצאלן] (גנב תרומת הקדש ואכלה) אז ער הט גגנבת תרומה אונ דיא תרומה איז גוועזן הקדש [דהיינו דער כהן הט מקדיש גוועזן דיתרומה] אונ ער הט די תרומה געגעסן (משלם שני חומשים וקרן שאין בהקדש תשלומי כפל) דארף ער בצאלן דעם קרן מיט צוויי פינפטלאך מער. איינס פר תרומה אונ איינס פאר הקדש. [די תרומה איז דאך הקדש אוך]. אונ כפל דארף ער ניט בצאלן וואהרום צו הקדש צאלט מען ניט קיין כפל: ה (אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר) מען טאר ניט בצאלן פאר תרומה, וואס ער הט געגעסן] פון לקט שכחה אונ פאה. אונ ניט פון הפקר. ווארום ער דארף בצאלן אזו איין זאך וואס דס קען ווערן תרומה איצט אדר אמאל הט דס געקענט ווערן תרומה. אונ באיי לקט שכחה פאה הפקר איז גאר ניטא דר דין תרומה (ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו) אונ ניט פון מעשר ראשון וואס מען הט דר פון גגעבן תרומת מעשר. וויל פריער איידר מען הט דר פון גגעבן תרומת מעשר הט מען דר פון ניט געקענט בצאלן פאר ויא

ולא ממעשר שני והקדש (ס"א שלא) שנפדו. שאין הקדש פודה את הקדש דברי רבי מאיר. וחכמים מתירין באלו: ן רבי אליעזר אומר משלמין ממין על שאינו מינו. בלבד שישלם מן היפה על הרע. ורבי עקיבא אומר אין משלמין אלא ממין על מינו. לפיכך אם אכל קישואין של ערב שביעית. ימתין לקישואין של מוצאי שביעית וישלם מהם. ממקום שרבי אליעזר מיקל משם ר"ע מחמיר שנאמר (ויקרא כב) ונתן לכהן את הקדש. כל

שהוא

דקודם שנטלה תרומתו לא הוי השתא נמי לא הוי: שאין הקדש פודה הקדש. ואלו השוים כהקדש קודם שנפדו ואין אדם יכול לפטור עצמו בממון גבוה וסבר ר"מ מעשר שני ממון גבוה הוא וכיון דקודם שנפדו לא חזו הו לא חזו לאחר שנפדו: וחכמים מתירים באלו. במעשר שני והקדש שנפדו והלכה כחכמים: ן שישלם מן היפה על הרע. כגון שאכל גרוגרות ולפי מדה שאכל גרוגרות ישלם תמרים ולא לפי דמים דכיון דבזוזא אכל ובזוזא משלם מאי נפקא מינה שישלם מן היפה על הרע ואיכא למ"ד דאפי' לפי דמים מצינן למימר דאי אכל מידי דלא קפץ עליה זבינא משלם מידי דקפץ עליה זבינא: לפיכך. שאין יכול לשלם ממין אחר אם אכל קשואים של מזומנים של ערב שביעית ואין קשואים של אותה השנה מצויה עוד שכבר נתקשו ולא חזו לאכילה ומין אחר אינו יכול לשלם צריך להמתין למוצאי שביעי' וישלם מקשואים של מוצאי שביעית דמשל שביעית אסור לפרוע

תרומה וואס ער האט געגעסן ווארום ער מוז אים געבן אפגעטיילטע זאך. דאריבער אפילו דר נאך ווי קיין האט שון געגעבן דר פון די תרומה. מעשר קען מען אויך ניט בצאלן דר מיט פאר דיא תרומה (ולא ממעשר שני והקדש שנפדו) אונ ניט פון מעשר שני. אפילו מען האט די מעשר שני אום געביטן אויף געלט אונ ניט פון הקדש אפילו זיי זענען שון אום געלייזט געווארן פון הקדש גאר ווייל בשעת זיי זענען געווען הקדש האט מען ניט געטארט (שאין הקדש פודה את הקדש דברי רבי מאיר) ווארום הקדש קען ניט אום לייזן קיין הקדש. קען מען איצט אויך ניט. אונ מעשר שני האבן אין זיך אויך הקדושה איידר מען לייזט זיי אום. דאריבער קען מען נאך דעם אום לייזן אויך ניט בצאלן מיט זייא פאר די תרומה. אזו זאגט רבי מאיר. (וחכמים מתירין באלו) אונ די חכמים זענען מתיר ביי מעשר שני אונ הקדש וואס זענען אום געלייזט געווארן. ווייל זיי זענען איצט אזו ווי אנדערע חולין: ו (רבי אליעזר אומר משלמין ממין על שאינו מינו) רבי אליעזר זאגט מען קען בצאלן פאר די תרומה וואס ער האט געגעסן פון איין מין אויך דעם אנדערן מין (בלבד שישלם מן היפה על הרעה) נאר עס זאל זיין דר מין וואס ער בצאלט בעסער ווי דר מין וואס ער האט געגעסן (ורבי עקיבא אומר אין משלמין אלא ממין על מינו) רבי עקיבא זאגט מען מוז נאר בצאלן דעם זעלביגן מין וואס ער האט געגעסן. (לפיכך אם אכל קשואין של ערב שביעית) דאריבער ווייל ער מוז נאר צאהלן דעם זעלביגן מין. אוב ער האט געגעסן קשואין פון תרומה ערב שביעית. אונ ער קען איהם ניט בצאלן מיט די קשואים פון ערב שביעית ווייל זיי זענען שון הארט מען קען זיי ניט עסן. אונ פון די וואס וואקסן שביעית פון זיך אליין טאר מען ניט בצאלן. ווארום מען טאר ניט צאהלן קיין חוב פון פירות שביעית. (ימתין לקשואין של מוצאי שביעית וישלם מהם) מוז דר כהן ווארטן ביז מוצאי שביעית אונ ער וועט איהם בצאלן פון די וואס וועלן וואקסן מוצאי שביעית (ממקום שרבי אליעזר מיקל משם רבי עקיבא מחמיר) פון דעם זעלבן צרט (פסוק) וואס רבי אליעזר איז מיקל איז רבי עקיבא מחמיר שנאמר ווארו׳ עס שטייט אין פסוק ונתן לכהן את הק״ש ער זאל געבן דעם כהן די קדש

כל

שהוא ראוי להיות קדש. דברי ר' אליעזר. ורבי עקיבא אומר ונתן לכהן את הקדש. קדש שאכל:

פרק ז **האוכל** תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש. התשלומין חולין. אם רצה הכהן למחול מוחל:

ב בת כהן שנשאת לישראל ואחר כך אכלה תרומה. משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש

ומיתתה

לפרוע חובו דדמי לסחורה:

פרק ז **האוכל** תרומה מזיד. בלא התראה דאילו אתרו ביה לוק' ואינו משלם ואע"ג דבלא התראה חייב מיתה בידי שמים אינה פוטרת מן התשלומין: **ואינו משל' את החומש.** דלא חייבה תורה חומש אלא לאוכל תרומה בשגגה: **התשלומין חולין.** דתשלומין דשוגג בלבד קרינהו רחמנא קדש כדכתיב ונתן לכהן את הקדש אבל תשלומין דמזיד חולין הן והואיל והן חולין אם רצה הכהן למחול מוחל משא"כ בתשלומין של שוגג שאם רצה למחול אינו מוחל מפני שהן קדש: **ב בת כהן שנשאת לישראל.** ואסורה לאכול בתרומה: **משלמת את הקרן.** כדין גוזל את חבירו אבל לא חומש דכהנת היא וכתיב (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש יצאת זאת שאינה זרה ואסור לה משום

לניה

(בל שהוא ראוי להיות קדש דברי רבי אל עזר) זאגט רבי אליעזר אז דר פסוק מיינט ער זאל געבן דעם כהן אזוי אזאך וואס עס קען ווערן קדש אזו ווי די זאך וואס ער האט געגעסן. (ורבי עקיבא אומר ונתן לכהן את הקדש קדש שאכל) אונ רבי עקיבא זאגט דר פסוק מיינט את הקדש דעם זעלבינן מין קדש וואס ער האט געגעסן זאל ער בצאלין:

פרק ז (האוכל תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש) דר דין איז אז איינר עסט תרומה במזיד ער האט געוואסט אז דס איז תרומה אונ האט געוואוסט אז תרומה טאר מען ניט עסן) אונ עדות האבן אים מתרה געווען (זייא האבן צו אים גזאגט דאס איז תרומה אונ אין דר תורה שטייט אז תרומה טאר מען ניט עסן). שלאגט מען איהם ניין אונ דרייסיג מלקות וויל ער האט עובר געווען אוף הלאו. אונ דארף ניט בצאלן פר דיא תרומה. אונ דיא משנה שמועסט אז ער האט געגעסן במזיד נאר מען האט איהם ניט מתרה געווען אונ איהם קומט מיתה בידי שמים. פון דעסטוועגן דארף ער בצאלן פר דיא תרומת דעם קרן. אונ ניט דעם חומש. ווארום החומש צארט מען נאר אז מען עסט תרומה בשוגג אבר ניט במזיד: (התשלומין חולין) וואס ער בצאלט דס בלייבט חולין. (אם רצה הכהן למחול מוחל) אונ אוב דר כהן וויל איהם שענקן די בצאלונג. קען ער איהם שענקן: ב (בת כהן שנשאת לישראל ואחר כך אכלה תרומה) ווען אטאכטער פון הכהן איז גנומן געווארן צו הישראל. מאר זיא שוין ניט עסן קיין תרומה. אונ זיא האט געגעסן תרומה בשוגג (משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש) דארף זיא בצאלן דעם קרן צום כהן. (ווארום די תרומה געהער דאך צום כהן אונ ניט צו איר. נאר דעם חומש דארף זיא ניט בצאהלן). ווארום אין דר תורה שטייט וכל זר לא יאכל קדש איין פרעמדר [צו תרומה] זאל ניט עסן קיין תרומה אונ אז ער וועט עסן תרומה בשוגג זאל ער בצאלן החומש. אונ דיא בת כהן וואס איז גנומן געווארן צו הישראל איז ניט קיין פרעמדע צו תרומה ווארום עס קען זיין אז דר מאן וועט שטארבן אדר ער וועט איר געבן גט אונ זיא וועט ניט האבן קיין קינדר וועט זיא צוריק קומן אין פאטערס רשות אונ וועט עסן תרומה. דאריבר איז זיא פטור פון

ומיתתה בשרפה. נשאת לאחד מכל הפסולין משלמת קרן וחומש. ומיתתה בחנק דברי ר"מ וחכ"א זו וזו משלמות את הקרן ואינן משלמו' את החומש ומיתתן בשרפה: ג המאכיל את בניו קטנים ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים. האוכל

תרומת

לבית אביה כנעוריה והלא מותרת לאכול בתרומה: ומיתתה בשרפה. אם זנתה תחת בעלה ישראל כדכתיב (שם כא) ובת איש כהן כי תחל לזנות וכו' כל שהיא, בת כהן לא שנא אשת כהן ולא שנא אשת ישראל באש תשרף: נשאת לאחד מכל הפסולים. כגון חלל נתין וממזר משלמת קרן וחומש שהרי נתחללה בביאתו ואינה ראויה עוד לאכול בתרומה והרי היא כזרה: ומיתתה בחנק. דכתיב ובת איש כהן כי תחל לזנות מי בראויה לחזור לבית אביה אלמלא זנות זה היא בשרפה. יצתה נבעלת לפסול לה שאינה ראויה לחזור לבית אביה שזו אינה בשרפה: וחכמים אומרים וכו'. דלא הויא זרה עד שתהא זרה מתחלתה ועד סופה וזו הואיל וכבר אכלה בתרומה אינה משלמת את החומש: ומיתתה בשרפה. ובת איש כהן כתיב מכל מקום והלכה כחכמים: ג המאכיל את בניו קטנים. דלאו בני חובה נינהו ועבדיו

אפילו

החומש (ומיתתה בשרפה) אוב זיא הט מזנה געוועז דר נאך וויא זיא איז גנומן געווארן צום ישראל קומט איר צו פר ברענן (נשאת לאחד מכל הפסולין משלמת קרן וחומש) אוב זיא איז גנומן געווארן צו אזעלכן ווס זיא הט ניט געטארט גנומן ווערן צו איהם. אונ זיא איז פסול געווארן פון דר כהונה דורך איהם. ווען אפילו ער וועט איהר געבין גט אדר ער וועט שטארבין אונ זיא וועט קיין קינדר ניט האבן פון איהם טאר זי שון אוך ניט עסן קיין תרומה (דהיינו דר מאן איז איין ממזר אדער די אנדרע ווס שטייט אין דר מסכת יבמות). אונ זיא הט געגעסן תרומה בשוגג דר נאך ווי זי איז צו איהם גנומן געווארן. ווייל זי איז שון איצט אפרעמדע צו תרומה זי וועט שון קיין מאהל ניט טארן עסן קיין תרומה דארף זי בעצאלן דעם קרן מיט דעם חומש צום כהן (ומיתתה בחנק) אוב זי האט מזנה געווען קומט איהר חנק (אזו ווי איין אנדרע אשת איש) (דברי רבי מאיר) אזו זאגט רבי מאיר (וחכמים אומרים זו וזו משלמת את הקרן ואינן משלמות את החומש) אונ די חכמים זאגן סאיי זי איז גנומען געווארן צו הישראל בשר אונ סאיי זיא איז גנומן געווארן צו הפסול בעצאלט זיא נאר דעם קרן אונ ניט דעם חומש. ווארום דס ווס עס שטייט אין דר תורה אז הזר עסט תרומה בשוגג בעצאלט ער החומש. מיינט מען נאר אזעלכן ווס ער הט קיין מאל ניט געטארט עסין קיין תרומה. דהיינו הישראל ווס ער איז פון אייביג פרעמד צו תרומה אבער זי וואס זי האט אמאהל גימעגט עסן תרומה (פאר דער חתונה). הייסט זיא ניט קיין פרעמדע צו תרומה דארף זיא ניט בעצאלן קיין חומש (ומיתתן בשרפה) אונ אפילו די ווס איז גינומן גיווארין צו הפסול הייסט אויך ובת כהן דאריבער אויב זיא הט מזנה געווען קומט איר שרפה. ווארום אין דער תורה שטייט סתם ובת כהן כי תחל לזנות באש תשרף: ג (המאכיל את בניו קטנים) ווען הישראל האט געגעבן עסין תרומה בשוגג צו זיינע קליינע קינדר. בצאהלט ער נאר דעם קרן ווייל ער הט גנזקת די תרומה אבר דעם חומש צאלט ער ניט ווייל ער האט ג'ט געגעסן. אונ די קינדר זענן ניט חייב החומש. ווייל זייא זענן קליין (ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים) אדר ער הט געגעבן זיינע קנעכט סאיי גרויסע קנעכט אונ סאיי קליינע קנעכט. דארפין די

קנעכט

אפי׳ גדולים : תרומת חוץ לארץ. אע״פ שנפלה התרומה לטבל כדי להתיר החולין
בהיא מדמעת אין מוסיפין חומש עליה : מאחר שהטבל כדמע ואסר . דמאי חזית
ה להתוך של תרומה נפלה . ושל חולין לאסור קופה זו יותר מזו . וכן טמאה
מותרת ודוקא בשתי קופות אחת של חולין וטהורה תלינן בטמאה . או מדומעת ואחרת
מדומעת תלינן

ואחת של תרומה תלינן תרומה לתוך תרומה נפלה שיש היתר לשתי הקופות . אבל אחת חולין ואחת טבל או מעשר ראשון וכיוצא בזה לא תלינן

תרומת חוצה לארץ · והאוכל פחות מכזית תרומה · משלם את הקרן ואינו משל׳ את החומש · והתשלומין חולין · אם רצה הכהן למחול מוחל: **ד** זה הכלל כל המשלם קרן וחומש התשלומין תרומה · אם רצה הכהן למחול אינו מוחל · וכל המשלם את הקרן ואינו משלם את החומש · התשלומין חולין · אם רצה הכהן למחול מוחל : **ה** שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין · שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה . הרי אני אומר לתוך של תרומה נפלה · אין ידוע איזו היא של תרומה · ואיזו היא של חולין · אבל אחת מהן פטור והשניה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי רבי מאיר · רבי

במדומע׳ כללא דמלתא כל היכא דאחת אינה מתקלקלת תלינן בה : דשמא של חולין אכל: וחייבת בחלה

(האוכל תרומת חוצה לארץ) קענעכט ניט בעצאהלען קיין חומש ווייל זיי האבען ניט צו בעצאלען
ער האט געגעסען תרומה וואס איז אפ געשייט געווארען פון די תבואה וואס האט געוואקסען אין חוץ
לארץ (והאוכל פחות מכזית תרומה) אדער ער האט געגעסען תרומה ופון ארץ ישראל) ווייניגער
ווי הכזית (משלם את הקרן ואינו משלם את החומש) אויף די אלע זאכען בעצאהלט ער נאר
דעם קרן אונ ניט דעם חומש (והתשלומין חולין) אונ דאס וואס ער גיט דעם כהן פאר דיא
תרומה איז חולין (אם רצה הכהן למחול מוחל) אונ אוב דער כהן וויל איהם מוחל זיין מעג
ער איהם מוחל זיין : ד (זה הכלל כל המשלם קרן וחומש התשלומין תרומה) דאס איז הכלל
ווער עס בעצאהלט דעם קרן אונ דעם חומש איז דאס בעצאהלונג תרומה (אם רצה הכהן למחול
אינו מוחל) אוב דער כהן וויל איהם מוחל זיין טאר ער ניט מוחל זיין (וכל המשלם את הקרן
ואינו משלם את החומש התשלומין חולין) אונ ווער עס בעצאלט נאר דעם קרן אונ ניט דעם
חומש איז דאס בעצאלונג חולין (אם רצה הכהן למחול מוחל) אונ אוב דער כהן וויל איהם מוחל
זיין מעג ער איהם מוחל זיין : ה (שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה) צוויי קערב
אין איין קארב איז געווען תרומה אונ אין דער אנדערער איז געווען חולין (שנפלה סאה תרומה
לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה) אונ עס איז אריין געפאלען הסאה תרומה אין איין
קארב אונ מען ווייס ניט אין וועלכער קארב (הרי אני אומר לתוך של תרומה נפלה) זאגט
מען אז עס איז אריין געפאלען אין דער קארב פון דער תרומה . איז די קארב פון חולין מותר
(אין ידוע איזו היא של תרומה ואיזו היא של חולין אבל אחת מהן פטור) אבער אז מען
האט ניט געוואוסט אין וועלכער קארב איז די תרומה אונ אין וועלכער קארב איז די חולין אונ ער
האט געגעסען פון איין קארב . איז ער פטור צו בעצאלען. טאמער האט ער געגעסען די חולין (והשניה
נוהג בה כתרומה אונ מיט דער אנדערער קארב איז ער נוהג דעם דין תרומה (וחייבת בחלה
דברי רבי מאיר) אונ פון ספק טאמער איז דאס חולין דאריבער איז חייב בחלה. אזו זאגט רבי

בחלה. וספק חולין הוא: ורבי יוסי שבשתיהן. להקל: ו אינה מדמעת •
פוטר. דכיון דלא ידיע הוס ליה כמדומע דבמה הייתו תוסה על חולין: ז זרע אחת
דפטור מן החלה והלכה כר׳ יוסי בכל הני ודן פטור. בכורע את התרומה כשוג
תלתא בבי דמתניתין: אבל. אדם צריך לספק את הקרקע ואם לא הספק הגידולים
אחר את השניה תרומה. והלא פטור
פטור: בקטנה רבי יוסי פוטר • אבל אחר את דכחולין הם:
השניה פטור. אבל אחד את שתיהן נדנר
משלם בקטנה שבשתיהן: ו נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן•
והשניה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי רבי מאיר. ור׳ יוסי פוטר •
נפלה השניה למקום אחר אינה מדמעתן. נפלה שתיהן למקום אחד •
מדמעות כקטנה שבשתיהן: ז זרע את אחת מהן

מאיר (רבי יוסי פוטר) אונ רבי יוסי זאגט ווייל מען ווייס ניט וועלכר קארב איז חולין אונ אי חייב בחלה אונ וועלכר איז תרומה אונ איז פטור פון חלה. דאריבר זענן ביידע קערב פטור פון חלה. וואָרום עס איז גלייך ווי די ביידע קערב וואלטן געווען צומישט אין איינעם תרומה מיט חולין אונ מדומע איז פטור פון חלה (אבל אחר את השניה פטור) אויב דר נאך האט איין אנדר מענטש געגעסן פון דר אנדרר קארב. איז ער אויך פטור צו בעצאלן. מאמר איז די קארב געווען די חולין (אבל אחד את שתיהן משלם בקטנה שבשתיהם) אבער אז איין מענטש האט געגעסן די ביידע קערב. האט ער דאך געוויס געגעסן תרומה. נאר איין קארב איז אגרויסע אונ איינע אקליינע. אונ ער ווייס ניט אין וועלכר איז געווען די תרומה. דארף ער נאר בעצאלן ווי פיל די קליינע איז ווערט. ווארום מאמר איז אין דר קלענערר קארב געווען די תרומה: ו (נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן) אוב פון די צוויי קערב וואס מען ווייס ניט אין וועלכר איז די חולין אונ אין וועלכר איז די תרומה איז איין קארב אריין געפאלן אין חולין אונ מען ווייס ניט וועלכע. ווערט דיא חולין ניט אסור. מאמר איז דיא חולין אריין געפאלן אין דיא חולין (והשניה נוהג בה כתרומה) אונ מיט דער אנדרר קארב איז ער נוהג דעם דין תרומה. מאמר איז זי תרומה (וחייבת בחלה) אונ מען מוז פון דעסטוועגן געבן פון איר חלה. מאמר איז זי חולין. אזו זאגט ר״מ (ור״י פוטר) ר״י זאגט ווייל מען ווייס ניט צו זי איז חולין צו תרומה איז גלייך ווי עס וואלט געווען אום געמישט תרומה מיט חולין אין איינעם אונ מדומע איז פטור פון חלה (נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעתן) אוב די אנדרע קארב איז אריין געפאלן אין אנדרע חולין. ווערט די אנדרע חולין אויך ניט אסור. מאמר איז די קארב די חולין (נפלו שתיהן למקום אחד) אויב די ביידע קערב זענען אריין געפאלן אין איין ארט (אין איינע חולין) איז דאך שוין געוויס דא תרומה אין די חולין נאר איין קארב איז אגרויסע אונ איינע איז אקליינע אונ מען ווייס ניט אין וועלכר קארב איז געווען די תרומה (מדמעות בקטנה שבשתיהן) ווערט נאר די חולין אסור נאך דעם חשבון פון דר קלענערער. אוב עס איז דא הונדרט מאהל אזו פיל חולין וויא דיא קלענערע איז. איז מותר: ז (זרע את אחת מהן פטור) די דין איז ווען איינר פר זייט תרומה דם ווס עס וואקסט פון די תרומה איז אסור. נאר ער מוז צו אקעהן די ערד אונ איבר קערן. זאגט די משנה אוב ער האט פר זייט פון איין קארב פון די צוויי קערב וואס מען האט ניט געוואסט וועלכע איז חולין אונ וועלכע איז תרומה איז ער פטור און ז הייסט ער קענ לאזן וואקסן. אונ וואס עס וועט אויף וואקסן וועט עס זיין ווי חולין

בדבר שזרעו כלה. כגון חטים ושעורים שאסור לזרים דהוי׳ תרומה ודאי והכא״ן לה גידולי [מדומע] דתנן לקמן בפ״ט שהן חולין: בדבר שאין זרעו כלה. כגון שום ובצלים אסור ואע״ג דהשביחן ליה כמדומע ולא כתרומה בדבר שאין זרעו כלה יש

מהן פטור. והשניה נוהג בה כתרומ׳ וחייבת בחלה דברי רבי מאיר ורבי יוסי פוטר. זרע אחר את השניה פטור. זרע אחד את שתיהן.

להחמיר בה: פרק ח האשה. בת ישראל הנשואה לכהן: מת רבך. וילהו בן כהן מישראל או כהן הנשואה לישראל: שהוא בן גרושה או בן חלוצה. ופסול מלאכול בתרומ׳: ר״א

בדבר שזרעו כלה מותר. ובדבר שאין זרעו כלה אסור:

פרק ח **האשה** שהיתה אוכלת בתרומה באו ואמרו לה מת בעליך או גרשך. וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך. או מכרך לישראל. או נתנך במתנה. או עשאך בן חורין. וכן כהן שהיה אוכל בתרומ׳ ונודע שהוא בן גרושה או

(והשניה נוהג בה כתרומה) אונ מיט דר אנדרר קארב איז ער נוהג דעם דין תרומה (וחייבת בחלה) אונ זי איז חייב בחלה. אזו זאגט ר״מ (ור״י פוטר) אונ רבי יוסי זאגט זי איז פטור פון חלה (זרע אחר את השניה) אוב איין אנדר מענטש הט פר זייט די אנדרע קארב איז אוך פטור. טאמר איז די חולין (זרע אחד את שתיהן) אונ אוב איין מענטש הט פר זייט די ביידע קערב. איז דאך געווים איינע תרומה. איז דר דין (בדבר שזרעו כלה מותר) אוב דס זענן אזעלכע זרעים וואס ווערן פר פויקט אין דר ערד מעג מען עסן דס וואס עס וועט ארויס וואקסן אזו וויא חולין. ווייל אויף יעדר קארב באזונדר איז הספק צו דס איז חולין צו תרומה איז גלייך וויא עס וואלט געווען צו מישט תרומה מיט חולין. אונ אז עס ווערט צו מישט תרומה מיט חולין אונ מען הט זיי פר זייט. איז מותר דאס וואס עס וואקסט ארויס פון זיי (ובדבר שאין זרעו כלה אסור) אבר אז עס איז געווען אין די קערב אזעלכע זרעים וואס ווערן ניט פאר פוילט. דהיינו ציבעלע וואס די ציבעלע בלייבט גאנץ אין דר ערד אונ פון איר וואקסט. איז אסור:

פרק ח (האשה שהיתה אוכלת בתרומה) ווען א טאכטר פון אישראל הט גנומן איין מאן אכהן מעג זיא דאך עסן תרומה (באו ואמרו לה מת בעליך או גרשך) אונ מען הט איר אן גזאגט אז איהר מאן איז געשטארבן אדר ער הט איהר געשיקט אגט (עיין תוי״ט). הט זיא דאך גגעסן תרומה ווען זיא איז שון געווען אישראלית [נאר דס איז געווע׳ בשוגג זיא הט דאך ניט געוואסט אז דר מאן איז געשטארבן אדר ער הט איהר גיגט] (וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך) אונ אזו באיי איין עבד (אקנעכט) פון אכהן וואס ער הט גגעסן תרומה אונ מען הט איהם אן גזאגט אז זיין בעל הבית דר כהן איז געשטארבן. (או מכרך לישראל) אדר ער הט איהם פר קופט צו הישראל (או נתנך במתנה) אדר ער האט איהם אוועק געשינקט צו אישראל (או עשאך בן חורין) אדר ער הט איהם גלאזן פרייא הט דאך דר קנעכט גגעסן תרומה בשוגג (וכן כהן שהיה אוכל בתרומה) אונ אזו אכהן וואס ער הט גגעסן תרומה (ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה) אונ דר נאך איז דר וואסט געווארן אז זיין טאטע הט גנומען אגרושה אדר אחלוצה אונ ער איז געבארן געווארן פון דר גרושה אדר פון דר חלוצה. איז ער דאך פסול צו עסן תרומה. אונ ער הט ניט געוואסט דר פון הט ער

דאר

ר"א מחייב קרן וחומש. בטלו: ורבי יהושע פוטר. בגמ' מוקי לה דוקא באוכל תרומה חמץ בע"פ. מפני שזמנו בהול שהשעה דחוקה ועומד לבער החמץ של תרומה. והלכה כרבי יהושע: ור' יהושע מכשיר. דכתיב (דברים לג) ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה אפי' חלי שבו פעל ידיו חללה: נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה. אף לר"י דכתיב (במדבר כה) את בריתי שלום. כשהוא שלם ולא כשהוא חסר והלכה כרבי יהושע:

ב וכולם. עבד ואשה שאכלו מתחלה בהיתר בהא קאמר ר"א דיבלעו אבל בן גרושה או בן חלוצה דמעולם לא אכלו בהיתר

או בן חלוצה. רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוטר. היה עומד ומקריב על גבי המזבח. ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר אומר כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולים. ורבי יהושע מכשיר. נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה: ב וכולם שהיתה תרומה בתוך פיהם. רבי אליעזר אומר יבלעו. ורבי יהושע אומר יפלוטו. אמרו לו נטמאת ונטמאת תרומה. רבי אליעזר אומר

יבלע

נאך געסן תרומה בשוגג (רבי אליעזר מחייב קרן וחומש) זאגט רבי אליעזר אז דיא אלע דארפן בצאלן פר די תרומה וואס זיי האבן געגעסן צום כהן (ווארום די תרומה הט מען דאך בדארפט געבן דעם כהן) דעם קרן מיט דעם חומש (ווי דער דין איז פון דעם וואס עסט תרומה בשוגג) (ורבי יהושע פוטר) אונ רבי יהושע זאגט אז זיי זענען פטור פון קרן אונ פון חומש. (אין דר מסכת יבמות דף ל"ה קומט אויס אז רבי יהושע שמועסט באיי ערב פסח וואס עס איז געווען תרומה חמץ אונ זיי האבן זיך געאיילט צו טאן דיא מצוה אויף צו עסן דעם חמץ ניי זאלן ניט עובר זיין אויף איהם דאריבר האבן זיי פר געסן נאך צו קלערן אוב זיי מעגן עסן דיא תרומה. אויף דעם אופן זענען זייא פטור. אבר אויף דיא תרומה וואס זיי האבן געגעסן אין איין אנדר צייט האלט רבי יהושע אויך אז זיי זענען חייב. ווארום איידר זיי נייאן עסן תרומה דארפן זיי נאך קלערן אוב זיי מעגן עסן די תרומה. טאמר איז דא איינס פון די סיבות וואס דא שטייט אין דער משנה) (היה עומד ומקריב על גבי המזבח) ווען הכהן הט מקריב געווען קרבנות אויף דעם מזבח (ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה) אונ עס איז דר וואסט געווארן אז ער איז איין בן גרושה אדר איין בן חלוצה זאגט רבי אליעזר (כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין) אלי קרבנות וואס ער הט מקריב געווען אויף דעם מזבח זענען פסול. אונ רבי יהושע (מכשיר) זאגט זיי זענען כשר (נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה) אבר אז עס איז דר וואסט געווארן אז ער איז איין בעל מום (ער האט אזוי א פעלער וויא עס שטייט אין דר תורה אין פרשה אמור) איז זיין עבודה פסול: ב (וכלם שהיתה תרומה בתוך פיהם) און די אלי וואס שטייען אין יענר משנה (האשה אונ העבד) אז זיי האבן געהאט תרומה אין מויל בשעת מען הט זיי אן געזאגט אז זיי טארן שוין ניט עסן קיין תרומה. זאגט רבי אליעזר (יבלעו) זייא זאלן אראפ שלינגען. אונ אז זייא וועלן בצאהלין דעם קרן מיט דעם חומש פאר די תרומה וואס זיי האבן געגעסן ביז איצט וועלן זיי פאר דער ביסל אויך בצאהלען. אונ רבי יהושע זאגט (יפלוטו) זייא זאלן ארויס ווארפן די תרומה פון מויל (אמרו לו נטמאת ונטמאת תרומה) ווען מען האט איהם געזאגט (בשעת ער האט געהאלטן דיא תרומה אין מויל) דו ביסט איצט טמא געווארן. אודר מען האט אים געזאגט אז דיא תרומה איז איצט טמא געווארן. זאגט

רבי

בהיתר מודה ר' אליעזר דיפלוט מידי דהוה אממת כיית או טמאה שהיה התרומה קודם שנכנס לתוך פיו דמודה ר"א דיפלוט: **או שטעם טעם פשפש**. שרץ כשמוללין אותו ריחו מאוס ביותר. והוא מצוי בכותלים ובמטות וקורין לו בערבי בק"י ובלע"ז צימי"צא והלכה כר"י: **ג היה אוכל באשכול**. הלא אשכול מגפן שבגינה יהיה אוכל והולך עד שנכנס לחצר. והחצר קובעת למעשר. ואפי' אכילת עראי אסורה עד שיתרום ויעשר: **ר' אליעזר אומר יגמור**. לא שיאכל בחצר אלא יצא חוץ לחצר ויגמור לאכול האשכול בגינה: **לא יגמור**. ואפילו בגינה עד שיעשר: **חשיכה לילי שבת**. והיה אוכל אכילת עראי. והשבת קובעת למעשר ואפי' אכילת עראי אסורה: **יגמור**. למוצאי שבת לבד. בשבת עצמו מודה דאסור: **לא יגמור**. אפילו למוצאי שבת עד שיעשר והלכה כר' יהושע

יבלע. ורבי יהושע אומר יפלוט. טמא היית. וטמאה היתה תרומה. או נודע שהוא טבל. ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו. ומעשר שני והקדש שלא נפדו. או שטעם טעם פשפש לתוך פיו הרי זה יפלוט: **ג** היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר. רבי אליעזר אומר יגמור ורבי יהושע אומר לא יגמור. חשיכה לילי שבת רבי (ס"א ר"י) אליעזר אומר יגמור (ס"א ור"א) ורבי יהושע אומר לא יגמור:

יין

רבי אליעזר (יבלע) ער זאל אראפ שלינגען דיא תרומה. אונ רבי יהושע זאגט (יפלוט) ער זאל אויס שפייען דיא תרומה (טמא היית) אבער אז מען האט אים גזאגט דוא ביזט טמא גוועזן פון פריער איידר דוא האזט נאך גנומען עסין דיא תרומה (וטמאה היתה תרומה) אידר דיא תרומה איז טמא גווארן איידר דוא האסט איר גנומען עסין (או נודע שהוא טבל) אודר עס איז דער וואסט גווארן אז דאס איז ניט קיין תרומה נאר טבל וואס מען איז חייב מיתה אז מען עסט דאס (ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו) אודר דאס איז מעשר ראשון וואס מען האט נאך דער פון ניט געגעבן קיין תרומת מעשר (ומעשר שני והקדש שלא נפדו) אודר דאס איז מעשר שני אונ הקדש וואס זיא זענן ניט אויס געלייזט גווארן (או שטעם טעם פשפש לתוך פיו) אודר ער האט גשפירט אין מול אז אין דיא תרומה איז דא אוואנץ (הרי זה יפלוט) אויף דיא אלי זאכן מוז ער די תרומה אויס שפייען פון מול: **ג** (היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר) ווען איינר הט גנומען אצווייג מיט וויינטרויבן אין א ווייגארטן אונ איז גגאנגן מיט דעם צווייג [אונ האט פון אים גיגעסן] פון ווייגארטן אין חצר [דער צווייג וויינטרויבן הייסט ניט פערטיג צום עסין ווארום וויינטרויבן שטייען זאל פון זייא מאכן וויין אונ ניט מען זאל זיי אזו עסין] זאגט רבי אליעזר (יגמור) אין חצר טאר מען ניט עסין דיא וויינטרויבן אום גמעשרט. חאטשי זיי זענן נאך ניט פערטיג. נאר אז ער גייט ארוס מיט דיא וויינטרויבן פון חצר וויל זיי זענן נאך ניט פערטיג צו מעשר אונ ער האט שון אן גהויבן צו עסין פון דעם אשכול מעג ער דעם אשכול אויף עסין: אונ רבי יהושע זאגט (לא יגמור) וויל די וויינטרויבן זענן גוועזן אין חצר אונ זענן שון חייב גווארן במעשר אפילו ער גייט ארוס פון חצר טאר מען ניט מעהר עסין פון זיי אן מעשר. (חשכה לילי שבת) אוב איינער האט גנומען אצווייג מיט וויינטרויבן אונ האט פון זיי געגעסן פרייטאג ביז עס איז שון פינסטער גווארן צו שבת זאגט רבי אליעזר (יגמור) אום שבת טאר מען ניט עסין די וויינטרויבן אום גמעשרט. אבער מוצאי שבת מעג ער זיי עסין. אונ רבי יהושע זאגט (לא יגמור) וויל ער האט פון דעם צווייג

גגעסן

יהושע: ד ישפך. ואין כאן משום אבוד תרומה מפני שאסור לשתותו. שמא שתה ממנו נחש: ושאר כל המשקים מותרים. שאין נחש שותה מהן אלא שהדבש והחלב והמורייס ושומי׳ כתושים כל אלו מוזכרו בגמרא לאסור שהנחש שותה מהן: במה ישהו. כמה יעמדו מגולין: הרחש הנחש ולפי שהולך על גחונו קרוי רחש שאינו נראה כמהלך אלא כרוחש ומתנענע: ממקום קרוב. פירשו בו כדי שיצא מתחת אזן הכלי ושתה ויחזור לחורו: ה שיעור המים. להיות אסורים משום גלוי: כדי שתאבד בהן המרה. אם היו מרובים כל כך עד שארס הנחש יפסיד

ד יין תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר של חולין. שלשה משקין אסורים משום גלוי. המים והיין והחלב. ושאר כל המשקין מותרים. כמה ישהו ויהיו אסורין. כדי שיצא הרחש ממקו׳ קרוב וישתה: ה שיעו׳ המים המגולין כדי שתאבד בהן המרה. רבי יוסי אומר בכלים כל שהן. ובקרקעות ארבעים סאה: ו נקורי תאנים וענבים וקשואין הדלועין

ויאבד בהן אין בהן משום גלוי. ויודעין היו כמה ארס הנחש מטיל בפעם אחת: מרה הארס שהנחש מטיל קרוי מרה: בכלים כל שהן. אפי׳ מרובין כל שהן יש בהן משום גלוי כשהמים בכלים: ובקרקעות עד מ׳ סאה. יש בהם משום גלוי טפי מהכי אין בהן משום גילוי שהארס מתבטל בהם. ואין הלכה כר״י. ומעין המושך אפי׳ כל שהוא אין בו משום גלוי. ומים מגולים כשם שאסור לשתותן כך אסור להשקותן לבהמתו ולרחוץ בהן פניו ידיו ורגליו. ולגבל בהן את הטיט. ולהשקות בהן משום הסמים: ו נקורי תאנים. תאנה שנראה בה נקור אסור. שמא נקר בה נחש והטיל בה ארס

אפילו

געגען ערב שבת ביז שפעט איז גליך ווי ער וואלט איהם אן געגרייט אוף שבת איז שוין חייב געווארן במעשר אז אפילו מוצאי שבת טאר מען אוך ניט עסין דר פון. (ועיין בגפ״ת מסכת ביצה דף ל״ה וברמב״ם פ״ה מהלכות מעשר ובמשנה למלך שם שהאריך במשנה זאת לפרשה):

ד(יין תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר של חולין) וויין פון תרומה וואס איז געשטאנען אפ געדעקט מוז מען אום גיסן. טאמער האט געטרונקען דר פון א שלאנג איז הסכנה צו טרינקען די וויין אפילו תרומה וואס מען טאר ניט צו שאדן מאכן מוז מען אום גיסן פשיטא וויין פון חולין אז עס איז געוועזן אפ געדעקט מוז מען געוויס אום גיסן. (שלשה משקים אסורים משום גלוי המים והיין והחלב ושאר כל המשקין מותרין) דריי משקים זענען אסור אז זייא שטייען אפ געדעקט. וואסר און וויין און מילך. און אנדרע משקים זענען מותר. ווארום א שלאנג טרינקט ניט קיין אנדרע משקה נאר די דריי. (כמה ישהו ויהיו אסורין) וויא לאנג זאלן זיי זיין אפ געדעקט און זאלן זיין אסור (כדי שיצא הרחש ממקום קרוב וישתה) אוב עס דוערט אזו לאנג אז דער שלאנג וואלט ליגן ביי דר כלי וואלט ער געקענט צו קריכן טרינקען. און צוריק גיין אוף זיין ארט איז שון אסור: ה (שיעור המים המגולין כדי שתאבד בהן המרה) וויא פיל וואסר זאל זיין אוף געדעקט און מען זאל מעגין טרינקען. אוב עס איז דא אזו פיל וואסר אז די גיפט פון שלאנג זאל קענען אין זיי פרלורען ווערן אז זיי זאלן שון ניט האבן אין זיך קיין כח מזיק צו זיין דעם וואס וועט פון זיי טרינקען. מעג מען זיי טרינקען. (בכלים כל שהן) רבי יוסי זאגט אוב די וואסר איז אין איין כלי ווי פיל וואסר עס איז דא טאר מען ניט טרינקען. (ובקרקעות ארבעים סאה) נאר די וואסר וואס איז אין דר ערד ביז פערציג סאה טאר מען ניט טרינקען. און פערציג סאה מעג מען: ו (נקורי תאנים וענבים) גילעכערטע פייג

אפילו הן ככר. כלומר שהן גדולים הרבה והניקור מצד אחד לא יאמר הוא אכל מצד אחד אלא מצד אחר : כל שיש בו ליחה. שהארס מתערב עם הליחה ומתחלחל בטעו אבל בדבר יבש תוקף את הניקור ואוכל את השאר: ונשיכת הנחש. בהמה שנשכה נחש ושחטה אסורה שהארס מתחלחל בכל גופה: ז משמרת של יין. אע"פ שהכלי שתחתון מכוסה במשמרת יש בו משום גלוי שהארס עובר דרך המשמרת והולך לכלי התחתון: רבי נחמיה מתיר. לפי שהארס הולך ואינו עובר . ואין הלכה כרבי נחמיה : ח ספק טומאה. כגון שתי חביות ברשות היחיד ונגע שרץ באחת מהן ולא ידיע לאי מינייהו ושתיהן תלויות : במקום התורפה. מקום של הפקר ועומדת ליפסד שם : יניחנה במקום המוצנע . דעדיין מוזהר על שמירתה כדכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר . אחת תרומה טהורה ואחת תרומה תלויה דתרווייהו בעו שמור : ר' יהושע אומר וכו' . דסבר תרומה

והדלועין והאבטיחים והמלפפונות אפילו הם ככר . אחד גדול ואחד קטן . אחד תלוש ואחד מחובר . כל שיש בו ליחה אסור . ונשיכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות : ז המשמרת של יין אסורה משום גלוי ר' נחמיה מתיר : ח חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה רא"א אם היתה מונחת במקום תורפה יניחנה במקום המוצנע . ואם היתה מגולה יכסנה . ורבי יהושע אומר אם היתה מונחת במקום מוצנע יניחנה במקום תורפה . ואם היתה מכוסה יגלנה . רבן גמליאל אומר

וייגטרויבן (קשואין דלועים אבטיחים המלפפונות אפילו הם ככר) אפילו זייא זענן גרוס וויא אצעגטענר זענן זיי אסור (אחד גדול ואחד קטן) סיי גרוס סיי קליין (אחד תלוש ואחד מחובר) סיי אפ געריסענע פון בום סיי זיי זענן נאך אויף דעם בום. (כל שיש בו ליחה אסור) נאר אז זיי האבן אין זיך זאפט אפילו זיי זיינן גאר גילעגערט אין איין זייט זענן זיי אסור אין גאנצן . אבער די פירות וואס זענן טרוקן אונ האבן ניט קיין זאפט אוב זיי זענן גלעגערט געווארן , שנייט ער אפ דעם ארט וואו עס איז געלעגערט אונ ער עסט די איבריגע . (ונשיכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות) אוב אשלאנג האט אביס געטאן הבהמה . טאר מען ניט עסין דיא בהמה ווארום עס איז סכנת נפשות : ז (המשמרת של יין אסורה משום גלוי) אוב דיא וויין איז געוועזן צו גדעקט מיט דר טוך וואס מען זייט דיא וויין . איז די וויין אסור ווארום דער גיפט פון שלאנג קען דורך גיין דורך דר טוך . רבי נחמיה זאגט דיא וויין איז מותר ווארום דר גיפט קען ניט דורך גיין : ח (חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה) ווען עס זענן געשטאנן צוויי פעסער וויין פון תרומה אונ השרץ האט זיך אן גערירט אן איין פאס אונ מען וויים ניט אן וועלכער פאס ער האט זיך אן גרירט . איז דאך יעדר פאס טמא פון ספק . זאגט רבי אליעזר (אם היתה מונחת במקום תורפה) אוב די פאס שטייט אויף איין ארט ווס זיא קען צו שאדין ווערן (יניחנה במקום המוצנע) מוז ער איהר צו נעמן אונ שטעלן אויף איין ארט וואס זי וועט גהיט ווערן . (ואם היתה מגולה יכסנה) אונ אוב די פאס איז געוועזן אפ גדעקט קען דאך אשלאנג פון איר טרינקן) מוז ער איר צו דעקן . אונ רבי יהושע זאגט (אם היתה מונחת במקום מוצנע יניחנה במקום תורפה) אוב די פאס איז געשטאנן אויף איין אפ גהיטן ארט מעג ער איר שטעלן אויף אזו איין ארט וואס זי וועט צו שאדין ווערן (ואם היתה מכוסה יגלנה) אונ אויב זיא איז געוועזן צו גדעקט מעג ער איר אפ דעקן . ווייל דיא פאס איז ניט

תרומה כתיב בלא וי"ו ויש אם למסורת: אל יחדש בה דבר. שאין צריך לשמרה ואף אסור לגרום לה טומאה והלכה כרבן גמליאל: ט בגת העליונה. מקום שדורכי': והתחתונה. בור על פי הגת שהיין יורד לתוכו: טמאה. חולין טמאים יש בה וראוין לו בימי טומאתו. או לגוי שאינו אוכל חולין בטהר' ואם תפול לתוכו התרומה. הוה ליה מדומע טמא. ואף לכהן לא חזיא: שאם יכולים להציל ממנה רביעית. אם יכול לחזור אחר כלים ולהציל ממנה רביעית בטהרה קודם שתרד כולה ותטמא: יציל. יחזור אחר כלים ויציל ואעפ"י שבתוך כך שיחזור אחר כלים תרד מן התרומה לחולין שבתחתונה ויפסדו החולין לא יטמא התרומה בידים להציל החולין כיון שיכול להציל ממנה רביעית הלוג בטהרה שהוא דבר חשוב: ואם לאו. שלא ימצא כלי טהור. וסוף סוף כולה לטומאה אזלא בהא פליגי דר' יהושע סבר יטמאנה ביד להציל את החולין כדקתני סיפא על זו ועל זו אמר ר' יהושע וכו'. ור' אליעזר סבר אע"ג דסוף סוף כולה לטומאה אזלא לא יטמאנה

ביד

אומר אל יחדש בה דבר: ט הבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה. מודה רבי אליעזר ור' יהושע שאם יכולים להציל ממנה רביעית בטהרה יציל. ואם לאו רבי אליעזר אומ' תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו:

וכן

ראוי צו קיין זאך. טרינקען טאר מען ניט טאמר איז זיא טמא. צו קיין אנדר זאך טאר מען ניט נעמן דעם וויין טאמר איז ער טהור. דאריבר מעג ער דאס צו שאדן מאכן. רבן גמליאל זאגט (אל יחדש בה דבר) ער זאל באיי דר פאס ניט מאכן קיין נייס. אויב זיא שטייט אוף איין שלעכטן ארט איז ער ניט מחויב ער זאל איר שטעלן אוף אגוטן ארט. אונ אוב זיא שטייט אוף אגוטן ארט זאל ער איר ניט שטעלן אויף אשלעכטן ארט. אוב זי איז אפ גדעקט איז ער ניט מחויב איר צו צו דעקין. אונ אויב זיא איז צו גדעקט זאל ער איר ניט אפ דעקין: ט (חבית שנשברה בגת העליונה) ווען איין פאס תרומה איז צו בראכן גווארן אין אובערשטן קעלטער (דר קעלטר איז דר ארט ווא מען טרעט די ווינטרויבן. אונ הונטר דעם ארט איז דא אגרוב וואס די וויין רינט אראפ) אונ די וויין פון דעם צובראכענעם פאס גיסט זיך אראפ אין דער גרוב פון וויין (והתחתונה טמאה) אונ אין זער גרוב איז דא וויין חולין וואס זענן טמא (וואס אמענטש וועלכער עס היט זי ניט פון טומאה. אודר ווען דער מענטש איז טמא קען ער זייא טרינקן. אבר איצט אז די וויין פון תרומה גיסט זיך אריין אין דר גרוב וועט דאך ווערן צו מישט תרומה מיט חולין. אונ עס שמועסט אז עס איז ניטא אין די חולין קיין הונדרט עסר וויין אונ דיא תרומה וועט דאך טמא ווערן פון דיא חולין. וועט דאך די וויין קיינר ניט קענן טרינקען). איז מודה רבי אליעזר אונ רבי יהושע (שאם יכולים להציל ממנה רביעית בטהרה יציל) אויב ער קען קריגן הכלי וואס זיא איז טהור. אפילו אין דער כלי וועט נאר אריין גיין אקוואטירול וויין. אונ דער וויל וויא ער וועט גיין זוכן די כלי וועט אריין גיגאסן ווערן דיא גאנצי וויין אין גרוב אונ די גאנצע וויין וועט צו שאדן ווערן נאר די איינע קוואטירול וועט ער מציל זיין. מוז ער מציל זיין די איינע קוואטירול בטהרה (ואם לאו) אונ אוב ער וועט ניט קריגן קיין כלי וואס זיא איז טהור. וועט דאך די גאנצי וויין טמא ווערן. זאגט רבי אליעזר (תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו) די וויין זאל אריין גיגאסן ווערן אין דיא חולין אונ זאל אליין טמא ווערן. אונ ער טאר ניט אונטר שטעלן כלים וואס זענן טמא דיא וויין זאל זיך אריין גיסן אין די כלים כדי די חולין זאלן ניט צו מישט ווערן מיט דיא תרומה. ווארום מען טאר ניט

ביד נציל החולין ואין הלכה כר"א: י וכן חבית של׳ שמן. טהורה שנשפכה וכולה הולכת לאבוד. פליגי כדלעיל ולהכי קתני גבי שמן נשפכה ולא נקט כמו גבי יין. משום דבחבית של שמן [שנשברה] בגת העליונה ובתחתונה חולין טמאים. מודה ר"א ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל. ואם לאו תרד ואל יטמאנה ביד. משום דשמן ראוי להדליקו ולא הוו להפסד מועט. וביין נמי לא נחלקו אלא דוקא בדאיכא בתחתונה פחות מאה חולין.

י וכן חבית של שמן שנשפכה מודה רבי אליעזר ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר׳ אליעזר אומר תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו: יא (ס"א ועל) על זו ועל זו אמר רבי יהושע לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה. ובל תטמאה כיצד היה עובר ממקום למקום וככרות של תרומה בידו אמר לו עובד כוכבים תן לי אחת מהן ואטמאה ואם לאו הרי אני מטמא את (ס"א כולן) כולה. רבי אליעזר אומר יטמא את (ס"א כולן) כולה ואל יתן לו אחת מהן ויטמאה. רבי יהושע אומר יניח לפניו אחת מהן על הסלע:

שנעשין החולין כולן מדומע ואיכא הפסד אבל אי איכא מאה חולין כולהו מודו דאל יטמאנה ביד משום דליכא הפסד: יא על זו ועל זו. על ע שנולד לה ספק טומאה. ועל זו שהולכת לאבוד. א"ר יהושע שאינו מוזהר על טומאתן ואותה שמוזהר עליה בל תטמא כיצד היה עובר וכו׳ דקאמר רבי יהושע יניח לפניו אחת על הסלע כדי שלא יגרום טומאה לאחרות. ואף אותה אחת יניח על הסלע ולא יתננה בידו. שלא יטמאנה בידים והלכה כרבי יהושע:

סט וכן

מטמא זיין תרומה: י (וכן חבית של שמן שנשפכה) אונ אזו איז דער דין אז אפאס אייל איז אום גיגאסן געווארן איז מודה רבי אליעזר אונ רבי יהושע (שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל) איב ער קען מציל זיין א רביעית אין כלים וואס זענן טהור זאל ער מציל זיין. (ואם לאו רבי אליעזר אומר תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו) אונ אוב ער הט ניט קיין כלים וואס זענן טהור. זאל ער לאזן דיא אייל איין גזאפט ווערן אין דער ערד אונ ער זאל ניט מטמא זיין אליין דיא אייל. [דר פשט איז אזו וויא אין יענער משנה] (ועיין בהרע"ב): יא (על זו ועל זו) אוף דער משנה ח׳ וואס שמועסט פון ספק טומאה אונ אוף דער פריערדיגע משנה וואס די תרומה וועט צו שאדין ווערן זאגט רבי יהושע (לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה) ניט דאס איז דיא תרומה וואס מען איז פאר זאגט אוף איר אז מען זאל איר ניט מטמא זיין. מען איז נאר פר זאגט מען זאל איר ניט עסן (ובל תטמאה כיצד) אונ וועלכע תרומה איז מען פאר זאגט מען זאל ניט מטמא זיין (היה עובר ממקום למקום ובידו ככרות של תרומה) ווען איינר איז גגאנגן פון איין ארט אוף דעם אנדרין ארט אונ הט גהאט ברוט פון תרומה (אמר לו עובד כוכבים תן לי אחת ואטמאה) גיב מיר איין ברוט אונ איך וועל איר מטמא זיין (ואם לאו הרי אני מטמא את כולה) אונ אוב דוא וועסט מיר ניט געבן איינעם וועל איך מטמא זיין אלע. זאגט רבי אליעזר (יטמא את כולה ואל יתן אחת מהן ויטמאה) בעסער זאל דער עכו"ם אליין אלע מטמא זיין אונ ער זאל אים ניט געבן איינם צו מטמא זיין. אונ רבי יהושע זאגט (יניח לפניו אחת מהן על הסלע) ער לייגט פאר דעם עכו"ם איין ברוט אוף א שטיין אדר אוף איין אנדער זאך) אונ דער עכו"ם זאל טאן מיט דעם ברוט וואס ער וויל. אונ ער

יב תנו לנו אחת מכם. פרוליס לבא עליה בחונס: יטמאו כולן. דאין דוחים נפש מפני נפש. ובהא מודו רבי אליעזר ורבי יהושע:

הזורע תרומה שוגג יופך. חורש ומהפך כדי שלא יגדל ואין בכך כלום: ומזיד יקיים. כיון שנקרא שם תרומה על הפרס

היה נראה כמאבד את התרומה: ואם הביאה שליש אפילו שוגג יקיים. משום דאסור לאבד את התרומה: ובפשתן מזיד יופך. ואפילו הביאה שליש כדי שלא יהנה בקסמין ויהפוך שהזרע בלבד

הוא דהוי תרומה ואסור ועיקר פשת׳ משום קסמין ולא משום הזרע:

ב בדמי תרומה. דגידולי תרומה אסורים

יב וכן נשים שאמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכם ונטמאה ואם לאו הרי אנו מטמאי׳ את כולכם יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל:

פרק ט הזורע תרומה שוגג יופך. ומזיד יקיים. אם הביאה שליש בין שוגג בין מזיד יקיים. ובפשתן מזיד יופך: ב והייבת בלקט ובשכחה ובפאה. ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין. ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים שלהם. רבי טרפון אומר לא ילקטו אלא עניי כהנים שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהם

זאל אים ניט לאזן מטמא זיין אלע ברוט: יב (וכן נשים שאמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכם ונטמאה) אונ אזו איז דער דין אז עובדי כוכבים האבן גזאגט צו ווייבער גיט אונז איינע פון אייך מיר וועלן איר מאנס זיין (ואם לאו הרי אנו מטמאים את כולכם) אונ אוב איר וועט אונז ניט געבן איינע וועלן מיר מאנס זיין אלע (יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל) זאלן זיי מאנס זיין אלע אונ מען זאל זיי ניט איבר געבן אמענטשן פון ישראלים צו מאנס זיין. ביי דעם דין איז רבי יהושע מודה צו רבי אליעזר:

פרק ט (הזורע תרומה) ווען איינר הט גיזייט תרומה (שוגג יופך) אוב ער הט ניט גוואוסט אז דס איז תרומה. זאל ער מיט דעם אקער אום קערן די ערד די תרומה זאל ניט וואקסן. (מזיד יקיים) אונ אוב ער הט פר זייט במזיד (ער האט גוואוסט אז דס איז תרומה) זאל ער דס לאזן וואקסן. ווארום מען טאר ניט צו שאדן מאכן קיין תרומה (אם הביא שליש בין שוגג בין מזיד יקיים) אונ אוב די תרומה איז שון אויף גוואקסן אדריטיל (ווייא עס דארף וואקסן) ביי ער הט פר זייט בשוגג אונ ביי במזיד זאל ער לאזן וואקסן (אונ דס ווס עס וועט וואקסן איז תרומה): (ובפשתן מזיד יופך) אונ אוב ער הט פר זייט פלאקס פון תרומה אפילו במזיד אונ אפילו עס איז שון אויף גוואקסן אדריטיל ווי עס דארף אויף וואקסן מוז ער צוא אקערן די ערד אונ אום קערן די פשתן זיי זאלן ניט וואקסן ווארום אז עס וועט אויף וואקסן וועט ער מיינן אז נאר די קערנר זענן תרומה אונ ניט די שטעקלאך וייל ער הט גזייט קערנר וועט ער דיא שטעקלאך ניט געבן דעם כהן אונ אין אמת איז דער עיקר פון פלאקס נאר דיא שטעקלאך. וועט ער דאך נעמן די תרומה פר זיך: ב (והייבת בלקט ובשכחה ובפאה) אונ דאס וואס עס וואקסט אויף פון דיא תרומה איז מען מחויב צו געבן לקט שכחה ופאה (ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטים) אונ ארעמע ישראל אונ ארעמע כהנים קלויבן דיא לקט שכחה ופאה. (ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים שלהם) נאר דיא ארעמע ישראלים טארין דס ניט עסן זיי פאר קופן דס צו כהנים וואלוויל אזו ווי מען פר קופט תרומה. אונ די געלט נעמן זיי פר זיך. רבי טרפון זאגט (לא ילקטו אלא עניי כהנים שמא ישכחו

אסורים לזרים : לא ילקטו אלא עניי כהנים . דחיישינן דאמלקטי ליה שדו לפומייהו: אם כן לא ילקטו אלא טהורים. דהא כהן טמא אסור בתרומה והלכה כר"ע : ג וחייבת במעשרות . מעשר ראשון ושני והוא הדין בתרומה. ובמעשר עני. אם היא שנה שלישית או ששית של שמטה שמעשר עני נוהג בהן: החובט . גדולי תרומה הללו במקלות הוי זה משובח כדי שלא יצטרך לחסום את הבהמה שדש בה שאסור להניחה לאכול בתרומה אם אינה פרתו

של כהן : כפיפות. סלין : מאותו המין של חולין אם הטים חטים ואם שעורים שעורים נמצא לא זומם. כלו' אינו חוסם ונותן זמם להוך פיה שהרי היא אוכלת מאותו המין : ולא מאבילה. תרומה . דמשל חולין שבכפיפה שהלויה בצוארה היא אוכלת :

פיהם. אמר לו ר"ע אם כן לא ילקטו אלא טהורים : ג וחייבת במעשרות ובמעשר עני . ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלים . ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים שלהם . החובט משובח והדש כיצד יעשה . תולה כפיפות בצוארי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין . נמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה : ד גדולי תרומה

ד גדולי תרומה תרומה . מדרבנן עבדו רבנן תקנתא משום תרומה טמאה ביד כהן כי היכי דלא לישהי לה לגביה עד זמן הזרע כדי לזרעה ואתי בה לידי תקלה ומשום הכי גזרו

ישכחו יתנו לתוך פיהם) ארעמע ישראלים טארן ניט קלויבן ווייל טאמר בשעת זיי ווערן קלייבן וועלן זיי פר געסן אז דס איז תרומה אונ זיי וועלן עסן דר פון . דאריבר זאלין נאר קלויבן ארמע כהנים (אמר לו רבי עקיבא אם כן לא ילקטו אלא טהורים) הט רבי עקיבא גזאגט צו רבי טרפון אוב דו האסט מורא טאמר וועלן זיי עסן בשעת זיי וועלן קלויבן זאלן נאר קלויבן כהנים וואס זענען טהור אבר ניט כהנים וואס זענען טמא. ווארום הכהן טמא טאר ניט עסן קיין תרומה. אבר בשעת ער וועט נעמן די לקט שכחה ופאה וועט ער עסן דר פון: ג (וחייבת במעשרות ובמעשר עני) אונ וואס עס וואקסט אויף פון די תרומה דארף מען דר פון געבן מעשרות צום צווי אונ מעשר עני (ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלים) אונ ארמע ישראלים אונ ארמע כהנים נעמן די מעשר עני (ועניי ישראל מוכרים את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים שלהם) אונ די ארעמע ישראלים פר קויפן זייערע מעשר עני צו די כהנים וואלוויל אזוי ווי מען נעמט פר תרומה. אונ דס געלט נעמן זיי פר זיך. אונ די לוים מוזן זייערע מעשר אויך פר קויפן צום כהן (החובט מ׳ ובח) דר וואס קלאפט די תבואה מיט שטעקנס די קערנר זאלן ארויס פאלן פון די זאנגן. איז ער גלויבט. ווארום אז ער וועט דרעשן די תבואה מיט הבהמה וועט ער דאך איר מוזן לאזן עסן פון די תבואה אזוי ווי עס שטייט אין דר תורה לא תחסום שור בדישו ודו זאלסט ניט צו מאכן די מול פון הבהמה ווען זי דרעשט) אונ הבהמה טאר ניט עסן קיין תרומה ביידין זיא איז הבהמה פון הכהן (והדש כיצד יעשה) אונ דר וואס דרעשט מיט בהמות ווי זאל ער טאן (תולה כפיפות בצוארי בהמה) ער זאל אויף איינגען אקארב אויף דעם האלז פון דר בהמה (ונותן לתוכן מאותו המין) אונ ער זאל אין די קארב אריין געבן פון חולין דעם זעלביגן מין וואס די בהמה דרעשט (נמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה) וועט דאך זיין ניט ער וועט פר מאכן די מול פון דר בהמה בשעת זיא דרעשט (ווארום זי עסט דאך פון דעם זעלביגן מין) אונ ניט זי וועט עסן תרומה ווארום ער ניט דאך איר תולין: ד (גדולי תרומה תרומה) אז מען פר זייט תרומה דאס וואס עס

וואקסט

תרומה תרומה · וגדולי גדולין חולין · אבל הטבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית · ותרומת חוצה לארץ והמדומע והבכורים · גדוליהן חולין · גדולי הקדש ומעשר שני חולין · ופודה אותם בזמן זרעם : **ה** מאה לגנה של תרומה · ואחת של חולין · כולן מותרין בדבר שזרעו כלה · אבל בדבר שאין זרעו כלה · אפילו מאה של חולין · ואחד של תרומה כולן אסורין

נזו שיהיו גדולי תרומה כתרומה : **וגדולי גדולין חולין**. אם חזר וזרע אותן גדולין גדוליהן חולין : **הטבל** . גדוליו חולין משום דרובו חולין: **ומעשר ראשון** . נמי משום דרובו חולין: **וספיחי שביעית** . לפי שאינן מלויין ואינן נוהגים בכל שנה : **ותרומת חוצה לארץ** . נמי לפי שאינה מצויה : **והמדומע** . שרובו חולין: **ובבכורים**. שאינן מלוין [שאין] נוהגים אלא בשבעת המינים : **גדולי הקדש ומעשר שני חולין** . שאם זרע מהן סאה אחת והוסיף כמה סאה . חולין . אף בדבר שאין זרעו כלה : **ופודה אותם בזמן זרעם** פודה כל האוכל בדמי אותה סאה: **ה מאה לגנה של תרומה**. שדה שמזרעה ערוגות ערוגות ויש בה מאה ערוגות של תרומה וא׳ של חולין ולא ידיע

סי

וואקסט ־וף פון די תרומה איז אויך תרומה (וגדולי גדולין חולין) אבער אז ער האט פר זייט דס
וואס עס איז אוף גוואקסן פון תרומה דס איז חולין (אבל הטבל) אבר אז ער האט פר זייט טבל
(ומעשר ראשון) אדר מעשר ראשון . דס וואס עס וואקסט פון זיי איז חולין . האטשי אין טבל
איז דאך דא תרומה אונ אין מעשר איז דא תרומת מעשר . נאר ווייל די חולין פון דיא טבל
איז מער ווי די תרומה אונ די מעשר איז מער ווי די תרומת מעשר ווערן די תרומה אונ
תרומת מעשר בטל ברוב . אונ דס וואס עס וואקסט פון זיי איז חולין (וספיחי שביעית) אונ
די ווידר וואקסונג פון שביעית אז מען האט זיי פר זייט . איז דס וואס עס וואקסט דר פון איז
ניט נוהג דער דין פון שביעית . ווייל דס איז נאר אמאהל אין זיבן יאהר האבן די חכמים ניט
גוזר גווען אז דס וואס עס וואקסט פון די ווידר וואקסונג זאלן האבן דעם דין שביעית :
(ותרומת חוצה לארץ) תרומה פון תבואה וואס וואקסט אין חוצה לארץ אז מען האט פר זייט
ווייל עס איז דא ווייניג מענטשן וואס גיבן תרומה אין חוצה לארץ דאריבר האבן די חכמים ניט
גוזר גווען אז דס וואס עס וואקסט פון די תרומה זאל אויך זיין תרומה . נאר זייא זענן חולין :
(והמדומע) אז עס איז צו מישט גווארן תרומה מיט חולין אונ מען האט זיי פר זייט . ווייל דס
מערסטי איז חולין דאריבר איז דס וואס עס וואקסט דר פון אויך חולין (והבכורים) אונ אז מען
האט פר זייט בכורים (גדוליהן חולין) דס וואס עס וואקסט פון זיי איז חולין : (גדולי הקדש ומעשר
שני חולין) אז ער האט פר זייט הקדש אדר מעשר שני . דס וואס עס וואקסט פון זיי איז
חולין) . (ופודה אותם בזמן זרעם) אונ ער לייזט אויס די גאנצע הקדש אדר מעשר שני וואס
עס איז אוף גוואקסן מיט דעם געלט וואס עס איז ווערט גווען די איין כאה וואס ער האט פר זייט
בשעת ער האט פר זייט (ועיין בשנ"א) : **ה** (מאה לגנה של תרומה ואחת של חולין) אוב אין
אפעיד איז פר זייט גווארן הונדערט בייטן תרומה אונ איין בייט חולין אונ מען ווייס ניט וועלכע איז
די תרומה אונ וועלכע איז די חולין (כולן מותרין בדבר שזרעו כלה) זענן אלע בייטן מותר .
דס איז נאר אוב די תרומה איז פון אזעלכי תבואה וואס די קערנר ווערן פרפולט אין דר
ערד איידר עס וואקסט דר פון (אבל בדבר שאין זרעו כלה) אבער אז די תרומה איז פון
אזעלכי תבואה וואס ווערן ניט פרפולט (אפילו מאה של חולין ואחד של תרומה כולן אסורין

אסורין : ו הטבל גדוליו מותרין · בדבר שזרעו כלה · אבל בדבר שאין זרעו כלה · גדולי גדולין אסורין · איזהו דבר שאין זרעו כלה · כגון הלוף והשום והבצלים · רי"א השום (נ"א כשעורה) כשעורים : ז המנכש עם הנכרי בחסיות אע"פ שפירותיו טבל · אוכל מהם עראי · שתילי תרומה שנטמאו · שתלן טהרו מלטמא ואסורין

הי דחולין כולן מותרים קולא הוא שהקילו בגדולי תרומה דערוגה אחת של חולין מתרת ערוגות רבות בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אחת של תרומה אוסרת מאה של חולין לפי שאין הקרקע עולה באחת ומאה : ו הטבל גדוליו מותרים. באכילת עראי. כשאכל טבל שלא נגמרה מלאכתו : בדבר שזרעו כלה. השתא מפרש תנא למלתיה דתנן לעיל הטבל גדוליו חולין לא הויא אלא בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו גדולי גדולין אסורים באכילת עראי : השם כשעורה. כלומר השום חשוב זרעו כלה כמו השעורה ונקט שעורה לפי שאין בתבואות דבר שיהיה זרעו כלה ונאבד מהרה כמו השעורה. פירוש אחר השום שהוא גדול כשעורה אין זרעו כלה אבל פחות מכשעורה זרעו כלה ואין הלכה כרבי יהודה : ז המנכש. תולש עשבים רעים הגדלים בתוך התבואה וסירקות : בחסיות. כגון השום והלוף והבצלים והכרתי. כל אלו נקראים חסיות : אע"פ שפירותיו. של נכרי טבל דסבר האי תנא אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשר וגדולי טבל טבל בדבר שאין זרעו כלה. אפי' הכי אוכל מהן עראי : שתילי תרומה. כגון שתילי כרוב וכרתין שנטמאו: שתלן טהרו מלטמא. דכיון שנתחברו לקרקע נתבטלו מתורת אוכל. וא"ת כיון דעיקר גזירה גדולי תרומה כתרומה ליכא אלא משום תרומה טמאה ביד כהן דלמא משהי לה גביה ואתי לידי תקלה אכתי כיון דטהרו משהי לה גביה. וי"ל דתרומה נמכרת בזול הרבה לפי שאינה ראויה אלא לכהנים טהורים ואם נטמאת טעונה שרפה הלכך אפילו אם היו נותנים לכהן תרומה כדי לזרעה לא היה

נ"ל

אֲפִילוּ הוּנְדֶרְט בֵּייטְן זֶענֶן פַר זַייט מִיט חוּלִין אוּנ אֵיין בֵּייט מִיט תְּרוּמָה אוּנ מֶען וֵוייס נִיט וֶועלְכֶר בֵּייט אִיז חוּלִין אוּנ וֶועלְכֶר אִיז תְּרוּמָה זֶענֶן אַלִי אָסוּר : ו (הַטֶּבֶל גְּדוּלָיו מוּתָּרִין) תְּבוּאָה וָוס מֶען הָט נִיט אָפּ גְשֵׁייט דֶר פוּן קֵיין תְּרוּמָה הֵייסְט טֶבֶל אוּנ אוֹב מֶען הָט דִי טֶבֶל פַר זַייט דָס וָוס עֶס וַואקְסְט אוֹיף פוּן דִי טֶבֶל אִיז מוּתָּר (בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה) דָס אִיז נָאר בַּיי אַזֶעלְכִי תְּבוּאָה וָוס זֵיי וֶוערְן פַרְפוֹילְט אֵיידֶר עֶס וַואקְסְט פוּן זֵיי. (אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה גְּדוּלֵי גְדוּלִין אֲסוּרִין) אָבֶּר דִי טֶבֶל וָוס זֶענֶן פוּן אַזֶעלְכִי תְּבוּאָה וָוס וֶוערְן נִיט פַרְפוֹילְט אִיז דָס וָוס עֶס וַואקְסְט אוֹיף אָסוּר. אוּנ אַז עֶר הָט פַר זַייט דָס וָוס עֶס אִיז אוֹיף גְוַואקְסְן פוּן דִי טֶבֶל אוּנ עֶס אִיז נָאךְ אַמָאהְל אוֹיף גְוַואקְסְן אִיז אוֹיךְ אָסוּר. (אֵיזֶהוּ דָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה) וָוס זֶענֶן דִי זַאכְן וָוס וֶוערְן נִיט פַרְפוֹילְט אֵיידֶער עֶס וַואקְסְט פוּן זֵיי דְהַיְינוּ הַלּוּף וְהַשּׁוּם (קְנָאבּוֹל) וְהַבְּצָלִים (צִיבֶּעלִי). רַבִּי יְהוּדָה זָאגְט שׁוּם (כִּשְׂעוֹרִים) קְנָאבּוֹל זֶענֶן אַזוֹ ווי גֶערְשְׁטְן וָוס זֵייא וֶוערְן גְשְׁווִינְד פַרְפוֹילְט. ז (הַמְנַכֵּשׁ עִם הַנָּכְרִי בְּחַסִּיּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁפֵּירוֹתָיו טֶבֶל אוֹכֵל מֵהֶם עַרַאי) מְנַכֵּשׁ הֵייסְט מֶען רַייסְט אוֹיס דִי שְׁלֶעכְטִי גְרָאז וָוס וַואקְסְט צְווִישְׁן תְּבוּאָה אָדֶר יְרָקוֹת. זָאגְט דִי מִשְׁנָה אוֹב הַיִשְׂרָאֵל הָט גְהָאלְפְן אֵיין עַכּוּ"ם אוֹם צוּ רֵייסְן דִי שְׁלֶעכְטִי גְרָאז וָוס אִיז גְוַואקְסְן צְווִישְׁן זַיינֶע חַסִּיּוֹת (דָס אִיז קְנָאבּוֹל צִיבֶּעלֶע לוּף כְּרֵתִי). חָאטְשֶׁי דִי חַסִּיּוֹת פוּן עוֹבְדֵי כוֹכָבִים זֶענֶן אוֹיף גְוַואקְסְן פוּן טֶבֶל. פוּן דֶעסְטְוֶועגְן מֶעג דֶר יִשְׂרָאֵל עֶסְן אַבִּיסֶל תַּמִּיהּ. נָאר נִיט קֵיין גַאנְצֵי סְעוּדָה. (שְׁתִילֵי תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמְאוּ שְׁתָלָן טָהֲרוּ מִלְּטַמֵּא) פְלַאנְצוּנְגֶן פוּן תְּרוּמָה

וואס

ואסורין מלאכול · עד שיגום את האוכל · רבי יהודה אומר עד שיגום וישנה:

פרק י **בצל** שנתנו בתוך עדשים · אם שלם מותר . ואם חתכו בנותן טעם . ושאר כל התבשיל בין שלם בין מהותך בנותן טעם . ר' יהודה מתיר בצחנה · שאינו אלא

ליטול

[נ"ל מפסיד] מבטל שדהו אבל אם היו הגדולין חולין הי' מפסח תרומה עמהם כדי לזרעם: ואסורים לאכול. מעלה בעלמא היא: עד שיגום האוכל. יחתוך כל הראוי לאכילה ומה שיגדל אח"כ יהא מותר: עד שיגום וישנה. שיחתוך מה שגדל גם בפעם השניה. ומה שיגדל משני ואילך יהיה מותר ואין הלכה כר' יהודה: פ"י **בצל** שנתנו לתוך עדשים [של חולין] וה"ה בצל של תרומה שנתנו לתוך עדשים. [טעות המעתיק יש כאן וכצ"ל: בצל שנתנו לתוך עדשים. בצל של תרומה שנתנו לתוך עדשים של חולין] (וה"ה לבצל של חולין וכו') והוא הדין לבצל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה. ומיירי כגון שנתנו בעדשים אחר בשולו ואלו ממנו מימיו. שאז אין הבצל כשהוא שלם פולט בעדשים ולא בולע מהם אבל אם נתבשל הבצל בעדשים פשיטא דיהיב ובלע מטעמא. אף כשהוא שלם: בנותן טעם. דטעים להו כהן שמותר בחולין ובתרומה אי אית בהו טעמא דתרומה הכל אסור לזרים. ואי לא הכל חולין כשהיה: ושאר כל תבשיל. כגון שום וקפלוט וכיוצא בהן: מתיר בצחנה. אם נתן בצל של תרומה בצחנה שהם דגים קטנים הכבושים בציר נוטל את הבצל והצחנה מותר. ובלבד שיהיה הבצל שלם. שלא נימוח ולא נתערב עם הצחנה. שאין הבצל ניתן לתוכו אלא

להעביר

ווּס זֶענֶן טְמֵא גְוואָרְן אֵיידֶר מֶען הָט זֵיי אֵיין גְפְלאַנְצְט אוּנ דֶר נאָךְ הָט עֶר זֵיי אֵיין גְפְלאַנְצְט · זֶענֶן זֵיי טָהוֹר גְוואָרְן (ווייל זֵיי זֶענֶן גְוֶועןְ אֵיין גְפְלַאנְצְט אִין דֶר עֶרְד) אַז זֵיי קֶענֶן שׁוֹן נִיט מְטַמֵא זַיין (וַאֲסוּרִים מִלֶאֱכוֹל) נאָר מֶען טאָר זֵיי נִיט עֶסְן · (עַד שֶׁיָגוֹם אֶת הָאוֹכֶל) בִּיז עֶר זאָל אָפּ האַקְן פוּן דִי פְלַאנְצוּנְגֶען ווּס מֶען קֶען אִיצְט עֶסְן · אוּנ דָאס ווּס עֶס וֶועט דֶערְנאָךְ אוֹיף וואַקְסֶן וֶועט עֶר מֶעגְן עֶסְן · רַבִּי יְהוּדָה זאָגְט (עַד שֶׁיָגוֹם וְיִשְׁנֶה) דָס ווּס עֶס וֶועט אוֹיף וואַקְסֶן דֶעם עֶרְשְׁטְן מאָהְל מוּז עֶר אוֹיךְ אָפּ האַקְן אוּנ טאָר נִיט עֶסְן · נאָר דָס ווּס עֶס וֶועט וואַקְסֶן דֶעם אַנְדֶערְן מאָהְל מֶעג עֶר עֶסְן:

פרק י (בָּצָל שֶׁנְתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים) ווֶען אֵיינֶר הָט אַרֵיין גְלֵייגְט אַצִיבֶּעלֶע פוּן תְּרוּמָה ווּס זִיא אִיז שׁוֹן גְוֶועןְ גְקאָכְט] אִין אַרְבֶּעס פוּן חוּלִין. אִיז דֶר דִין (אִם שָׁלֵם מוּתָּר) אוֹב דִי צִיבֶּעלֶע אִיז גְוֶועןְ גַאנְץ [נִיט צוּ שְׁנִיטְן] אוּנ צוּקאָכְט אִיז זִיא אוֹיךְ גְוֶועןְ פְרִיעֶר . גִיט זִיא שׁוֹן נִיט קֵיין טַעַם אִין דִי אַרְבֶּעס פוּן חוּלִין · אִיז מוּתָּר (וְאִם חִתְּכוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם) אוּנ אוֹב זִיא אִיז גְוֶועןְ צוּ שְׁנִיטְן · אוֹב עֶס אִיז דָא אִין דִי אַרְבֶּעס אַטַעַם פוּן דִי צִיבֶּלֶע אִיז אָסוּר (וּשְׁאָר כָּל הַתַּבְשִׁיל בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחוּתָּךְ בְּנוֹתֵן טַעַם) אוּנ אַנְדֶרֶע גְקֶעכְץ נִיט קֵיין אַרְבֶּעס סַיי דִיא צִיבֶּלֶע אִיז גְוֶועןְ גַאנְץ אוּנ סַיי זִי אִיז גְוֶועןְ צוּ שְׁנִיטְן אוֹב זִיא גִיט הַטַעַם אִין דִי גְקֶעכְץ אִיז אָסוּר (רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בְּצַחֲנָה) רַבִּי יְהוּדָה זאָגְט אוֹב מֶען הָט אַרֵיין גְטאָהְן אַגַאנְצֶע צִיבֶּעלֶע פוּן תְּרוּמָה אִין צַחֲנָה [דָס אִיז קְלֵיינֶע פִישׁ אֵיין גְלֵייגְט אִין עֶסִיג] זאָל עֶר אַרוֹס נֶעמֶן דִי צִיבֶּעלֶע אוּנ דִי צַחֲנָה אִיז מוּתָּר (שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא לִיטוֹל אֶת הַזוּהֲמָא) ווארוּם דִי צִיבֶּלֶע נֶעמְט נאָר אַרוֹס דֶעם שְׁלֶעכְטְן גְשְׁמאַק פוּן דִי צַחֲנָה אָבֶּר זִיא גִיט נִיט קֵיין טַעַם אִין דִיא

צהנה

לטביר זוהמת הדגים. ולא כדי ליתן בו טעם ואין הלכה כרבי יהודה: ב תפוח. של תרומה שרסקו ונתנו כעסה מרוסק ונתנו לתוך העיסה וחמצה הואיל וחולין מחמת התרומה נתחמצה העיסה אסורה לזרים: אע״פ שהבאישו. מחמת השעורים של תרומה מימיו מותרים: ג הרודה. הוצאת הפת מן התנור נקראת רדייה: ונתנה ע״פ חבית של יין של תרומה. דהפת חמה קולטת ומושכת ריח היין: ר״מ אוסר. דסבר ריחא מילתא היא: רבי יהודה מתיר דסבר ריחא לאו מילתא היא: מפני שהשעורים שואבות. מושכות מלחלוחית יין של תרומה והלכה כרבי יוסי: ד אלא ריח כמון. דדוקא ריח של (פטוס) [כמון] נכנס לתוך הפת וריחא לאו מלתא היא בין בתרומה בין בכל איסורין שבתורה ולאו משום דהוסק התנור בתרומה אין איסורה איסור הנאה: ה תלתן. בערבי חולב״א ובלע״ז פינגריג׳ו

ליטול את הזוהמא: ב תפוח שרסקו ונתנו לתוך עיסה וחמצה · הרי זו אסורה. שעורים שנפלו לתוך הבור של מים. אע״פ שהבאישו מימיו (ס״א ל״ג) מימיו מותרין: ג הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין של תרומה · ר׳ מאיר אוסר · ורבי יהודה מתיר · רבי יוסי מתיר בשל חטים · ואוסר בשל שעורים. מפני שהשעורים שואבות: ד התנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו. הפת מותרת · שאין טעם כמון אלא ריח כמון: ה תלתן שנפלה לתוך הבור של יין בתרומה בכעשר

צחנה: ב (תפוח שרסקו) איין עפיל פון תרומה וואס מען האט איהם צו ריבן (ונתנו לתוך עיסה) אונ אריין גלייגט אין טייג פון חולין (וחמצה) אונ די טייג איז זויער גווארן פון דעם עפיל (הרי זו אסורה) איז דיא טייג אסור צו הישראל (שעורים שנפלו לתוך הבור של מים) גערשטן פון תרומה וואס זענן אריין גפאלן אין איין ברונן וואסר (אף על פי שהבאישו מימיו מותרין) אפילו די וואסר איז שלעכט גוואהרן פון די גערשטן. פון דעסטוועגן מעג הישראל טרינקן די וואסר. וואהרום ווען איז אסור אז תרומה גיט אטעם אין חולין נאר אז דיא תרומה פר בעסערט די חולין (נותן טעם לשבח) אבער אז דיא תרומה מאכט ערגר די חולין (נותן טעם לפגם) ווערן די חולין נים אסור: ג (הרודה פת חמה ונתנה על פי חביות של יין של תרומה רבי מאיר אוסר) ווען איינר האט ארוס גנומן ווארמע ברוט פון חולין אונ האט זי גלייגט אויף איין אפנע פאס וויין פון התרומה. נעמט דאך די ברוט אין זיך דעם ריח פון די וויין. זאגט רבי מאיר אז די ברוט איז אסור צו אישראל ווארום דער ריח פון איין איסור איז גלייך ווי דר איסור (ורבי יהודה מתיר) אונ רבי יהודה זאגט די ברוט איז מותר צו אישראל ווארום דער ריח פון איסור אסרת נים. רבי יוסי איז מתיר (בשל חטים) ביי ווייצענע ברוט ווארום זיא האט נאר אין זיך דעם ריח אונ דער ריח אסרת נים. (ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות) אונ אסרת ביי גערשטענע ברוט. ווארום גערשטן ברוט ציהט אין זיך די פיטבתקיט פון די וויין (עס הייסט די וויין ווערט אביסל אריין גצויגן אין די ברוט]: ד (תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו) איין אויבן וואס מען האט גהייצט מיט כמון פון תרומה אונ מען האט אין איהם גבאקן ברויט פון חולין (הפת מותרת) איז די ברוט מותר (שאין טעם כמון אלא ריח כמון) ווארום אין די ברוט איז ניטא דר טעם פון כמון נאר דר ריח פון כמון אונ דר ריח אסרת נים: ה תלתן שנפלה לתוך הבור של יין בתרומה

ובמעשר שני. אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ. בשביעי' ובכלאי הכרם והקדש. אם יש בזרע ובעץ. כדי ליתן טעם: ו מי שהיו לו חבילי תלתן בכלאי הכרם ידלקו. היו לו חבילי תלתן של טבל. כותש ומחשב כמה זרע יש בהם מפריש את הזרע. ואינו צריך להפרי' את העץ. אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העץ. ואתן את הזרע. אלא נותן העץ עם הזרע: ז זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה

פירו"ש: אבל לא בעץ. אע"פ שטעם עלו ופריו שוה אין העץ מצטרף עם הפרי לאסור יין של חולין. לפי שאין העץ קודש בתרומה. אבל שביעית וכלאים והקדש אף העץ אסור והעץ של תלתן ביין נותן טעם לשבח הוא: ו ידלקו. שאף העץ נאסר וכלאי הכרם טעונים שרפה דכתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה. פן תוקד אש: ומחשב כמה זרע יש בהן. דתרומה נפלה במחשבה וכאומד הדעת וא"צ להפריש את העץ. ואע"פ שטעם עלו ופריו שוין: ואם הפריש קודם כתישה. אינו יכול לכתוש ולהפריש מן הזרע וישאר העץ לעצמו דכיון שקרא עליו שם תרומה צריך ליתנו לכהן: ז שכבשן עם זיתי תרומה. דוקא זיתים לכבשן במים ובמלח וכשזיתי חולין פצועין דהיינו כתושים או מרוסקים

במעשר שני) ווען עס איז אריין גפאלן תלתן פון תרומה אדר פון מעשר שני אין ווייןפון חולין (אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ) איז דר דין אזו עס איז דא אין די קערנר פון די תלתן אזו פיל זיי זאלן קענן אריין געבן אטעם אין די ווין. איז די וויין אסור צו אישראל. חאטשי דיא צווייגן פון די תלתן האבן אויך דעם זעלביגן טעם ווס די קערנר. אונ זיי גיבן אויך אריין אטעם אין די וויין. פון דעסטוועגן ווערט די וויין ניט אסור פון די צווייגן פון תלתן. ווארום תרומה אונ מעשר שני דארף מען נייאר געבן פון די קערנר אונ ניט פון די צווייגן זענן די צווייגן פון תלתן חולין (בשביעית ובכלאי הכרם ובהקדש) אבר תלתן פון שביעית אדר פון כלאי הכרם אדר פון הקדש אוב זיי זענן אריין גפאלן אין וויין ניט פון שביעית אונ ניט פון כלאים אונ ניט פון הקדש (אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם) אפילו די קערנר אליין קענן ניט געבן קיין טעם אין די וויין נאר מיט די צווייגן צוזאמן גיבן זיי אטעם אין די וויין. איז די וויין אסור. ווארום שביעית אונ כלאים אונ הקדש איז ביי די צווייגן פון תלתן אויך. ווייל זיי האבן דעם זעלביגן טעם ווס די קערנר: ו (מי שהיו לו חבילי תלתן בכלאי הכרם ידלקו) ווען איינר הט בינטלאך תלתן פון כלאי הכרם זאל ער זיי פר ברענן (היו לו חבילי תלתן של טבל) אוב ער הט בינטלאך תלתן פון טבל [ווס מען דארף געבן פון זיי תרומה] (כותש ומחשב כמה זרע יש בהם) קלאפט ער אוס די קערנר פון די תלתן אונ ער שאצט אפ ווי פיל מאס קערנר דא קען זיין [ווארום תרומה מעסט מען ניט] (מפריש את הזרע) אונ ער גיט תרומה פון די קערנר (ואינו צריך להפריש את העץ) אונ ניט פון די צווייגן (אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העץ ואתן את הזרע) אבר אז ער הט ניט אוס גקלאפט די קערנר נאר ער הט אפ גשייט תרומה פון די תלתן ווען די קערנר זענן נאך גוועזן אין די צווייגן. טאר ער ניט זאגן איך וועל איצט ארוס נעמן די קערנר אונ וועל זיי געבן דעם כהן אונ די צווייגן וועל איך מיר איבר לאזן. (אלא נותן העץ עם הזרע) נאר ער מוז געבן דעם כהן די קערנר מיט די צווייגן. ווייל ער האט זייא גרופען תרומה ווען זייא זענן גוועזן אין איינעם זענן זייא אין איינם תרומה: ז (זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה) ווען איינר הט איין גלייגט זיתים פון חולין מיט זיתים פון תרומה אין איין כלי

פצועי חולין עם פצועי תרומה · פצועי חולין עם שלימי תרומה · או במי תרומה אסור . אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה מותר : ה דג טמא שכבשו עם דג טהור · (נ"א וכל) כל גרב שהוא מחזיק סאתים אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה שהן חמש סלעים בגליל דג טמא . צירן אסור · רבי יהודה אומר רביעי'

פצועים בולעים מזיתי תרומה אף כשהם זיתי תרומה הם שלימים . ואף אם כבשן במים שנכבשו בהן זיתי תרומה אסור : אבל שלימי חולין . כשזיתי חולין שלימין אף אם כבשן עם זיתי [תרומה] פצועין אין בולעין מהם : ה גרב. חבית : כל גרב שהוא מחזיק סאתים . אם נכבש דג טמא עם הרבה דגים טהורים בתוך חבית והחבית מחזק

ויש מציר דג טמא משקל עשר זוזים של יהודה . שהם חמש סלעים של גליל וכל השאר ציר דג טהור שנמצא ציר של דג טמא אחד מתשע מאות וששים של דג טהור אסור . ואם היה הציר של דג טמא פחות מכן מותר : ר' יהודה אומר רביעית לסאתים. כשיהיה רביעית לוג של ציר טמא בתוך סאתים של טהור אסור הכל

בסאתים

מיט וואסר אונ מיט זאלץ . זיי זאלן ליגן ביז דיא זאלץ וואסר וועט ארייין געבן אטעם אין די זיתים וועלן די זיתים גוט זיין צום עסין (פצועי חולין עם פצועי תרומה) סאיי די זיתים פון חולין זענן געווען צו שפאלטן אונ דיא זיתים פון תרומה זענן אויך געווען צו שפאלטין (פצועי חולין עם שלימי תרומה) אונ סיי די חולין אליין זענן געווען צו שפאלטן אונ די תרומה זענן גאנץ. (או במי תרומה אסור) אדר ער הט גלייגט זיתים פון חולין אין די זאלץ וואסר וואס אין זיי איז געלעגן זיתים פון תרומה אונ מען הט די זיתים פון תרומה ארויס גנומן איידר מען הט אריין גלייגט די חולין . זענן אלץ די זיתים חולין אסור . ווארום ווייל די חולין זענן צו שפאלטן דורך די שארפקייט פון די זאלץ וואסר ציהן זיי אין זיך אריין אטעם פון דיא זיתים פון תרומה (אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה מותר) אבער אז דיא זיתים פון חולין זענן גאנץ אפילו די זיתים פון תרומה זענן צו שפאלטין . איז מותר . ווארום אז זיי זענן גאנץ ציהן זייא ניט אריין אין זיך דעם טעם פון דיא תרומה: ה (דג טמא שכבשו עם דג טהור) ווען איינר הט איין גפרעסט פיש וואס זענן טמא מיט פיש וואס זענן טהור איז דאך דער איסור נאר פון דיא ציר (דיא זאפט דאס איז דיא בלוט וואס גייט ארויס פון דיא פיש אז זייא ליגין אין זאלץ) פון דג טמא מיט דג טהור וואס זענען צו מישט . ווארום דעם דג טמא דער קענט מען אונ מען קען איהם ארויס נעמן . (כל גרב שהוא מחזיק סאתים) איז דער דין אויב ער הט איין גיפרעסט דיא פיש אין איין פאס וואס די פאס האלט צוויי סאה . אונ דר ציר פון די דגים טהורים זענן מער פון די דגים טמאים (אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה שהן חמש סלעים בגליל דג טמא) דהיינו אויב מען זאל אפ וועגן דעם ציר (די זאפט) וואס איז ארויס גגאנגן פון די דגים טמאים ווען זייא ווען צעהן גילדן איף דיא גילדינס פון [דר מדינה] פון יהודה וואס דאס איז פינף טאלער אין [דר מדינה] גליל . אונ די איבעריגע ציר וואס איז דא אין דר פאס איז פון די דגים טהורים . אז מען זאל דאס ובערעכנן איז דר ציר פון דעם דג טהור מעהר ווי דר ציר פון דג טמא מיט ניין הונדערט אונ זעכציג מאל אזו פיהל (צירן אסור) איז דער ציר אסור . (דער חשבון שטייט אין תי"ט) . אבער אז דער ציר פון דעם דג טמא איז ווייניגער ווייא דיא וואג פון צעהן גילדין פון יהודה איז מותר. רבי יהודה זאגט (רביעית בסאתים) אוב עס איז דא איין

במאתים ורבי יוסי אומר אחד משׁשה עשר בו: ט חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירם. העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור: י כל הנכבשים זה עם זה מותרים. אלא עם החסית. חסית של חולין עם חסית של תרומה · ירק של חולין עם חסית של תרומה אסור. אבל חסית של חולין עם ירק של תרומה מותר: יא רבי יוסי אומר כל השלקים עם התרדים אסורים.

מפ: י

הכל. פחות מכן מותר. ושיעור זה הוא קרוב למאתים. ואע"ג דר"י סבר מין במינו לא בטיל שאני ציר דזיעה בעלמא הוא ואין איסורו אלא מדרבנן לכך א"ר יהודה דבטל בקרוב למאתים: ור' יוסי אומר. דבטל בי"ו והלכתא דציר בטיל ביותר מאלף אם יש יותר מאלף מדג טהור ואחד מדג טמא הכל מותר. ואם לאו הכל אסור: ט לא פסלו את צירן. דהקילו בציר של חגבים טמאים שאינו אוסר מפני שאין להם דם ואינו אלא לחלוחית בעלמא: שהוא טהור. לא מבעי' דאינו אוסר את תערובתו אלא הוא עצמו טהור. והלכה כעדותו של רבי צדוק: י כל הנכבשים זה עם זה. ירקות חולין שנכבשו עם ירקות של תרומה אין התרומה אוסרת את החולין: חוץ מן החסיות. שום ולוף ובצל וכרתי קרויים חסית דאגב חורפייהו יהבי טעמא בכל מידי דנכבשין עמהן. וכשהן של תרומ' אוסרים בין ירק בין חסית של חולין ואבל ירקות של תרומה אינן אוסרים כשהן נכבשים. אבל מבושלים או נשלקים אוסרים: יא ר"י אומר כל

הנשלקים

רביעית [אקוואטירטיל] ציר פון דג טמא אין צוויי סאה ציר פון דג טהור איז אסור אין גאנצן אבער אז עס איז ווייניגער וויא אקוואטירטיל אין צוויי סאה איז מותר. רבי יוסי זאגט אחד משׁשה עשר בו) אוב דער ציר פון דג טמא איז א זעכצענטל תלק פון דעם ציר פון דעם דג טהור איז מותר אין גאנצן: ט (חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירם) הייׁשעריקן טמאים וואס זענען איין גפרעסט געוואָרן מיט הייׁשעריקן טהורים. איז דער ציר זייערער ניט אסור ווייל עס איז אין דעם ציר ניטא קיין בלוט נאר אפייכטיקייט. (העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור) האט רבי צדוק עדות געזאגט אז דער ציר פון הייׁשעריקן טמאים זענען טהור אפילו זיי זענען ניט צומישט געוואָרן מיט ציר פון הייׁשעריקן טהורים: י (כל הנכבשים זה עם זה מותרים) אלע ירקות חולין וואס זענען איין געלייגט געוואָרן מיט ירקות תרומה זענען מותר צו הישראל (אלא עם החסית) נאר חסית דאס איז קנאבל לוף ציבעלע כרתי) ווייל זיי זענען שארף גיבן זיי הטעם אין יעדר זאך וואס עס ווערט איין געלייגט מיט זיי. (חסית של חולין עם חסית של תרומה) אוב חסית פון חולין איז איין געלייגט געוואָרן מיט חסית פון תרומה (ירק של חולין עם חסית של תרומה אסור) אדער ירק פון חולין איז איין געלייגט געוואָרן מיט חסית פון תרומה איז אסור. ווארום דיא חסית פון תרומה גיבן הטעם אין די חסית אדער אין די ירק פון חולין. (אבל חסית של חולין עם ירק של תרומה מותר) אבער אז מען האט איין געלייגט חסית פון חולין מיט ירק פון תרומה איז מותר. ווארום די ירק פון תרומה גיט ניט קיין טעם אין די חסית פון חולין נאר דיא חסית פון חולין גיט הטעם אין די ירק פון תרומה. (אבער אז מען האט געקאכט ירק פון תרומה מיט ירק פון חולין איז אסור. ווארום דורך דעם קאכן גיט די תרומה הטעם אין דיא חולין): יא רבי יוסי זאגט (כל הנשלקים עם התרדים אסורים. מפני שהם נותנים את הטעם)

אלין

השלקים עם התרדים אסורים . רבי יוסי פליג אתנא קמא וסבר דכל שאר ירקות אינן אוסרים אפילו נשלקים חוץ מן התרדים של איסור כגון של תרומה ושל כלאי הכרם שהן נותנים טעם בשליקתן: כרוב של שקיא . הגדל בארץ יבשה שצריך להשקותה אם [שלקו] עם כרוב של תרומה הגדל בארץ לחה. שאין צריך להשקותה אסור . דשל שקיא מחמת יבשותו הוא בולע : ר"ע אומר. כל איסור והיתר המתבשלים זה עם זה והם מין אחד מותרים שאין נותנים טעם זה בזה חוץ מבשר איסור והיתר שנתבשלו יחד דאסור. ולית הלכתא כהך מסקנא דתנאי · אלא כתנא קמא בלבד .

מפני שהם נותנין את הטעם . רבי שמעון אומר כרוב של שקיא עם כרוב של בעל אסור · מפני שהוא בולע · ר' (ס"א ר"ע) יהודה אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרים · אלא עם הבשר · ר' יוחנן בן נורי אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת · מפני שהיא פולטת ואינה בולעת : **יב** ביצה (ס"א שנתבלה) שנתבשלה בתבלין אסורין · אפילו

חלמון

דאמר כל הנכבשים מותרים חוץ מן החסיות . אבל מבושלים או שלוקים כולן אסורים : הכבד אוסרת · כבד של טרפה שבשלה עם היתר אוסרת כל המתבשל עמה : ואינה נאסרת · אם נתבשלה עם דבר איסור . דמתוך שהיא טרודה לפלוט תדיר רבוי דם שבה לא בלעה והלכתא כבד שנתבשלה אפילו היא של היתר אסור לאוכלה . ואוסרת כל מה שנתבשל עמה לפי שהיא מלאה דם . ופולטת וחוזרת ובולעת מהדם שפלטה . ואין לה תקנה בבשול . אלא א"כ השהבה באור תחלה יפה . וכן נהגו העם : **יב** בתבלים אסורים.

כגון

אלץ וואס עס ווערט גיקאכט מיט תרדים פון תרומה אדר פון איסור . איז אסור . ווייל זייא גיבן הטעם אין דעם וואס עס ווערט גקאכט מיט זיי . אבר אנדרע ירקות פון תרומה אדער פון איסור אז זיי זענן גקאכט געווארן מיט ירקות פון חולין זענן די חולין ניט אסור ווארום אפילו דורך קאכן גיט אויך ניט קיין טעם איין ירק אין די אנדרע . אונ רבי יוסי קריגט אויף דעם תנא פון יענער משנה וואס ער זאגט אז דורך קאכן גיבן אלי ירקות הטעם איינע אין אנדערן . אונ רבי יוסי זאגט נאר תרדין גיט אריין איין טעם אבר ניט קיין אנדרע ירק . רבי שמעון זאגט (כרוב של שקיא עם כרוב של בעל אסור מפני שהוא בולע) כרוב וואס וואקסט אין אטרוקנע ערד וואס מען דארף איר אן טרינקן אוב זי איז פון חולין טאר מען איר ניט קאכן מיט כרוב פון תרומה וואס וואקסט אין אפייכטע ערד . ווארום ווייל די כרוב פון חולין איז טרוקן זאפט זי איין פון די כרוב פון תרומה . רבי עקיבא זאגט (כל המתבשלין זה עם זה מותרים . אלא עם הבשר) אז איין איסור מיט איין היתר פון איין מין זענן גקאכט געווארן צו זאמן . איז מותר . ווייל דר היתר איז פון דעם זעלביגן מין פון דעם איסור נעמט ניט דר היתר קיין טעם פון איסור . נאר פלייש פון איסור מיט היתר אז מען האט גקאכט צו זאמן איז אסור . ווארום פלייש ווייל עס איז פעט ווערט צו קאכט דר איסור מיט דעם היתר אין איינעם . רבי יוחנן בן נורי זאגט (הכבד אוסרת ואינה נאסרת) לעבר וואס איז טרפה אוב זי איז גקאכט געווארן מיט היתר . ווערט דר היתר אסור פון די טרפה לעבר אבר לעבר פון היתר וואס איז גקאכט געווארן מיט איין איסור . ווערט די לעבר ניט אסור (מפני שהוא פולטת ואינה בולעת) ווייל פון די לעבר גייט ארויס בלוט קען זי ניט איין זאפן דעם טעם פון איסור : יב (ביצה שנתבשלה בתבלין אסורין) איין איי וואס איז גקאכט געווארן מיט בשמים וואס זענן אסור . דהיינו די בשמים איז פון תרומה אודר פון ערלה אודר

פון

חלמון שלה אסור. מפני שהוא בולע. מי שלקות ומי כבשים של תרומה. אסורים לזרים:

פרק יא אין נותנים דבילה וגרוגרת לתוך המוריים. מפני שהוא מאבדן. אבל נותנין את היין למוריים. ואין מפטמין את השמן אבל עושין את היין יינומלים. אין מבשלים יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודה מתיר. מפני שהוא משביחו:

ב דבש תמרים. ויין תפוחים. וחומץ סתוניות. ושאר כל מי פירו' של

כגון תבלין של תרומה או של ערלה וכלאי הכרם: אפילו חלמון. האוכל של ביצה שהוא מבפנים. וכל שכן החלבון שהוא מבחוץ: מי כבשים ומי שלקות. שכבשו או שלקו בהן תרומה אסורים לזרים:

פר' יא אין נותנין דבילה וגרוגרת. של תרומה: לתוך המוריים. שומן של דגים: מפני שהוא מאבדן. שהן דרך דבילה וגרוגר' הנתוני' במוריים לסחטן ולהוצי' את מימיהן ואחר כך משליכן: אבל נותנים את היין למוריים. רגילים היו לתת יין למוריים שלא היו בו שמנונית כל כך כדי למתקן ולתת בו טעם. הלכך מותר ליתן יין של תרומה לתוכו. ולא אמרינן לעבודי אוכלא בלבד הוא מוסן את היין והוי כמאבדו: אין מפטמין את השמן. של תרומה בעיקרי בשמים שבולעים את השמן ואזיל לאבוד. אי נמי דלא חזי השמן לאכילה כשהוא מפוטם: יינומלים. נותנים לתוך היין דבש ופלפלין: ממעיטו. שמתחסר ומתמעט על ידי הבשול. ואית דמפרשי שממעיטו משותיו. שאין בני אדם רגילין לשתות יין מבושל כמו חי: מפני שהוא משביחו. ומתקיים יותר. ואין הלכה כר"י:

ב סתוניות. ענבים שאינם מתבשלים עד ימות הגשמים ורגילים לעשות מהן חומץ: ושאר כל

פון כִּלְאֵי הַכֶּרֶם (אֲפִילוּ חֶלְמוֹן שֶׁלָּה אָסוּר . מִפְּנֵי שֶׁהוּא בּוֹלֵעַ) אִיז אֲפִילוּ דִי גֶעלְכִיל אוֹיךְ אָסוּר. אוּנ דִיא וַוייסֶל אִיז גֶעווִיס אָסוּר . וַוייל דִי אַיי זָאפְּט אַיין דֶעם טַעַם פוּן דִיא בְּשָׂמִים (מֵי שְׁלָקוֹת וּמֵי כְּבָשִׁים שֶׁל תְּרוּמָה . אֲסוּרִים לְזָרִים) דִי וַואסֶר וָוס אִין זֵיי אִיז אַיין גְלֵייגְט גְוָוארֶן אוֹדֶר גֶקָאכְט גְוָוארֶן יְרָקוֹת פוּן תְּרוּמָה זֶענֶען אָסוּר צוּ אַ יִשְׂרָאֵל :

פרק יא (אֵין נוֹתְנִין דְּבֵילָה וּגְרוֹגֶרֶת לְתוֹךְ הַמּוּרִיִּים . מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאַבְּדָן) מֶען טָאר נִיט גֶעבְּן גְפְּרֶעסְטֶע פֵייגְן אוֹדֶר גְטְרִיקֶענְטֶע פֵייגְן פוּן תְּרוּמָה אִין מוּרִיִּים [דָס אִיז אַיין עֶסְן וָוס מֶען מַאכְט פוּן דִי פֶעטְס פוּן פִישׁ) וַוייל עֶר מַאכְט צוּ שָׁאדְן דִי פֵייגְן . וָוארוּם אִין דִי מוּרִיִּים קְוועטְשְׁט מֶען נָאר אַרַיין דִי זַאפְט אוּנ דִי פֵייגְן וַוארְפְט מֶען אַוֶועק. אוּנ מֶען טָאר נִיט אַוֶועק וַוארְפְן קֵיין תְּרוּמָה (אֲבָל נוֹתְנִין אֶת הַיַּיִן לַמּוּרִיִּים) אָבֶּר וַויין פוּן תְּרוּמָה מֶעג מֶען אַרַיין גִיסְן אִין דִי מוּרִיִּים (וְאֵין מְפַטְּמִין אֶת הַשֶּׁמֶן) מֶען טָאר נִיט צוּ מִישְׁן אַייל פוּן תְּרוּמָה מִיט בְּשָׂמִים . וָוארוּם דוּרְךְ דִיא בְּשָׂמִים וֶועט מֶען נִיט קֶענֶן דִי אַייל עֶסְן . וֶוערְט דָאךְ דִי אַייל צוּ שָׁאדְן וֶוערְן (אֲבָל עוֹשִׂין אֶת הַיַּיִן יֵינוּמְלִים) אָבֶּר מֶען מֶעג מַאכְן וַויי יֵינוּמְלִין [דָאס אִיז מֶען גִיסְט אַרַיין אִין וַויין הָאנִיג מִיט פֶּעפֶּער . אוּנ דָאס אִיז גוּט צוּם טְרִינְקְן] (אֵין מְבַשְּׁלִים יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֲיטוֹ) מֶען טָאר נִיט קָאכְן וַויין פוּן תְּרוּמָה וַוייל דִי וַויין וֶוערְט וֶוינִיגֶער דוּרְךְ דֶעם קָאכְן . רַבִּי יְהוּדָה (מַתִּיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁבִּיחוֹ) זָאגְט מֶען מֶעג קָאכְן וָוארוּם דוּרְךְ דֶעם קָאכְן וֶוערְט דִי וַויין בֶּעסֶר . אוּנ עֶס קֶען לַאנְג שְׁטֵיין אוּנ נִיט ווֶיעֶר וֶוערְן : ב (דְּבַשׁ תְּמָרִים) הָאנִיג פוּן טֵייטְלֶען (יֵין תַּפּוּחִים) אוּנ עֶפִּיל וַויין (וְחוֹמֶץ סְתְוָנִיּוֹת) אוּנ עֶסִיג פוּן וֵוינְטֶער וַויינְטְרוֹיבְּן [דָאס אִיז וַויינְטְרוֹיבְּן וָואס זֵיי וֶוערְן נִיט צֵייטִיג בִּיז וִוינְטֶער וּשְׁאָר

כל

כל מי פירות. חוץ מיין ושמן: **מחייב קרן וחומש**. לזר שאוכלן בשוגג דחשיב להו משקה תרומה ממש: **ורבי יהושע פוטר מחומש**. אבל קרן חייב. ולכתחלה אסורים לזרים: **מטמא משום משקה**. עושים ומטמאים ומכשירים זרעים לקבל טומאה כשאר משקים דכתיב (ויקרא יא) אשר יבא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה: **כמוני פטמין**. כפטם הזה שמוגה לזרות בשמים בלו פלא בדקדוק וחוזר ומוסיף עליהם אבל חכמים בדקדוק מנו שבעה משקים שאלו בלבד עושים ומטמאים ומכשירים הזרעים לקבל טומאה ואין להוסיף עליהם. ושבעה משקין שמנו חכמים הם מים על יין שמן דם דבורים. חלב. דם. והלכה כרבי יהושע:

של תרומה • רבי אליעזר מחייב קרן וחומש • ורבי יהושע פוטר • ורבי אליעזר מטמא משום משקה • אמר ר' יהושע לא מנו חכמים שבעה משקים כמוני פטמים אלא אמרו שבעה משקין טמאים. ושאר כל המשקין טהורין: **ג** אין עושין תמרים דבש. ולא הפוחים יין. ולא סתוניות חומץ • ושאר כל הפירות אין משנין אותם מברייתן • בתרומה ובמעשר שני • אלא זיתים וענבים בלבד. אין סופגין הארבעים משום

הערלה

ג אין עושין תמרי' דבש. אם הם של תרומה. או של מעשר שני. שהתמרים אוכל והדבש משקה ואין מחזירים האוכל משקה: **אלא בזיתי' וענבי' בלבד**. דבפירות אמרה תורה בהם (במדבר יח) כל חלב יצהר וכל חלב תירוש: **אין סופגים את הארבעים משום**

ערלה

בל מי פירות של תרומה) אונ זאפט פון אנדרי פירות פון תרומה [אויסער וויין אונ אייל] (רבי אליעזר מחייב קרן וחומש) זאגט רבי אליעזר אז איין ישראל האט דאס געגעסן בשוגג איז ער חייב צו בצאלן צום כהן דעם קרן אונ דעם חומש [אפינפטיל מער ווי דס איז ווערט]. ווארום דאס איז המשקה (רבי יהושע פוטר) אונ רבי יהושע זאגט ער איז נאר חייב צו בצאלן דעם קרן אונ ניט דעם חומש. ווארום דאס איז ניט קיין משקה. אונ אז מען עסט אזו איין זאך וואס דס איז ניט קיין עסין אודר ניט קיין משקה דארף מען ניט געבן קיין חומש (ורבי אליעזר מטמא משום משקה) אונ רבי אליעזר זאגט אז דאס איז א משקה צו אלי זאכן. דס ווערט טמא. אונ איז מטמא איין אנדר זאך. אונ אויב פון די משקה גיסט זיך ארויף אויף זרעים קענן שון די זרעים טמא ווערן אויב עס וועט זיך אן רירן הטומאה אן זיי. אונ רבי יהושע האט גזאגט (לא מנו חכמים שבעה משקים כמוני פטמים) די חכמים האבן ניט גציילט זיבן מינים משקים ווי איינר ציילט זבינערלייא געווירצן. וואס ער ציילט ניט ריכטיג. נאר ער לייגט צו נאך אונ נאך (אלא אמרו שבעה משקין טמאים ושאר כל המשקין טהורין) נאר אז די חכמים האבן גציילט זבין מינים משקים האבן זיי גמיינט נאר די מינים וואס זייא האבן גציילט אונ ניט מער. ודי זיבן משקים זענן וואסר. טאה. וויין. אייל. האניג פון בינען. מילך. בלוט:

ג (אין עושין תמרים דבש) מען טאר ניט מאכן פון טייטלן האניג (ולא תפוחים יין) אונ ניט פון עפיל וויין. (ולא סתוניות חומץ) אונ ניט פון ווינטר ווייטרובן עסיג (ושאר כל הפירות אין משנין אותם מברייתן) אונ אלע מינים פירות טאר מען ניט הענדרן פון וויא זייא זענן בשאפן וואקן [מען טאר ניט מאכן פון קיין עסן א משקה] (בתרומה ובמעשר שני) ביי תרומה אונ ביי מעשר שני (אלא זתים וענבים בלבד) נאר איילבערן אונ ווייטרובן מעג מען הענדרן אונ מאכן פון זייא אייל אונ וויין (אין סופגין את הארבעים ערלה) ווען איינר האט אים גקוועטשט פירות פון ערלה אונ האט גטרונקן דעם זאפט אונ די פירות האט ער ניט געגעסן. קומט אים

ניט

הערלה · אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מביאין בכורים משקין. אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים · ואין מקריבין ע"ג המזבח · אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים : ד עוקצי תאנים וגרוגרות (ס"א הכליסין) והכליסים והחרובין של תרומה אסורים לזרים : ה גרעיני תרומה בזמן שהוא מכנסן אסורות · ואם השליכן מותרות · וכן עצמות הקדשים. בזמן שהוא מכנסן אסורין · ואם

ערלה. פירות של ערלה שסחטן והוציא מהן משקה אין לוקה מן התורה השותה אותו משקה אלא בזיתים וענבים בלבד : ואין מביאים בכורים משקין · דכתיב (דברים כו) את ראשית פרי האדמה. פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה : אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבי'. דגמר בכורי' מתרומה : ואין מקריבים על גבי המזבח. אלא כמו למנחות ויין לנסכים : ד עוקצי תאנים. שבהם התאנים מחוברי' לאילן : הכליסין. הרמב"ם פירש שהם מין ממיני התאנים :

ה גרעיני תרומה. גרעינים שנשארו בתוך פירות של תרומה כשהכהן אוכלם : בזמן שהכהן מכניסן. ודעתו עליהם ולא הפקירן אסורים וכגון שיש בהן רכין וראוין לאכילה כגון גרעיני התפוחים והחבושין והאגסים. או שנשאר בהם לחלוחית שבנ"א מוצצים אותן. כגון גרעיני התמרים וכיוצא בהם. אבל אינם ראויים כלל אפילו הכהן מכניסן הרי אלו מותרים : עצמות הקדשים. בשלמות הראויין קצת לאכילה מיירי כגון ראשי כנפים וסחוסין:

ניט קיין מלקות (אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים) נאר אייל בערן און ווייןטרויבן פון ערלה צו ער האט אוס געקוועטשט און געטרונקען דיא אייל אודר דיא וויין איז ער חייב מלקות (ואין מביאין בכורים משקין) און מען טאר ניט אוס קוועטשן פירות פון בכורים און ברייגען דעם זאפט צום כהן פאר בכורים (אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים) נאר איילבערן און ווייןטרויבן פון בכורים מעג מען אויס קוועטשן און ברייגען דיא אייל אודר די וויין (ואינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים) און די זאפט פון אלי פירות ווערן ניט טמא אזו וויא משקה . ווייל זיי זענען ניט קיין משקה . נאר אייל און וויין ווערן טמא ווייל זיי זענען המשקה (ואין מקריבין על גבי המזבח) און מען טאר ניט מקריב זיין אויף דעם מזבח (אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים) נאר וואס עס גייט ארוס פון די איילבערן · אייל · און וואס עס גייט ארוס פון די ווייןטרויבן · וויין : ד (עוקצי תאנים) די קליינע ריטלאך וואס שטעקן אין דיא פייגן . (וגרוגרות) און אין די געטריקענטע פייגן (והכליסין) און אין די כליסים [דאס איז אויך איין מין פייגן] (והחרובין של תרומה אסורים לזרים) און אין באקסערן פון תרומה . די אלי זאכן טאר אישראל ניט עסן : ה (גרעיני תרומה) די קערנר פון דיא פירות פון תרומה וואס דר כהן עסט (בזמן שהוא מכנסן אסורות) אוב דער כהן זאמלט זייא און איז ניט מפקיר . זענען זיי אסור צו אישראל (ואם השליכן מותרות) און אוב דער כהן האט זיי אוועק געווארפן זענען זיי מותר צו אישראל . דאס איז נאר ביי אזעלכי קערנער וואס טויגן צום עסין אודר עס איז נאך דא אויף זייא פון דער פרי . דא איז דער דין אוב דער כהן זאמלט זיי זענען זיי אסור צו אישראל . אבר אזעלכי קערנר וואס טויגן גאר ניט צום עסין אפילו דר כהן זאמלט זיי פון דעסט וועגן זענען זייא מותר צו אישראל (וכן עצמות הקדשים) און אזו איז דער דין ביי די ביינער פון קדשים [וואס מען קען נאך פון זיי עסין] (בזמן שהוא

ואם השליכן מותרין. המורסן מותר: סובין של חדשות אסורות. ושל ישנות מותרות. ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין. המסלת קב או קבין לסאה. לא יאבד את השאר. אלא יניחנו במקום המוצנע: ו מגורה שפנה ממנה חטי תרומה. אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת. אלא מכבד כדרכו ונותן לתוכה חולין: ז וכן הבית של שמן

שנשפכה

ושמחסין: המורסן. של תרומה והן סובין הגסין מותר לזרים: סובין. של חטין חדשות של תרומה אסורים לזרים. לפי שהחדשות הן לחות ואינם נטחנים היטב. ונשאר קמח הרבה מעורב בסובין: ושל ישנות. של חטין ישנות. שהן יבשות ונטחנו' היטב מותרות. שאין קמח מעורב בהן כלל. ועד ל' יום נקראים חדשות: ונוהג בתרומה. בהוצאת הסובין והמורסן כדרך שנוהג בחולין ואין כאן משום מאבד תרומה כשמשליך מה שאינו ראוי לאכילה: המסלת. שקולט את הסולת כדי לעשות פת נקיה ביותר ולא בירר מסאה אחת שהיא ששה קבין אלא קב או קבים: לא ישליך את השאר. שהרי הוא ראוי לאכילה. ונמצא מאבד את התרומה: ו מגורה. אוצר שאוצרים תבואה לתוכו: מכבד כדרכו. כדרך שרגילים לכבד האוצרות בעת שמפנים אותן:

מטפח

סובין אסורין) אוב דר כהן זאמלט זיי בשעת ער עסט די פלייש ער איז זיי ניט מפקיר זענן זיי אסור צו א ישראל. (ואם השליכן מותרין) אונ אוב ער ווארפט זיי אוועק זענן זיי מותר צום ישראל. אבר אזעלכי ביינר וואס מען קען גאר ניט עסין פון זיי אפילו דר כהן זאמלט זיי זענן זיי אויך מותר צו א ישראל. (המורסן מותר) גראבע קלייען פון תרומה זענן מותר צו א ישראל. (סובין של חדשות אסורות) דינע קלייען אוב זיי זענן פון נייע תבואה וואס זענן נאך פייכט קענן זיי זיך ניט גוט צו מאלן איז אריין גמישט מעהל אין די קלייען. זענן די קלייען אסור צו א ישראל. (ושל ישנות מותרות) אונ פון אלטע תבואה (דס איז נאך דרייסיג טעג ווי מען האט זיי אפ געשניטן) וואס די תבואה זענן טרוקן צו מאלן זיי זיך גוט אונ עס איז גיט אריין גמישט קיין מעהל אין די קלייען. זענן די קלייען מותר צו א ישראל. (ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין) מען מעג ביי תרומה בשעת מען מאלט זיי אזו טאן וויא מען טוט ביי חולין. מען מעג ארוס נעמן די גראבי קלייען אונ די דינע קלייען אונ אוועק ווארפן וואס עס טוג ניט. אונ זאל ניט מורא האבן טאמר מאכט ער צו שאדן תרומה. (המסלת קב או קבין לסאה) ווען איינר מאכט פיינע מעהל. אונ נעמט נאר ארוס איין קב אדר צוויי קבים פון א סאה (וואס זי איז זעקס קבין) אונ די איבריגע דארף ער נישט (לא יאבד את השאר) זאל ער ניט אוועק ווארפן די איבריגע ווארום זיי זענן נאך גוט צים עסין (מאכט ער דאך צו שאדן תרומה). (אלא יניחנו במקום המוצנע) נאר ער זאל זיי אוועק לייגן אין איין בהאלטענם ארט. ביז ער וועט זיי דארפן אדר ער וועט זיי געבן צו איין אנדר כהן וואס ער וועט די מעהל עסין: ו (מגורה שפנה ממנה חטי תרומה) איין שייער וואס מען האט פון איהם ארוס גנומן ווייץ פון תרומה. אונ ער וויל איצט אין איהם אריין לייגן חולין. (אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת) איז ער נים מחויב צו קלויבן די ווייץ איינצע ווייס. ער זאל זעהן עס זאל איין ווייץ ניט בלייבן (אלא מכבד כדרכו ונותן לתוכו חולין) נאר ער קערט אויס דעם שייער וויא דר שטייגער איז אוס צו קערן א שייער בשעת מען נעמט ארוס די תבואה אריין צו לייגן אנדרע אונ ער מעג אריין לייגן חולין: ז (וכן הבית של שמן

שנשפכה

שנשפכה אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח. אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין: ח המערה מכד לכד ונוטף ג' טפים. נותן לתוכה חולין. הרכינה ומיצה הרי זו תרומה. וכמה תהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן. אחד משמנה לשמינית: ט כרשיני תרומה מאכילין אותם לבהמה ולחיה ולתרנגולים

ז מטפח. מאסף את השמן בטפח שלו כלומר מקנחו באצבעותיו: ח המערה. יין או שמן של תרומה מכד לכד. ואחר שעירה כל מה שבתוכו נטפו ממנו שלש טפין. טפה אחר טפה. כדרך כלים לאחר שעירה כל מה שבתוכן: נותן לתוכה חולין. וא"צ לקנחה יפה קודם שיתן החולין לתוכה: הרכינה. הטה אותה על צדה להוציא שהיה בה תרומה אחר שעירה כל מה שבתוכה ומיצה היין או השמן שהיה בה ונראה כנוס בתוכה הרי זו תרומה ולא אמרינן חולין הן הואיל ועירה כל מה שבתוכה ונטפו ממנו שלש טפין: בתרומת מעשר של דמאי. שהמעשר שלו. ונותן תרומת מעשר לכהן. ואם יש בידו א' משמנה שבשמינית הלוג צריך להוליכה לכהן. אבל פחות לא. הני מילי בטמא. אבל בטהור אפי' כל שהוא צריך לחזור בדמאי. אבל בודאי בין טמא בין טהור בין רב בין מעט צריך לחזור אחר כהן: ט כרשיני תרומ'. עיקרם למאכל בהמה דאי עיקרם למאכל אדם היה אסור להאכילן לבהמה. ומכל מקום חזו קצת למאכל אדם. דאי לא הוו חזו כלל לאדם. לא הוו מפרישים עליהם תרומות ומעשרות. דמידי דלא חזי לאדם אין מפרישין עליו תרומות ומעשרות: מאכילין אותן

שנשפכה) אונ אזו איז דר דין אז איין פאס אייל פון תרומה איז אום געגאסן געווארן אויף דר ערד (אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח) איז ער ניט מחויב צו זאמען געמען דיא אייל פון דר ערד מיט די הענט ביז עס זאל גאר ניט בלייבן אויף דר ערד. (אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין) נאר ער טוט מיט תרומה אזוי וויא ער וואלט געטאן מיט חולין אז עס וואלט פאר גאסען געווארן: ח (המערה מכד לכד) ווען איינער גיסט וויין אדר אייל פון תרומה פון איין קרוג אין אנדערן (ונוטף שלש טפים) אונ דער נאך ווי ער האט שון אום גגאסן אין גאנצן. זענן נאך דריי טראפינס אויך אראפ גרונען אזו וויא דר שטייגר איז ביי הכלי דר נאך ווי מען גיסט אום וואס אינוועניג איז גוועזן גייט נאך טראפינס (נותן לתוכה חולין) מעג ער געבן אין דעם קרוג חולין אונ ער דארף ניט אום ווישן די כלי זי זאל זיין טרוקן (הרכינה ומיצה הרי זו תרומה) דר נאך ווי ער האט אום גגאסן פון דעם קרוג די וויין אדר די אייל (פון תרומה) אונ עס איז שון אראפ גרונען דרייא טראפינס אויך האט ער איין גבויגן דעם קרוג אויף א זייט האט זיך נאך צו זאמען גקליבן הונטן אביסיל וויין אדר אייל. איז דס תרומה (וכמה תהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן) ווי פיל זאל זיין דיא תרומת מעשר פון דמאי וואס ער איז מחויב אוועק צו טראגן צום כהן. (אחד משמונה לשמינית) איין אכט חלק פון איין אכטיל לוג איז ער מחויב אוועק צו טראגן צום כהן. אונ אוב דיא תרומת מעשר איז ווייניגער ווי איין אכט חלק פון איין אכטיל לוג. לאזט ער דס ליגן ביי זיך ביז הכהן קומט צו איהם. אדער ביז עס וועט פארפוילט ווערן (רמב"ם): ט (כרשיני תרומה מאכילין אותם לבהמה ולחיה ולתרנגולים) כרשינים איז איין מין מאכל צו בהמה. נאר אמאהל עסט דר פון צמענטש אויך. זאגט די משנה כרשינים פון תרומה

ולתרנגולים. ישראל ששכר פרה מכהן מאכילה כרשיני תרומה. וכהן ששכר פרה מישראל אע"פ שמזונותיה עליו. לא יאכילנה כרשיני תרומה. ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה. וכהן ששם פרה מישראל מאכילה כרשיני תרומה: י מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשו׳ ובמבואות

אותן. הכהנים לבהמתן: **מאכילה כרשיני תרומה.** הואיל וגוף הבהמה לכהן אע"פ שמזונותיה על ישראל. ואין כאן משום גזל. שאם היה רוצה היה נותן התרומה לבעל הפרה ולכן הסדי דמית׳ ליה לבעל הפרה שיתן לה כרשיני תרומה כדי שיאכילנה בריוח. והוי כאילו זכה בהן כהן. והוא מאכילן לבהמתו: **לא יאכילנה כרשיני תרומה.** כיון שגוף הפרה לישראל. דכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו. ונפש אפי׳ נפש בהמה במשמע. ואמר רחמנא קנין כספו דכהן ליטול בתרומה. קנין כספו של ישראל לא ליטול בתרומה: **ישראל ששם פרה מכהן.** שקבל פרה מכהן בשומא. כפי מה שהיא שוה עכשיו כך וכך דמים. ויטפל בה ישראל לפטמה. ומה שיוסיף על השומא יחלקו הריוח ביניהם: **לא יאכילנה כרשיני תרומה.** שכיון שקבלה הישראל בשומא׳ כפי מה שהיא שוה. נעשית פרתו של ישראל ואינה אוכלת בתרומה: **וכהן שקבל פרתו של ישראל.** בשומא כדרך זו: **מאכילה כרשיני תרומה.** מפני שהיא נעשית פרתו של כהן מטעם שקבלה עליו בשומא: **י שמן שרפה.** שמן תרומה שנטמאת. ואמאי קרי ליה

מעג דר כהן געבן עסין צו זיין בהמה אונ צו זיין חיה אונ צו זיינע הינר. (ישראל ששכר פרה מכהן מאכילה כרשיני תרומה) איין ישראל וואס האט גדונגן איין קוה פון איין כהן אפילו דר ישראל דארף איר געבן עסן פון דעסטוועגן מעג ער איר געבן צו עסן כרשיני תרומה. (וכהן ששכר פרה מישראל אף על פי שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה) אונ הכהן וואס האט גדונגן אקוה ביי הישראל. אפילו דר כהן דארף איר געבן עסין פון דעסטוועגן טאר ער איר ניט געבן קיין כרשיני תרומה וואורום מען זעהט נאר צו וועמן עס גיהער דר גוף פון דר בהמה. אוב דר גוף פון דר בהמה גיהער צו הכהן מעג זי עסין תרומה אונ אוב דר גוף פון דר בהמה גיהער צו הישראל טאר זי ניט עסין קיין תרומה. (ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה) ווען הישראל האט גנומן אקוה פון הכהן ער זאל איר געבן עסין. אונ וואס זי וועט פר בעסרט ווערן פון ווי זי איז איצט ביז אאיהר זאלן זיי זיך ביידע צו טיילן. ווייל דר ישראל וועט פר דינן דורך דעם וואס מען וועט איר געבן די כרשיני תרומה ווייל די בהמה וועט פעט ווערן איז גלייך ווי דר גוף פון דר בהמה וואלט געוועזן דעם ישראלס דאריבר זאל ער איר ניט געבן עסן קיין כרשיני תרומה (וכהן ששם פרה מישראל מאכילה כרשיני תרומה) אונ אז הכהן האט גנומן הפרה פון אישראל ער זאל איר געבן עסן. אונ וואס זי וועט פר בעסרט ווערן פון ווי זי איז איצט ביז אאיהר זאלן זיי זיך ביידע צו טיילן. ווייל דר כהן וועט פר דינן דורך דעם וואס מען וועט איר געבן כרשיני תרומה ווייל די בהמה וועט פעט ווערן. איז דס גלייך ווי דר גוף פון דר בהמה וואלט געוועזן דעם כהנ׳ס. דאריבר מעג ער איר געבן עסן כרשיני תרומה: י (מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות) מען מעג אן צינדן אייל פון תרומה וואס איז טמא געווארן אין בתי כנסיות אונ אין בתי מדרשות

 ובמבואות

ובמבואות האפלין. ועל גבי החולין. ברשות כהן. בת ישראל שנשאת לכהן והיא למודה אצל אביה. אביה מדליק ברשותה. מדליקין בבית המשתה. אבל לא בבית האבל דברי רבי יהודה. ורבי יוסי אומר בבית האבל. אבל לא בבית המשתה. רבי מאיר אוסר כאן וכאן. ר' שמעון מתיר כאן וכאן:

גם שמן שרפה. הואיל ולשרפה עומד. ברשות כהן. היינו כשיש שם כהן דנר לאחד נר למאה: מדליק ברשותה. כשהיא שם: מדליקין בבית המשתה. מתוך שעומדי' בבגדים נקיי' אין רגילין לטלטל נרות של שמן ממקומן שמא יטנפו את בגדיהם. הלכך ליכא למיחש שמא יטלטלו הנר ממקום שהכהן שם למקום שאין שם כהן אבל בבית האבל שלובשים בגדים צואים חיישינן: בבית האבל אבל לא בבית המשתה. בבית האבל מתוך שלבן נשבר ונכנע לא חיישי' שמא יוליכו הנר למקום שאין שם כהן אבל בבית המשתה שהן שמחים ומתוך שמחתן רגילים להתעסק ולטלטל הנרות ממקום למקום חיישינן: אוסר כאן וכאן. דתופס חומרת שניהן להחומרא: ור"ש מתיר כאן וכאן. דתופס קולת שניהם לקולא. והלכה כר"ש:

סליק מסכת תרומות

(ובמבואות האפלין) אונ אין די גאסן וואס זענן פינסטער (ועל גבי החולין ברשות כהן) אונ באיי איין קראנקן ווען דארטן איז דא הכהן (בת ישראל שנשאת לכהן והיא למודה אצל אביה) ווען איין ישראלס טאכטער איז גנומן געווארן צו הכהן. אונ זיא איז געוואנט צו גיין צו איר פאטער (אביה מדליק ברשותה) מעג איר פאטער אן צינדן [אייל פון תרומה וואס איז טמא געווארן] ווען זי איז ביי איהם (מדליקין בבית המשתה) מען מעג אן צינדן [אייל פון תרומה וואס איז טמא געווארן] ביי איין מאל צייט [אוב דארט איז דא הכהן] אונ מען האט ניט מורא טאמער וועט מען נעמען איין לאמפ פון דר שטוב וואס דר כהן איז אין איין אנדר שטוב וואו דארט איז ניטא קיין כהן. ווייל מען גייט אויף איין שמחה אין טייערע קליידר וועט מען ניט נעמען קיין לאמפ אין האנט טאמער וועט מען פר גיסן די קליידר (אבל לא בבית האבל דברי רבי יהודה) אבר ביי איין אבל טאר מען ניט אן צינדן [אייל פון תרומה וואס איז טמא געווארן] אפילו עס איז דא הכהן. טאמער וועט מען נעמען איין לאמפ פון דר שטוב וואס דר כהן איז אונ מען וועט אריין טראגן אין איין אנדר שטוב וואס איז ניטא קיין כהן אונ מען וועט דארט לאזן ברענן. אונ רבי יוסי זאגט (בבית האבל) אין איין בית האבל ווייל אלע זענן טרויעריג וועלן זיי גידיינקען דעם דין אז מען טאר ניט אריין טראגן דעם לאמפ אין א שטוב וואס עס איז ניטא קיין כהן דאריבער מעג מען אין איין בית האבל אן צינדן אייל פון תרומה טמאה אוב עס איז דא הכהן (אבל לא בבית המשתה) אבר אין איין בית המשתה ווייל מען איז פרייליך מחמת שמחה טראגט מען ארום ליכט פון איין ארט אויף דעם אנדרן אונ מען וועט פר געסן מען זאל זיך היטן ניט ארום צו טראגן די אייל פון תרומה טמאה אין א שטוב וואו קיין כהן איז ניטא דאריבער טאר מען ניט אן צינדן אין איין בית המשתה אייל פון תרומה טמאה. (רבי מאיר אוסר כאן וכאן) רבי מאיר זאגט אין בית המשתה אונ אין א בית האבל טאר מען ניט אן צינדן קיין תרומה טמאה (רבי שמעון מתיר כאן וכאן) רבי שמעון זאגט מען מעג אין איין בית המשתה אונ אין איין בית האבל אן צינדן אייל פון תרומה טמאה: